

Zahteve slovenske obrti in podjetništva

2024

**OBRITNO-PODJETNIŠKA
ZBORNICA SLOVENIJE**

Že od leta 1969

Zahteve slovenske obrti in podjetništva

2024

www

Izdala: Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Ljubljana, maj 2024

Uredila: Danijel Lamperger, mag. Maja Rigač

Izvodov: 500

Oblikovanje in postavitev: Uvid.si d.o.o.

Tisk: Citrus d.o.o.

Pisne predloge so posredovali:

Upravni odbor OZS; strokovne službe OZS; svetovalci pri OZS; strokovne sekcije in odbor pri OZS; območne obrtno-podjetniške zbornice; Sklad obrtnikov in podjetnikov.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

334.712(497.4)(082)

OBRTNO-podjetniška zbornica Slovenije

Zahteve slovenske obrti in podjetništva 2024 : stop birokratizacija / [uredila Danijel Lamperger, Maja Rigač]. - Ljubljana : Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, 2024

ISBN 978-961-6560-68-9

COBISS.SI-ID 194041091

Kazalo

5 NAJPOMEMBNEJŠIH ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2024	7
POVZETEK ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2024	8
SEZNAM ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2024	10
I. DELOVNO IN SOCIALNO PODROČJE	18
II. DAVČNI IZZIVI	38
III. POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE TER IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH	54
IV. PODPORNO OKOLJE, ODPRAVA ADMINISTRATIVNIH OVIR IN DIGITALIZACIJA	57
V. ČEZMEJNO IZVAJANJE STORITEV IN ZAPOSLOVANJE TUJCEV	69
VI. FINANČNO POSLOVANJE PODJETIJ IN S TEM POVEZANI SODNI POSTOPKI	76
VII. OKOLJE	82
VIII. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI	86
IX. GLAVNI DOSEŽKI IN AKTIVNOSTI OZS V LETU 2023	117
X. ABOUT THE CHAMBER OF CRAFT AND SMALL BUSINESS OF SLOVENIA	119

5

najpomembnejših zahtev slovenske obrti in podjetništva

2024

- 1.** Sistemska ureditev za pohitritev postopkov za zaposlovanje delovne sile iz tujine.
- 2.** Odprava administrativnih ovir pri vodenju evidenc delovnega časa.
- 3.** Sprememba Pravilnika o zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen.
- 4.** Breme nadomestil v času bolniškega staleža mora preiti z delodajalca na ZZZS po 20 koledarskih dneh.
- 5.** Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov (razvojna kapica).

Povzetek zahtev slovenske obrti in podjetništva

2024

I. TRG DELA

- Sistemska ureditev za pohitritev postopkov za zaposlovanje delovne sile iz tujine.
- Določitev novega odpovednega razloga (redefinicija odpovednega razloga).
- Odprava administrativnih ovir pri vodenju evidenc delovnega časa.
- Polna pokojnina in nadaljevanje dejavnosti ter sprememba pri ureditvi upokojevanja – dogovor glede nadaljnje zaposlitve ob izpolnjevanju pogojev.

II. ZDRAVSTVENI SISTEM

- Breme nadomestil v času bolniškega staleža mora preiti z delodajalca na ZZZS po 20 koledarskih dneh.
- Drugačna ureditev regresnih zahtevkov zavodov do delodajalcev v primeru poškodbe pri delu.
- ZZZS naj sam obračuna in izplačuje denarno nadomestilo neposredno zavarovancu.

III. DAVČNI IZZIVI

- Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov (razvojna kapica).
- Ugodnejša davčna obravnava napotenih delavcev.
- Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja ter zvišanje praga za vstop v sistem DDV na 100.000 EUR.
- Uvedba nižje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti ter znižanje stopnje DDV pri gostinskih storitvah.
- Zahteve glede morebitne nove obdavčitve nepremičnin in premoženja.
- Uvedba investicijskih olajšav za vlaganja v nepremičnine, namenjene poslovni rabi.

IV. IZOBRAŽEVALNI SISTEM, PROMOCIJA IN ZNANJE ZA ZELENI PREHOD

- Sistemski, celovit in nacionalno koordiniran pristop k aktivnostim promocije poklicev ter vključitev vseh deležnikov (učenci, šole, starši, delodajalci) v »imidž kampanjo« obrtnih poklicev.
- Učinkovitejši sistem poklicnega izobraževanja, ki bo, s spremenjenimi programi, prilagojen potrebam gospodarstva, podjetništva in obrti.
- Zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov.

V. PODPORNO OKOLJE, ODPRAVA ADMINISTRATIVNIH OVIR, DIGITALIZACIJA

- Sprememba Pravilnika o zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen.
- Hitrejša pridobitev soglasij in dovoljenj za umeščanje objektov v prostor.
- Plačilo enotnega zneska nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije preko ene položnice.
- Sistemsko financiranje reprezentativnih zbornic.
- Finančna pomoč prevzemnikom družinskih podjetij.

Seznam zahtev slovenske obrti in podjetništva

2024

I. DELOVNO IN SOCIALNO PODROČJE

1. Možnost ureditve stroškov v zvezi z delom v internem aktu delodajalca
2. Spremembe pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz razloga neuspešno opravljenega poskusnega dela
3. Možnost odrediti prepoved opravljanja dela v vseh primerih odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga in zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela
4. Ukinitev dodatka za skupno delovno dobo
5. Skrajšanje roka za zastaranje denarnih terjatev iz delovnega razmerja iz pet na tri leta
6. Sprememba definicije delovnega časa
7. Odprava administrativnih ovir pri vodenju evidenc delovnega časa
8. Regres za letni dopust v primerih odsotnosti delavca
9. Sklad za odpravnine delavcem
10. Izenačiti delovnopравни položaj poslovodnih oseb, prokuristov in vodilnih delavcev
11. Delodajalca naj zavezuje le ena kolektivna pogodba dejavnosti
12. Razširitev seznama poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela
13. Spremembe pri začasnem in občasnem delu (upokojencev) po ZUTD
14. Zvišanje starostne meje za pridobitev statusa starejšega delavca
15. Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno
16. Iz dela in zaposlovanja na črno naj se v obrtnih dejavnostih izvzame tudi opravljanje brezplačnega dela sorodnikov v ravni vrsti (vnuki) kot tudi nekaterih sorodnikov v stranski vrsti
17. Poenostavitve pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu
18. Paritetni sklad za gradbeništvo
19. Zahteve za spremembo Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
20. Poklicne bolezni
21. Drugačna ureditev povračila škode delodajalcev v primeru nesreče pri delu
22. V času bolniškega staleža nosilca samostojne dejavnosti mora biti zavarovalna osnova nižja
23. Zahteve za spremembo Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
24. Poklicno zavarovanje

25. Kvotni sistem zaposlovanja invalidov
26. Spregled obvestilne dolžnosti delodajalca glede prijave zaposlenih invalidov v zavarovanje
27. Omejitve obveznosti zaposlovanja invalidov za nekatere dejavnosti
28. Sklad obrtnikov in podjetnikov

II. DAVČNI IZZIVI

29. Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov (razvojno/socialna kapica)
30. Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja
31. Poenostavitev pravil pri računovodenju in ugotavljanju davčne osnove za mikro in mala podjetja
32. Ukinitve obveznega vodenja in spremljanja zalog v mikro družbah
33. Odprava različne obravnave upravičenih oseb za prenos podjetja na podjetnika prevzemnika po načelu univerzalnega pravnega nasledstva in na davčno nevtralen način
34. Odpravnina iz poslovnih razlogov izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba
35. Uvedba ugodnosti za delodajalca, ki zaposluje prostovoljnega gasilca, pripadnika Civilne zaščite ali drugega reševalca
36. Znižanje davčne osnove samostojnega podjetnika iz naslova delovnopравnih pravic
37. Izvzem zavarovalnih premij za skupinsko zdravstveno zavarovanje iz bonitet
38. Neobdavčeni dohodki iz naslova prodaje zlata
39. Nevštevanje povračil stroškov v davčno osnovo dohodkov iz drugega pogodbenega razmerja
40. Ukinitve posebnega davka na določene prejemke
41. Ugodnejša davčna obravnava napotениh delavcev
42. Sprememba 59. člena ZDoh-2 (starševsko varstvo in prenehanje opravljanja dejavnosti zaradi upokojitve)
43. Davčna obravnava ukrepov promocije zdravja pri delu
44. Razširitev možnosti uveljavljanja davčnih olajšav iz dejavnosti
45. Možnost kontinuirane identifikacije za DDV pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo
46. Povračilo DDV-ja upniku za prijavljeno terjatev v insolventni postopek dolžnika
47. Pavšalno ugotavljanje osnove za DDV
48. Prag za vstop v sistem DDV naj se zviša na 100.000 EUR
49. Uporaba nižje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti
50. Možnost zmanjšanja obveznosti z naslova DDV ob začetku izvršilnega postopka
51. DDV po plačani realizaciji
52. Obravnava storitev prevoza blaga

53. Dvig meje za davčno izvršbo na 50 evrov
54. Dvig meje za odkup zlata v gotovini
55. Zmanjšanje kazenskih sankcij
56. Zahteve glede morebitne nove obdavčitve nepremičnin

III. POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE TER IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

57. Celovitejše urejanje izobraževanja odraslih
58. Sofinanciranje fleksibilnejšega načina usposabljanja zaposlenih v obrti in podjetništvu
59. Vajeništvo
60. Promocija obrtnih poklicev
61. Srednje strokovne šole
62. Prehod na univerzitetni študij

IV. PODPORNO OKOLJE, ODPRAVA ADMINISTRATIVNIH OVIR IN DIGITALIZACIJA

63. Državni sekretar za malo gospodarstvo
64. Sistemsko financiranje reprezentativnih zbornic
65. Sistemska in enotna ureditev postopka izrekanja denarnih kazni
66. Digitalizacija malih in srednjih podjetij ter zborničnega podpornega okolja
67. Finančna pomoč prevzemnikom družinskih podjetij
68. Ponovna regulacija dejavnosti, ki so lahko zdravju in okolju škodljive
69. Sprememba metodologije za izračun omrežnin
70. Zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice
71. Objavljanje anonimiziranih pravomočnih sodnih odločb s področja varstva potrošnikov
72. Pomoč gospodarstvu za omilitev posledic energetske krize
73. Omrežnine
74. Dosledna kontrola prijavljenih na Zavodu RS za zaposlovanje v postopku iskanja zaposlitve
75. Varnost in zdravje pri delu
76. Sprememba Pravilnika o zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen
77. Požarna varnost
78. Uredba o obvezni občinski gospodarski javni službi zbiranja komunalnih odpadkov

V. ČEZMEJNO IZVAJANJE STORITEV in ZAPOSLOVANJE TUJCEV

79. Sistemska ureditev za pohitritev postopkov za zaposlovanje delovne sile iz tujine

80. Predlogi za spremembo Zakona o čezmejnem izvajanju storitev
81. Predlogi za spremembo Zakona o čezmejnem izvajanju storitev – poklicni vozniki
82. Nadzor nad tujimi ponudniki storitev v Sloveniji
83. Problematika čezmejnega izvajanja storitev v Italiji

VI. FINANČNO POSLOVANJE PODJETIJ IN S TEM POVEZANI SODNI POSTOPKI

84. Omejitev delovanja samostojnih podjetnikov in družb, ki nimajo odprtega transakcijskega računa
85. Prijava neporavnanih finančnih obveznosti v e-pobot vse do realizacije in nadzor nad prijavo v obvezni pobot
86. Prepoved veriženja računov podjetij, ki so dolžniki
87. Pospešitev postopkov izterjave in njihova učinkovitost
88. Izvršilni postopek
89. Sprememba položaja samostojnega podjetnika v izvršbi
90. Prisilna poravnava
91. Prednostne terjatve v insolvenčnih postopkih
92. Stečajni postopki naj bodo krajši in cenejši
93. Stečaj samostojnega podjetnika – odpust obveznosti iz naslova neplačanih davkov in prispevkov
94. Pravne posledice izbrisa pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije
95. Osebni stečaj podjetnika, zasebnika, fizičnih oseb

VII. OKOLJE

96. Sprememba Zakona o varstvu okolja
97. Uredba o odpadkih
98. Uredba o embalaži in odpadni embalaži

VIII. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI

99. Sprememba obratovalnega časa in dela zaposlenih ob nedeljah in dela prostih dneh po Zakonu o trgovini
100. Problematika domače in umetnostne obrti
101. Določitev fleksibilnejšega obratovalnega časa za gostince
102. Bolj življenjski nadzor UVHVVR pri gostincih in zmanjšanje administrativnih obveznosti
103. Znižanje stopnje DDV pri gostinskih storitvah
104. Fleksibilnejše zaposlovanje delavcev
105. Poiskati je potrebno možnosti panožnih vzpodbud pri digitalizaciji v gostinstvu in turizmu
106. Javno naročanje v gradbeništvu
107. Problematika odlaganja gradbenih izkopov
108. Prevoz gradbenih odpadkov

109. Subvencioniranje odstranjevanja in prevoza gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest
110. Ustrezna sprememba instituta subsidiarne odgovornosti v gradbeni dejavnosti
111. Predlog za regulacijo izobraževanja za odrasle na področjih nevarnih za zdravje
112. Ponovna regulacija dejavnosti stiliranja trepalnic in manikire
113. Izvajanje 24-urne dežurne službe, kot gospodarske javne službe v skladu z 8. členom ZPPDej
114. Ponovna uvedba obveznega označevanja usnjenih in krznenih izdelkov
115. Zakon o medicinskih pripomočkih
116. Odgovornost voznika in prevoznika za primere prekoračitve največje osne obremenitve vozila
117. Sprememba zakonskega določila, ki predpisuje zaseg vozil
118. Uvedba dodatnega popusta pri plačilu cestnine za vozila do NDM 12 t
119. Garancije zavarovalnice naj se upoštevajo za zavarovanje plačil poplačniških obveznosti plačila cestnine
120. Znižanje višine glob za napake voznikov v postopku cestninjenja
121. Ureditev področja odvoza pokvarjenih in poškodovanih vozil z AC in HC (vozila NDM do 3,5 t)
122. Pobuda za spremembo Pravilnika o oznakah in opremi vozil, s katerimi se opravljajo prevozi v cestnem prometu
123. Ureditev sistema napotitve voznikov prevoznih podjetij s sedežem v tretjih državah
124. Problematika A0 zavarovanj gospodarskih vozil
125. Ohranitev ukrepa vračila trošarin za komercialne prevoze
126. Finančne spodbude za nakup energijsko učinkovitih in varnih pnevmatik ter nakup obnovljenih pnevmatik za sektor cestnega prevoznštva
127. Uvedba novega sistema izobraževanja poklicnih voznikov
128. Razvoj intermodalnih logističnih centrov, malih logističnih centrov, varovanih in varnih parkirišč
129. Nujno potrebne aktivnosti za umeščanje gospodarskih objektov in infrastrukture v prostor
130. Finančne spodbude za namen digitalizacije sektorja cestnega prevoznštva
131. Potrebni kratkoročni ukrepi za ohranitev konkurenčnega položaja domačih prevoznikov v obdobju zelenega prehoda
132. Pobude organizacij, ki izvajajo šole vožnje
133. Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov
134. Problematika podeželskih trgovin
135. Znižanje splošne in nižje stopnje DDV na raven pred ZUJF (20 % in 8,5 %)
136. Finančne spodbude za investicije za trgovinsko dejavnost
137. Spletne platforme, ki prodajajo blago po dampiških cenah

UVOD

Zahteve slovenske obrti in podjetništva predstavljajo predloge ukrepov za boljše poslovanje obrtnikov in podjetnikov v Sloveniji. Letošnje zahteve smo poimenovali STOP BIROKRATIZACIJA. S tem se dotikamo tudi evropskih volitev, ki bodo v začetku junija, saj večina zakonodaje, ki se implementira v Sloveniji, izhaja prav iz evropskih predpisov. Praksa in večletna tradicija pri nas pa je, da se zakonodaja implementira na način, da je še bolj birokratska in še bolj zapletena, kot to zahteva od nas obvezen nivo evropske zakonodaje. Akt za mala podjetja v Evropi je že pred več kot desetimi leti pri oblikovanju predpisov uveljavil načelo »najprej pomisli na male«. To pomeni, da naj se za mala in mikro podjetja uporabijo posebni ukrepi (odstopanja, prehodna obdobja in izjeme; zlasti kar zadeva zahteve po obveščanju ali poročanju) ter prilagojeni pristopi, kadar je to primerno. Realnost slovenske zakonodaje je, da se to načelo ne upošteva, zato ponovno pozivamo zakonodajalca naj ustavi birokratizacijo.

V svetu se dogajajo nestabilnosti, vojne, geostrateške spremembe, preoblikovanje političnih in gospodarskih sil in posledično vračanje ključnih dostavnih in proizvodnih verig nazaj v Evropo. Relativno uspešno smo prebrodili energetska blaginjo, vendar kriz, takšnih in drugačnih, še ni videti konca.

Kljub temu trendi spreminjanja zakonodaje pri nas tega ne upoštevajo. Po podatkih OECD smo glede na stroške dela najvišje na lestvici in nič ne kaže, da bi se ta trend spremenil. Vsaka sprememba prinese dodatno obremenjevanje, zato smo dražji, hkrati pa zaposleni po neto dohodku ne sledijo drugim državam, katerim smo konkurenčni. Visoko kvalificiran kader zato odhaja v tujino, kjer ima višji neto dohodek, posledično je v Sloveniji odliv tega kadra, nastaja pa priliv nižje kvalificiranega kadra. Znižanje prispevkov delodajalca in delojemalca je že dolgo let ena izmed najpomembnejših zahtev Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije. Predlog zbornice bi prinesel višje neto plačilo delavca, motivacija in pripravljenost delavcev za delo bi bila večja, posledično pa bi povečana potrošnja pomenila vsesplošno gospodarsko korist.

Soočamo se tudi z demografskimi spremembami. Imamo rekordno nizko brezposelnost, delovna sila k nam prihaja iz tretjih držav. Dolgotrajni birokratski postopki za pridobitev dovoljenj delavcev pa so togi in predolgi, zato je tudi ena izmed naših petih najpomembnejših zahtev sistemska ureditev za pohitritev postopkov za zaposlovanje delovne sile po zgledu interventne zakonodaje.

Dodatno breme gospodarstvu je prinesla tudi sprememba Pravilnika o zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen. Številni delodajalci bodo namreč imeli težave z vpeljavo ustreznih rešitev, ki so potrebne v primeru izračunanih visokih obremenitev. Poleg tega opozarjamo, da je ponovna sprememba, ki v primeru bolniškega staleža delodajalca znova bremeni 30 delovnih dni (praktično 42 koledarskih

dni), absolutno predolga. Tudi ti dve zahtevi sodita med letošnje najpomembnejše zahteve slovenske obrti in podjetništva.

Slovensko malo gospodarstvo je doživelo tudi spremembo zakonodaje o čezmejnem izvajanju storitev, ki povzroča nekonkurenčnost. Obljubljene rešitve v davčni zakonodaji ni bilo. Spremembe zakona, ki ureja evidence delovnega časa, so prinesle dodatne administrativne obremenitve za vse delodajalce, ki imajo že sicer delovne procese organizirane, zato menimo, da ni potrebe po tako rigorozni ureditvi. Odprava administrativnih ovir pri vodenju evidenc delovnega časa je še ena od naših letošnjih najpomembnejših zahtev.

Socialni dialog je ena izmed pomembnih vrednot delovanja družbe, prav tako delovanje Ekonomsko-socialnega sveta (ESS). Kljub obljubam o korektnem delovanju ESS in predstavljenim prioritetam vladajoče koalicije, je bil socialni dialog voden tako, da je delodajalsko stran prisilil k izstopu, saj se, poleg tega, da so bila kršena pravila o delovanju ESS, ni upoštevalo predlogov delodajalcev. Zbornica si bo kot članica ESS prizadevala za ponovno vzpostavitev dialoga, vendar le, če bo sodelovanje in upoštevanje vseh strani enakovredno, v dobrobit tako zaposlenih kot podjetij.

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije se kot največja reprezentativna zbornica malega gospodarstva zaveda izzivov, povezanih s trajnostjo, zelenim prehodom, digitalizacijo, umetno inteligenco in robotizacijo, ki bodo zaznamovali naslednja desetletja, zato bo svoje vsebine in storitve usmerjala k tem ciljem ter krepila kompetence na teh področjih. Temu mora slediti tudi izobraževalni sistem (na vseh nivojih), da bo ponujal čim več aplikativnih znanj in veščin, ki jih bodo usvojili mladi ter pomagali pri razvoju podjetništva in družbe.

Hitrejša pridobitev soglasij in dovoljenj za umeščanje objektov v prostor je še ena izmed birokratskih ovir, ki zavira gospodarstvo. Občine ne zagotavljajo ustreznih infrastruktur na področju obrtnih con, postopki tečejo prepočasi, zato se poslabšuje privlačnost za poslovanje v državi. Potencialni napredek je možen pri izboljšanju podpornega okolja, saj je to v Sloveniji izrazito razvejano. Zbornica skupaj z ostalimi partnerskimi zbornicami igra ključno vlogo pri podpornem okolju za podjetništvo. Menimo pa, da je reorganizacija podpornega okolja za podjetništvo nujno potrebna. Trenutno obstajajo številne organizacije podpornega okolja, ki podvajajo svoje aktivnosti, kar vodi do tega, da ni pomembne specializacije. Prostor za izboljšave obstaja, tudi po vzoru Avstrije, ki ima sistemsko ureditev zbornic, kar jim omogoča lažje in bolj učinkovito delovanje. Tako kot država pričakuje od gospodarstva dvig produktivnosti, dodane vrednosti, zeleni prehod in digitalizacijo tako tudi gospodarstvo pričakuje, da država oziroma širša javna uprava, z vsemi sodobnimi tehnologijami, vlaganji, postane bolj učinkovita, da se optimizira do te točke, da bo čim več zaposlenih v gospodarstvu, ki bodo prispevali v državne blagajne.

Dobro delujoče gospodarstvo je edini recept za učinkovito in uspešno državo, za delujoče javno zdravstvo, moderno šolstvo, ki zagotavlja vrhunsko izobražene mlade. V Sloveniji vlada občutek, da bomo vse naštetu dosegli z dodatnim pobiranjem sredstev gospodarstvu, z dodatnimi administrativnimi obremenitvami, ne pa z dobrim poslovnim okoljem.

Verjamemo, da bodo naše zahteve, s predlogi ukrepov in rešitev, ki jih ponujamo, v največji meri uresničene, saj vse prispevajo k boljšemu poslovanju podjetij in ne poslabšujejo poslovnega okolja. Gospodarstvo potrebuje svež zrak v pljuča, da bo lahko dihalo in financiralo vse javne sisteme (zdravstvo, šolstvo, pokojninski sistem idr.), zato naj Vlada RS preneha z uveljavljanjem birokratskih pravil, s katerimi obremenjuje gospodarstvo. Slovenija potrebuje novo strateško politiko gospodarstva z definiranimi prioritetami in področji, hkrati pa mora malemu gospodarstvu dodeliti status in vlogo posebnega pomena.

Pred vami je brošura Zahteve slovenske obrti in podjetništva 2024, ki vsebuje 137 ukrepov in predlogov po tematskih področjih (delovno in socialno področje, davčni izzivi, izobraževalni sistem, promocija in znanje za zeleni prehod ter podporno okolje, digitalizacija in odprava administrativnih ovir), za katere menimo, da bi pripomogli k izboljšanju stanja v državi; na koncu so predlagani ukrepi, ki jih potrebujejo posamezne dejavnosti.

I. DELOVNO IN SOCIALNO PODROČJE

DELOVNO-PRAVNO PODROČJE

1. Možnost ureditve stroškov v zvezi z delom v internem aktu delodajalca

Zakon o delovnih razmerjih v 130. členu določa, da se višina stroškov v zvezi z delom (prehrana, prevoz na delo in z dela, službeno potovanje) določi s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti, če te ni, pa s podzakonskim aktom. Ker veliko delodajalcev ni pokritih z nobeno kolektivno pogodbo dejavnosti, podzakonski akt pa ni sprejet, je v skladu s sodno prakso potrebno uporabljati primerljivo kolektivno pogodbo, če tudi te ni, pa izplačevati stroške v višini zgornjih zneskov iz davčne uredbe. V izogib negotovosti in nesprejemljivosti situacije predlagamo, da se v zakon doda možnost ureditve stroškov v zvezi z delom tudi s kolektivno pogodbo na ravni delodajalca oziroma z internim aktom (če pri delodajalcu ni organiziranega sindikata).

2. Spremembe pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz razloga neuspešno opravljenega poskusnega dela

V času trajanja poskusnega dela se lahko odpove pogodba o zaposlitvi le zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela, če so podani razlogi za izredno odpoved ali zaradi postopka prenehanja delodajalca. Dodati pa bi bilo potrebno možnost odpovedi iz poslovnega razloga, tudi v času trajanja poskusnega dela, saj lahko dejansko nastopi tudi takšen odpovedni razlog. Prav tako bi bilo potrebno dodati tudi možnost redne odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga.

Nadalje je potrebno določiti, da starši, kot varovana kategorija po 115. členu Zakona o delovnih razmerjih, ne uživajo posebnega varstva pred odpovedjo iz razloga neuspešno opravljenega poskusnega dela. Po trenutno veljavni določbi namreč njihova zaščita ne velja le v postopku izredne odpovedi in uvedbe postopka za prenehanje delodajalca.

3. Možnost odrediti prepoved opravljanja dela v vseh primerih odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga in zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela

Po sedANJI ureditvi lahko delodajalec delavcu odredi prepoved opravljanja dela le v primeru uvedbe postopka izredne odpovedi, v primeru postopka redne odpovedi iz krivdnega razloga pa le v primeru, če ima kršitev vse znake kaznivega dejanja, delavec pa ima v tem času pravico do nadomestila plače v višini polovice njegove povprečne

plače v zadnjih treh mesecih pred uvedbo postopka odpovedi. Vsekakor je delavčeva navzočnost v podjetju težko sprejemljiva tudi v kolikor se postopek odpovedi iz krivdnih razlogov vodi zaradi kakih drugih kršitev.

4. *Ukinitev dodatka za skupno delovno dobo*

Nasprotujemo dodatku za skupno delovno dobo ter predlagamo dodatek za delovno dobo pri zadnjem delodajalcu oz. t. i. dodatek za stalnost, zato naj se ustrezno spremeni Zakon o delovnih razmerjih. Vezava na kolektivne pogodbe dejavnosti v teh primerih ni najbolj smiselna.

5. *Skrajšanje roka za zastaranje denarnih terjatev iz delovnega razmerja iz pet na tri leta*

Zastaranje denarnih terjatev je urejeno z Obligacijskim zakonikom, razen če posebni zakoni ne določajo drugačnega teka oziroma trajanja. 5-letni zastaralni rok za terjatve iz delovnega razmerja določa 202. člen ZDR-1.

Največkrat so predmet spora terjatve iz naslova plače, regresa ali pa terjatve delavca ob prenehanju delovnega razmerja. 5-letni zastaralni rok delavca nikakor ne ščiti, ampak mu v primeru terjatve iz naslova plače daje celo potuho, da lahko kadarkoli v 5 letih po zapadlosti zahteva plačilo terjatve. 5-letni zastaralni rok pa na drugi strani za delodajalca predstavlja nesorazmerno negotovost pred morebitnimi delavčevimi zahtevki bodisi utemeljenimi bodisi neutemeljenimi, zato predlagamo, da se skrajša na 3 leta.

6. *Sprememba definicije delovnega časa*

Predlagamo spremembo definicije delovnega časa, iz katerega se izvzame čas trajanja odmora, kar pomeni, da je delovni čas le efektivni delovni čas, torej čas, v katerem delavec dela. Navedeno pomeni, da tedenski delovni čas v Republiki Sloveniji ni 40 ur, ampak 37,5.

7. *Odprava administrativnih ovir pri vodenju evidenc delovnega časa*

Novela ZEPDSV-A je delodajalcem prinesla vrsto dodatnih administrativnih obremenitev. V evidenco o izrabi delovnega časa je za posameznega delavca potrebno dodatno vpisovati čas prihoda delavca na delo in čas odhoda z dela, izrabo in obseg izrabe odmora med delovnim časom, opravljene ure v posebnih pogojih dela in v neenakomerno ali

začasno prerazporejenem delovnem času in še nekatere druge posebne vrste ur, vezano na razporeditev delovnega časa kot tudi dodatne seštevke ur, kar prinaša le večkratno vpisovanje istih podatkov v evidenco o izrabi delovnega časa. Iz novele ZEPDSV-A naj se tako izločijo nove vrste podatkov, ki jih je potrebno voditi v evidenci o izrabi delovnega časa.

Prav tako predlog zakona nezadostno obravnava raznolikost delodajalcev glede na naravo dela in delovnega procesa ter glede na vse bolj pogosto opravljanje pogodbenih obveznosti delavcev izven kraja in sedeža delodajalca (npr. delo na domu, terenski delavci, samostojni poklici). Predlagamo, da se iz definicije delavca, za katerega je potrebno voditi evidence, izključi kategorije oseb, za katere se evidenca vodi in hrani že na podlagi drugih predpisov (upokojsko, študentsko in kratkotrajno delo). Nadalje bi bilo potrebno izvzeti osebe, ki si že na podlagi Zakona o delovnih razmerjih lahko drugače uredijo delovni čas, odmore in počitke (poslovodne osebe, vodilni delavci) ter delavce, ki delo opravljajo v fleksibilnih oblikah dela (npr. delo na domu). Jasno pa bi bilo potrebno urediti tudi obveznost vodenja evidence o izrabi delovnega časa v primerih zagotavljanja dela delavcev drugemu delodajalcu.

Novela ZEPDSV-A je uvedla tudi prekomerno pravico do vpogleda v evidenco o izrabi delovnega časa in prekomerno zaostri določilo o kraju hrambe navedene evidence. Delodajalec bi se moral imeti pravico sam odločiti, ali ima v primeru terenskega dela možnost, da evidenco o izrabi delovnega časa vodi in hrani na kraju opravljanja dela, v nasprotnem primeru pa bi jo vodil in hranil na sedežu delodajalca.

8. Regres za letni dopust v primerih odsotnosti delavca

V praksi se večkrat zgodi, da delavka po več let veriži bolniški stalež, rizično nosečnost, porodniški dopust in ni niti enega dneva v podjetju pa ji vendarle pripada celoten dopust in posledično celoten regres, zato glede slednjega menimo, da bi ne smel biti v breme delodajalca, temveč inštitucij, ki v tem obdobju nosijo breme izplačila nadomestila plače.

Prav tako menimo, da bi moral biti regres za osebe iz 67. člena ZDR-1, ki delajo krajši delovni čas, v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, predpisi o zdravstvenem zavarovanju ali predpisi o starševskem dopustu v breme delodajalca le v sorazmernem in ne polnem obsegu, preostali sorazmerni del naj bremeni inštitucijo, ki izplačuje nadomestilo plače.

Regres tudi ne bi smel bremeniti delodajalca v času poklicne rehabilitacije, še posebej, če le-ta poteka izven delovnega procesa (npr. na šolanju) in vsebina takšnega izobraževanja ni v neposredni zvezi z dejavnostjo delodajalca.

9. Sklad za odpravnine delavcem

Da bi dosegli večjo fleksibilnost trga delovne sile in spodbudili zaposlovanje pri malih delodajalcih, predvsem za nedoločen čas, je potrebno ustanoviti poseben sklad za odpravnine delavcem, s čimer bi delodajalce - podjetja razbremenili izplačil odpravnin v primerih odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov. Dejstvo je, da je odpoved skrajno zakonito sredstvo delodajalca, ki pride v poštev šele takrat, ko z drugimi ukrepi ne more rešiti svojih poslovnih težav, zato je še dodatno breme izplačila odpravnine velikokrat praktično nemogoče.

V sklad za odpravnine bi sredstva prispevali vsi socialni partnerji (delodajalci, delavci in država), pri čemer bi predvsem država morala zagotoviti zagonska sredstva že ob ustanovitvi sklada, da bi ta lahko opravljal svojo funkcijo, že od svoje ustanovitve dalje.

10. Izenačiti delovnopравни položaj poslovodnih oseb, prokuristov in vodilnih delavcev

Pri vodilnih delavcih je potrebno določiti tako kot imajo urejeno poslovodne osebe in prokuristi, da lahko stranki v pogodbi o zaposlitvi drugače uredita pravice, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja v zvezi: s pogoji in omejitvami delovnega razmerja, delovnim časom, zagotavljanjem odmorov in počitkov, plačilom za delo, disciplinsko odgovornostjo in prenehanjem pogodbe o zaposlitvi.

11. Delodajalca naj zavezuje le ena kolektivna pogodba dejavnosti

Zakon o kolektivnih pogodbah v drugem odstavku 11. člena določa, da kadar posameznega delodajalca zavezuje več kolektivnih pogodb iste vrste na isti ravni, se uporabljajo določbe, ki so za delavce ugodnejše. Predlagamo, da se lahko delodajalec z delavcem v pogodbi o zaposlitvi, kadar ga zavezuje več kolektivnih pogodb dejavnosti, dogovori, katero bosta uporabljala.

12. Razširitev seznama poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela

Zaradi pomanjkanja delovne sile predlagamo razširitev nabora poklicev v Odredbi o določitvi poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela še na naslednje poklice: natakar, sobarica, receptor, voznik avtobusa, inštalater strojnih inštalacij, klepar-krovec, gradbeni delavec, delavec za enostavnejša zidarska dela, čistilec prostorov, avtokaroserist (avtoklepar + avtoličar), slikopleskar – črkoslikar, fasader, avtoserviser (avtomehanik + avtoelektrikar).

- Voznik avtobusa (koda 8331)

Sekcija za promet pri OZS že več let opozarja na pomanjkanje poklicnih voznikov v Sloveniji. Pomanjkanje ustreznega kadra v dejavnosti cestnih prevozov potnikov onemogoča razvoj in normalno poslovanje podjetij, v zadnjem času pa se je problematika stopnjevala do te mere, da se vse težje zagotavlja tudi izvajanje javnega potniškega prometa.

Nerazumljivo in nedopustno je, da se voznik avtobusa vse do danes ni vključil med poklice, za katere zaposlitev tujca ni vezana na trg dela. Zgolj statistični podatki Zavoda RS za zaposlovanje ne morejo biti osnova, na podlagi katere se kreira seznam poklicev v Odredbi. Delodajalci, ki opravljajo dejavnost cestnega potniškega prometa, kljub večkrat ponovljenim razpisom za prosta delovna mesta, ne pridobijo kandidatov za zaposlitev. Težave pri pridobivanju delovne sile se pojavljajo tudi pri iskanju kadrov na nam bližnjih tujih trgih, predvsem v državah zahodnega Balkana, saj je tudi v teh državah izčrpan bazen delovne sile. Kadra med poklicnimi vozniki kronično primanjkuje že nekaj let, problematika prerašča širše okvirje – vse težje je zagotavljati izvajanje javnega potniškega prometa. Eden od dodatnih vzrokov za pomanjkanje voznikov je posledica korona krize, ki je, podobno kot npr. v gostinstvu, številna avtobusna podjetja prisilila v zaustavitev opravljanja dejavnosti in začasno pošiljanje zaposlenih na čakanje. Veliko zaposlenih voznikov je našlo alternativne zaposlitve in ne razmišljajo o povratku k zaposlitvi kot poklicni vozniki. Vožnje v času vikendov opravljajo predvsem upokojenca, ki izpolnjujejo pogoje za voznika. Delo opravljajo na podlagi pogodbe o začasnem oziroma občasnem delu upokojenca. Predlagamo, da se upoštevajo tudi ti podatki, saj je obseg dela na podlagi navedenih pogodb v tej dejavnosti eden najobsežnejših.

13. Spremembe pri začasnem in občasnem delu (upokojenec) po ZUTD

Zakon o urejanju trga dela (ZUTD) je z novelo ZUTD-A leta 2013 uvedel inštitut upokojenskega dela na podlagi pogodbe o začasnem ali občasnem delu upokojenca oz. t.i. upokojenske pogodbe. Ta nova oblika legalnega dela je delodajalcem zagotovo prinesla pozitivne spremembe v smislu večje fleksibilnosti na trgu dela, še posebej, ker so pri tej obliki dovoljeni tudi določeni elementi delovnega razmerja. Prav gotovo predstavlja pomemben ukrep tudi pri preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, nenazadnje pa se v javne blagajne stekajo iz tega naslova precejšnja denarna sredstva, saj je ta pogodba obremenjena z dajatvami v podobnem obsegu kot tudi druge pogodbe civilnega prava.

Zdajšnja dovoljena letna kvota tovrstnega dela po upokojenski pogodbi v obsegu 720 ur je vsekakor prenizka, zato predlagamo dvig za 50 %, kar pomeni 1080 ur letno.

Hkrati z dvigom dopustnega obsega upokojenskega dela na letni ravni naj se sorazmerno poveša tudi zgornji limit dovoljenih dohodkov iz tega naslova, ki sicer za leto 2024 znaša 10.781,07 €.

Še posebej v sezonskih dejavnostih, ko je potreba po vključevanju dodatne delovne sile v posameznih mesecih izredno povečana, v nekaterih mesecih pa takšne potrebe delodajalci sploh nimajo, zdajšnja omejitev v povprečju 60 ur mesečno s posameznim upokojencem (sicer z dopustnim odstopanjem v treh mesecih do 90 ur mesečno) predstavlja delodajalcem nepotrebne kadrovske težave. Zato predlagamo odpravo (kakršnekoli) omejitve na mesečni ravni oziroma podrejeno, da se ponovno v treh mesecih dopusti do 120 ur, kot je to že veljalo pred leti na podlagi interventne zakonodaje.

14. Zvišanje starostne meje za pridobitev statusa starejšega delavca

Predlagamo zvišanje starostne meje po 197. členu Zakona o delovnih razmerjih za pridobitev statusa starejšega delavca na 58 let. Glede na trenutno demografsko stanje in podaljševanje aktivne dobe, bi bila takšna sprememba smiselna, prav tako je varstvo pred odpovedjo iz poslovnih razlogov med drugim vezano na starost 58 let. Na takšen način se tudi povečuje privlačnost zaposljivosti starejših delavcev za delodajalce.

15. Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno

Delo na črno se v veliko primerih izvaja v zasebnih prostorih, domovih, garažah, npr. frizer-ska, kozmetična dejavnost (zlasti manikura, pedikura in ličenje). Poslovni subjekt, ki ima registrirano kozmetično dejavnost plačuje vse dajatve, prispevke, je podvržen pregledu zdravstvene inšpekcije (izpolnjevati mora vse zahteve v skladu s Pravilnikom o minimalnih sanitarno zdravstvenih pogojih za opravljanje dejavnosti higienske nege in drugih podobnih dejavnosti - sterilizacijski načrt, obvestila o zdravstvenih tveganjih in omejitvah ipd.) in pregledu drugih inšpekcij; skratka deluje popolnoma legalno. Medtem ko subjektu, ki opravlja dejavnost kar doma, v zasebnih prostorih, ne izdaja računov, ne plačuje dajatev, ni potrebno izpolnjevati naštetih strogih zahtev.

Predlagamo poostren inšpekcijski nadzor nad izvajanjem dela in zaposlovanja na črno, predvsem je potrebno kontrolirati izvajanje del ob vikendih in v popoldanskem času ter t.i. gradnjo v lastni režiji. Večino dela na črno v gradbeništvu se izvede med vikendi, prazniki in v popoldanskem času, zato potrebno ustrezno prilagoditi tudi delo inšpektorjev. Gradnja v lastni režiji pa je prava zaslomba za izvajanje dela na črno.

K delu na črno veliko pripomorejo trgovine bodisi z gradbenim materialom ali z deli in opremo za vozila, ki šušmarjem (na gotovino) dajejo enormno visoke popuste - večje kot legalno registriranim podjetnikom. Inšpektorji bi lahko v trgovinah to preverjali po količinah in vrstah materiala ter pogostosti nakupov ter zlahka ugotovili, kdaj gre za prodajo šušmarjem. Trgovci, ki nimajo razpisanega popusta, npr. 30 %, ne bi smeli prodajati s takšnim popustom, če nimajo sklenjene pogodbe, v kateri so predvideni rabati.

Dobavitelji - trgovci nudijo končnim porabnikom naprave, ki so zdravju, premoženju in okolju nevarne, brez montaže. Ti proizvodi bi se morali končnemu uporabniku prodajati zgolj samo v kompletu z dobavo in montažo. Ker je potrebno upoštevati vidik, da je ogrevalna naprava, »split« klimatska naprava ipd. le del nekega celotnega sistema in kot taka brez povezave z ostalimi segmenti sistema ni samostojen proizvod. Če jo vgradi nepooblaščen oseba lahko predstavlja veliko nevarnost za življenje in okolje. Podjetja, ki to vgrajujejo oziroma montirajo, morajo imeti pridobljena obrtna dovoljenja in opravljene ustrezne specialne izpite. Po drugi strani pa lahko vsaka fizična oseba te naprave kupi in vgradi v lastni režiji brez strokovne vgradnje. Tu se pojavi tudi vprašanje neenakosti pred zakonom, za določeno skupino veljajo strogi pogoji za opravljanje dejavnosti, druga skupina pa to lahko opravi brez odgovornosti do okolja, zdravja in države.

Zavarovalnice izplačujejo odškodninske zahteve za škode povzročene zaradi malomarnosti in dela šušmarjev in ne ugotavljajo krivde, da obdržijo stranko in »dobro ime« izplačajo odškodnino. S tem podpirajo delo na črno in ogrožajo zdravje, varnost in življenje prebivalcev. Škode upravičencem se izplačujejo brez računa za popravilo, zgolj na podlagi ponudb izvajalcev, ki niso realizirane, kar je nesprejemljivo. Primer: šušmar vgradi peč na drva, ki zaradi nepravilne vgradnje eksplodira.

Nelojalna konkurenca in delo na črno, na področju gostinstva izpodriva tiste, ki legalno opravljajo dejavnost. Vse več je posameznikov, ki niso ustrezno registrirani in opravljajo različne dejavnosti (catering, razne poroke in druge gostinske storitve). Pri tem je potrebno izpostaviti problem nadzora raznih piknik prostorov, porok pod kozolci, raznih društev in šol, ki opravljajo gostinske storitve. Potreben je tudi ustrezen nadzor prodajnih avtomatov za prigrizke in napitke.

Tudi v fotografski dejavnosti vedno več oseb opravlja dejavnost fotografiranja in niso registrirane, kar predstavlja veliko nelojalno konkurenco (cenejše storitve). Predvsem je problem na terenu, saj tako imenovani »fotografi«, ki ne izdajajo računov, svoje fotografske storitve oglašujejo preko spleta in Facebooka, fotografirajo poroke na terenu ob sobotah, brez ustrezne registracije, kot to določa zakonodaja. Zato še vedno menimo, da mora biti kazen za šušmarja izenačena s subjekti, ki so registrirani, globe za omogočanje dela na črno so še vedno različne.

Nelojalna konkurenca in delo na črno na področju popravil in vzdrževanja vozil prisiljuje tiste, ki legalno opravljajo dejavnost, da se odločajo za deregistracijo dejavnosti, hkrati pa dejavnost opravljajo še naprej. Sekcija avtoserviserjev opozarja, da je nelegalno opravljanje dejavnosti pred tremi leti dosegalo 30 % vseh opravljenih storitev vzdrževanja vozil, ker pa sprejeti ukrepi niso dovolj učinkoviti, delo na črno predstavlja danes že skoraj 40 % vseh storitev v dejavnosti. Zelo podobna je situacija tudi na področju slikopleskarstva in fasaderstva.

Predlogi OZS za zmanjšanje obsega sive ekonomije so:

- sosedska in sorodstvena pomoč se ne sme opravljati na vseh tistih področjih, ki so nevarna za zdravje in premoženje oseb in ima negativne vplive na okolje. Izkušnje kažejo, da se veliko dela na črno skriva pod institutom sosedska pomoč in se na ta način tudi uspešno izogiba nadzoru;
- prostovoljsko delo, ki je v celoti izvzeto iz določb tega zakona je po naši oceni neprimerno, saj se prav v tej obliki omogoča vrsto aktivnosti, ki pomenijo za posameznike pridobitev materialnih koristi (kadar nastane vzajemnost prostovoljne pomoči med dvema ali več osebami). Zato predlagamo, da se prostovoljsko delo posebej prouči in ustrezno omeji oziroma izvzame kot izjema;
- ker vrste osebnega dopolnilnega dela niso določene z zakonom, temveč v podzakonskem aktu, predlagamo, da se že v zakonu zapiše splošna napotilna norma v smeri, da se dopusti opravljati le tista dela, ki praviloma zaradi ekonomike niso zanimiva za opravljanje kot redna dejavnost;
- omogočanje dela na črno: da se v definicijo vključi tudi zaposlovanje na črno, saj se v praksi pogosto dogaja, da naročniki vedo, da pravne osebe in samostojni podjetniki izvajajo nekatera dela (storitve) s pomočjo delavcev zaposlenih na črno, a kot naročniki niso sankcionirani, saj zanje v teh primerih (čeprav vedo ali so bili opozorjeni, da izvajalci zaposlujejo na črno) sankcij ni;
- kazen za posameznika (šušmarja) in posameznika, ki naroči ali oglašuje delo na črno mora biti izenačena s subjekti, ki so registrirani za opravljanje pridobitnih dejavnosti, saj je pridobljena materialna korist identična v obeh primerih. Prav tako naj bodo izenačene kazni za izvajalca in naročnika dela na črno. Posebej ostro je potrebno sankcionirati povratnike.

Občane je potrebno aktivno spodbujati, da za vsako opravljeno storitev ali nakup zahtevajo račun in ga shranijo.

Z ustreznimi akcijami osveščanja je potrebno tako naročnike kot dobavitelje in izvajalce seznanjati s pozitivnimi platmi izstavljanja in shranjevanja računov, ki naj bo obvezno. Inšpektor naj ima pravico kadarkoli, po izvedbi (ali pa vsaj prvih 5 let) npr. gradbenih ali inštalacijskih del, zahtevati predložitev računa.

16. Iz dela in zaposlovanja na črno naj se v obrtnih dejavnostih izvzame tudi opravljanje brezplačnega dela sorodnikov v ravni vrsti (vnuki) kot tudi nekaterih sorodnikov v stranski vrsti

Za nekatere obrtne dejavnosti (na primer urarstvo) je nujno potrebno, da se začnejo znanje in spretnosti pridobivati v najzgodnejšem življenjskem obdobju. Prisotnost otrok v obrtnih delavnicah njihovih staršev oziroma starih staršev ne bi smela biti nelegalna. Domača obrt je namreč način življenja, ki se ga moraš začeti učiti že v zgodnjem otroštvu,

pogosto pa tudi način preživetja. Tako bi se moralo v splošnem podpirati zgodnje učenje obrti in prenos znanja starejših generacij na mlajše, da se lahko zagotovi kvaliteto in kontinuirano znanje znotraj družinskih obrti. Za veliko obrti je ključnega pomena zgodnje učenje fine motorike in stalno opazovanje obrtnikov pri njihovem delu, torej stalna prisotnost mlajših generacij na delovnih mestih njihovih sorodnikov. Pri družinski obrti in podjetništvu gre za tako specifična primera, da zahtevata specifično obravnavo.

Cilj dopolnitve zakona je družinsko obrt, zlasti z vidika njenega učenja, še dodatno določiti kot izjemo od dela in zaposlovanja na črno. Zaradi promocije družinske obrti in nadaljevanja družinske tradicije je smiselno preko inštituta brezplačnega kratkotrajnega dela tudi vnukom omogočiti občasno legalno prisotnost v družinskih delavnicah starih staršev.

Predvsem v manjših družinskih podjetjih pa se občasno pojavi potreba po vključenosti v delovni proces celotne širše družine in ne le ožjih družinskih članov, zato naj se omogoči legalno delo v omejenem obsegu tudi bratu, sestri, zetu, snahi podjetnika.

Ob tem predlagamo dvig cenzusa na način, da se omogoči kratkotrajno delo ožjih družinskih članov v gospodarskih subjektih z do največ 20 zaposlenimi.

17. Poenostavitve pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu

Pri delodajalcu, ki ima pet ali več zaposlenih delavcev, razloge za odpoved pogodbe o zaposlitvi ugotovi komisija v sestavi predstavnika Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ), predstavnika Inšpektorata RS za delo (IRSD), predstavnika Zavoda RS za zaposlovanje (ZRSZ), predstavnika delodajalcev in predstavnika sindikatov. Glede na veljavno Uredbo o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, ki določa, da je vsak delodajalec, ki zaposluje najmanj 20 delavcev dolžan zaposliti obvezni delež invalidov predlagamo zviša-nje meje iz 5 na 20 zaposlenih delavcev, ko razloge za odpoved pogodbe o zaposlitvi ugotovi komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi.

18. Paritetni sklad za gradbeništvo

Paritetni skladi, ki so v razvitejših evropskih državah dobro uveljavljeni predvsem za gradbeno panogo, so praviloma ustanovljeni in upravljani s strani socialnih partnerjev, nacionalnih predstavnikov delodajalcev in delojemalcev, večinoma kot komplementarna socialna struktura znotraj državnega socialnega aparata. Obstaja več različnih modelov paritetnih skladov, predvsem ločenih po njihovem namenu. Zlasti so ti skladi pogosti na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, varnosti in zdravja pri delu, poklicnih pokojnin in sistema plačanega bonusa (dopusta) in drugih odsotnosti.

Ustanovitev paritetnega sklada je lahko učinkovita rešitev za posamezno panožno področje in socialno problematiko, ki iz nje izvira. Po drugi strani pa lahko paritetni skladi in sredstva zbrana v teh skladih bistveno lažje prispevajo k izravnavanju bodočih tveganj. S tem pa se zagotavlja varnost tako za podjetje kot tudi zaposlene, ki je bistveno višja.

Eden izmed bistvenih pogojev za vzpostavitev paritetnega sklada gradbene dejavnosti je vzajemnost v razmerju do drugih paritetnih skladov. S tem se za slovenske delodajalce vzpostavi jasen in transparenten sistem brez dvojnih obveznosti, kar pomeni tudi nižje stroške v primeru izvajanja del v tujini (Avstrija, Nemčija, Italija, itd.).

Veliko slovenskih izvajalcev opravlja svoje storitve v tujini, predvsem v sosednjih evropskih državah. V večini teh držav morajo za svoje zaposlene plačevati izjemno visoke prispevke v t.i. paritetne sklade (BUAK, SOKA BAU idr.) v posameznih državah, kar predstavlja veliko obremenitev in slabši konkurenčni položaj. Ti skladi izplačujejo nadomestilo delavcem v primeru dopusta, slabega vremena in za dopolnilno usposabljanje ter druge za delavca in delodajalca koristne namene.

Predlagamo, da tudi Slovenija uvede paritetni sklad za gradbeništvo, kot so ti skladi v primerljivih državah EU. Vzpostaviti je potrebno zakonske osnove za ustanovitev »paritetnega sklada za gradbeništvo«, ki bo enakovreden tovrstnim skladom v sosednjih evropskih državah in doseči meddržavno priznavanje teh skladov. Na podlagi tega bodo slovenski izvajalci del ob vstopu na trge teh držav v bolj enakopravnem položaju, saj jim ne bo potrebno plačevati v njihove sklade. Bistveno korist bo ob ustrezni organiziranosti tovrstnega sistema imela tudi država oz. njene inštitucije, saj je znano, da se iz paritetnih skladov delodajalcem in delavcem povrne dobra polovica vplačanih sredstev, ostalo pa so stroški poslovanja in dajatve. Predlagamo takojšnje aktivnosti na tem področju.

ZDRAVSTVENO PODROČJE

19. Zahteve za spremembo Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju

– Breme nadomestil v času bolniškega staleža mora preiti z delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) po 20 koledarskih dneh

Obdobje po zdajšnji zakonski ureditvi, ko gredo nadomestila v breme delodajalca znova 30 delovnih dni (praktično 42 koledarskih dni), je absolutno predolgo, zato zahtevamo, da se skrajša na največ 20 koledarskih dni. Smiselno enako naj velja tudi za samozaposlene osebe in družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe.

– Predlagamo, da začasna nezmožnost za delo in nadomestilo plače traja v posameznem primeru neprekinjeno največ 12 mesecev ali s prekinitvami v dveh letih največ 18 mesecev

Po izteku predlaganega roka se nadomestilo plače v enaki višini, kot se je zagotavljalo iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, zagotavlja v breme pokojninskega in invalidskega zavarovanja, če pri zavarovancu ni prišlo do povrnitve delovne sposobnosti.

– Določena naj bo pravica delodajalca in obveznost delavca, da pridobi bolniški red od svojega osebnega zdravnika in ga predloži delodajalcu

Nedvoumno in eksplicitno naj bo v zakonu določena pravica delodajalca, da od delavčevega izbranega osebnega zdravnika ob nastopu bolniške pridobi bolniški red (režim gibanja), torej podatke o zdravstvenih omejitvah delavca in navodilih osebnega zdravnika, ki jih je dal delavcu v času začasne zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe.

Prav tako naj bo v zakonu določena tudi obveznost delavca, da od svojega izbranega osebnega zdravnika ob nastopu bolniške pridobi bolniški red (režim gibanja) ter ga nemudoma posreduje delodajalcu.

– Okrepi naj se nadzor v času bolniškega staleža

Okrepi naj se laični in strokovni nadzor ter sankcionirajo kršitve v času bolniškega staleža, in sicer tako, da zavarovanec izgubi pravico do prejemanja nadomestila plače.

– Zmanjševanje absentizma

Vsekakor mora biti veliko pozornosti namenjeno zmanjševanju absentizma in preprečevanju zlorab bolniškega staleža, zato je treba poiskati takšne zakonske rešitve, ki bi s pravočasnimi kontrolami bolniškega staleža v čim večji možni meri preprečevale zlorabo le-tega, že tudi v času, ko je nadomestilo plače v breme delodajalca in ne šele potem, ko je v breme zavoda, zato mora biti delodajalec upravičen za podajo predloga za kontrolo bolniškega staleža.

– Preprečitev dvojnega zavarovanja

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije mora s svojimi strokovnimi službami preprečevati dvojno zavarovanje oziroma primere, ko novi delodajalec delavca že vključi v zavarovanje, čeprav ga prejšnji delodajalec še ni odjavil, ker je bil v dobri veri, da je razlog njegove odsotnosti opravičljiv.

– ZZS naj sam obračuna in izplačuje denarno nadomestilo neposredno zavarovancu

Predlagamo, da ZZS sam obračuna in izplačuje denarno nadomestilo neposredno zavarovancu, kot je že bilo v preteklosti.

– Prispevek za poškodbe pri delu naj se nameni tudi za promocijo zdravja in varstvo pri delu

Delodajalci vplačujejo prispevek za poškodbe pri delu v višini 0,53 odstotkov od bruto plače delavcev. Ta prispevek je potrebno obravnavati v povezavi z regresnimi zahtevki. Primaren namen tega prispevka je za kritje poškodb pri delu in poklicnih bolezni, del pa se naj porabi za promocijo zdravja in varstva pri delu, ki je obveza Zakona o varnosti in zdravju pri delu.

20. Poklicne bolezni

V pravilniku o poklicnih boleznih še vedno obstaja dolžnost določenih oseb za obveščanje delavca o možnosti, da gre pri njegovi bolezni za poklicno bolezen. Med temi osebami je tudi delodajalec, ki ne razpolaga s podatki o delavčevi bolezni, zato tudi ne more delavca opozarjati o možnostih, da gre za poklicno bolezen. Prav tako delodajalec ni strokovnjak zdravstvene stroke in nima ustreznega znanja s tega področja.

Še posebej problematično pa se nam zdi, da pravilnik ne dopušča možnosti pritožbe ali kakega drugega pravnega sredstva zoper ugotovitev interdisciplinarne skupine o potrjenem obstoju poklicne bolezni. Že iz samega pravilnika namreč izhaja, da bo tozadevna ugotovitev interdisciplinarne skupine strokovnjakov o obstoju poklicne bolezni predstavljala podlago za odločanje o pravicah iz obveznega zdravstvenega (100% nadomestilo plače v primeru bolniške odsotnosti) kot tudi o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (v primeru invalidske upokojitve se bo pokojnina priznala v višini, kot da ima polno pokojninsko dobo).

Opozoriti je potrebno tudi na problematiko regresnih zahtevkov. Ugotovljena poklicna bolezen delavca bo skoraj zagotovo povzročila tudi nekatere regresne zahtevke javnih zavodov, tako ZPIZ kot tudi ZZS, do delodajalcev, zelo verjetno pa tudi določene odškodninske zahtevke delavcev. Seveda bo delodajalec tudi v takšnih postopkih lahko izpodbijal tožbene zahtevke, ki bi temeljili na predhodno ugotovljeni poklicni bolezni, toda njegov maneverski prostor bo takrat bistveno ožji, kot bi bil sedaj v postopku ugotavljanja poklicne bolezni, če bi imel možnost podati pritožbo, o kateri bi odločal drugostopenjski organ.

21. Drugačna ureditev povračila škode delodajalcev v primeru nesreče pri delu

Iz 87. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) ter 191. do 193. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) izhaja, da imata ZZS ter ZPIZ pravico od delodajalca zahtevati povrnitev stroškov zdravljenja

in drugo povzročeno škodo, če je le-ta posledica delavčeve poškodbe pri delu, boleznimi oziroma invalidnosti ali celo smrti in je nastala, ker niso bili izvedeni ustrezni higiensko-sanitarni ukrepi, ukrepi varstva pri delu ali drugi ukrepi, predpisani ali odrejeni za varnost ljudi.

Predlagamo, da se iz zgoraj citiranih zakonov določbe o povračilu škode črtajo oziroma bistveno spremenijo in gredo rešitve v smer omejitve delodajalčeve odgovornosti iz naklepa in hude malomarnosti, kot tudi siceršnjega limitiranja višine regresnih zahtevkov. Iz tega razloga predlagamo naslednje alternativne rešitve:

1. Odškodninska odgovornost delodajalcev v primeru regresnih zahtevkov zavodov naj bo izključena, če je do škodnega dogodka prišlo zaradi lažje malomarnosti delodajalca. V ta namen bi se morala ustrezno spremeniti Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ter Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.
2. Odškodninska odgovornost delodajalcev mora biti limitirana, če je škodni dogodek posledica malomarnosti.

Obrazložitev k 1. in 2. točki:

- regresni zahtevek ZZZS ali ZPIZ iz naslova škode zaradi prometnih nesreč se naslovi zavarovalnici, pri kateri ima povzročitelj zavarovano avtomobilsko odgovornost – 18. člen Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu, ZOZP-UPB3 (Uradni list RS, št. 93/2007);
- komercialne zavarovalnice imajo limitirano višino regresnih zahtevkov (12.000 EUR), če gre za škodo, ki izvira iz prometnih nesreč – 7. člen Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu), četudi je povzročitelj škode alkoholizirana oseba;
- regresni zahtevki so limitirani tudi po ZPIZ-2 (190. člena zakona), če je povzročitelj škode fizična oseba. Ni videti utemeljenih razlogov, da se tudi za podjetja ne uporabi ta ureditev, upošteva naj se ekonomska moč povzročitelja škode in ne zgolj status;
- neenako obravnavanje posameznih povzročiteljev škode – podjetnik vs fizične osebe (regresni zahtevki niso predvideni pri adrenalinskih športih, škodah zaradi prekrška, vznikih pod vplivom alkohola, ipd.);
- ustrezna zakonodaja je potrebna za boljše poslovno okolje in dvig konkurenčnosti.

3. Regresni zahtevki ZZZS naj se krijejo iz naslova posebnega prispevka za poškodbe pri delu, ki se mesečno plačuje v višini 0,53 % od plače oziroma zavarovalne osnove.

4. Zakonsko predpisati obvezno zavarovanje za kritje regresnih zahtevkov, toda v okviru obstoječih prispevnih stopenj, brez dodatnih stroškovnih obremenitev gospodarstva.

SOCIALNO PODROČJE

Pri uveljavljanju določenih socialnih pravic so samostojni podjetniki še vedno v neenakopravnem položaju, čeprav plačujejo namenske prispevke za socialno varnost na enak način in po enakih prispevnih stopnjah, kot ostale kategorije zavarovancev.

Predpisi, na podlagi katerih se uveljavlja socialna varnost tako zaposlenih kot tudi tistih, ki so zavarovani na podlagi opravljanja dejavnosti ali kaki drugi podlagi, naj upoštevajo specifično posameznih kategorij zavarovancev; toda osnovna rešitev mora zagotavljati socialno varnost vsem zavarovancem, ne glede na to, ali so zavarovani iz naslova delovnega razmerja, iz naslova opravljanja dejavnosti ali kako drugače. Ravno z namenom uveljavljanja določenih socialnih pravic ob nastopu dogodka, za katerega so zavarovani, zavarovanci namreč plačujejo namenske prispevke, ki imajo obligatoren in ne prostovoljen značaj.

22. V času bolniškega staleža nosilca samostojne dejavnosti mora biti zavarovalna osnova nižja

Nujno je potrebno ponovno uvesti rešitev na področju obračunavanja prispevkov za socialno varnost nosilcev samostojne dejavnosti, ki se nanaša na osnovo za obračun teh prispevkov v času njihove bolniške odsotnosti, ki traja do 30 delovnih dni.

Prispevki za socialno varnost v času bolniške odsotnosti do 30 delovnih dni, ki bremenijo nosilca dejavnosti, bi se morali obračunavati od zavarovalne osnove, ki je skladno z vrsto bolniške odsotnosti in njene dolžine nižja za določen odstotek. Ne strinjamo se, da mora nosilec samostojne dejavnosti v času svoje bolniške odsotnosti obračunavati prispevke od polne, 100 % zavarovalne osnove. Če bi bil kot lastnik družbe v delovnem razmerju v svoji družbi, bi bili v času njegove bolniške odsotnosti njegovi prispevki za socialno varnost obračunani od osnove, ki bi bila za določen odstotek nižja.

Sedanja ureditev, na podlagi katere je nosilec samostojne dejavnosti dolžan v času bolniške odsotnosti do 30 delovnih dni v svoje breme plačevati celotne prispevke za socialno varnost od osnove, ki bi jo dosegel, če bi delal, je tudi protiustavna, saj ni utemeljenih razlogov za različno obravnavo obeh skupin zavezancev. Zahtevamo, da se odbitek od osnove za obračun prispevkov za socialno varnost v času bolniške odsotnosti, ki bremeni nosilca dejavnosti, izenači z načinom obračuna teh prispevkov pri zaposlenih v prvih 30 delovnih dneh njihove odsotnosti z dela, ki je odvisna od razloga za bolniško odsotnost (pri bolezni ali poškodbi izven dela je 80 %).

– Delna oprostitvev plačila prispevkov delodajalcev za starejše delavce iz 156. člena ZPIZ-2 naj velja tudi za zavarovance iz 6. odstavka 14. člena ZPIZ-2, za podjetnike, ki so vključeni v socialna zavarovanja po 15. členu ZPIZ-2 iz naslova opravljanja pridobitne dejavnosti kot samozaposlene osebe oziroma kot družbeniki in poslovodne osebe po 16. členu ZPIZ-2

Po določbi 156. člena ZPIZ-2 so od leta 2020 delodajalci ponovno delno oproščeni plačila prispevkov delodajalca, in sicer v višini 30 % za zaposlene osebe, ki dopolnijo starost 60 let. Takšne delne oprostitve plačila prispevkov bi morali biti oproščeni tudi družbeniki, ki so poslovodne osebe iz 6. odstavka 14. člena ZPIZ-2, ki so vključeni v zavarovanje na podlagi delovnega razmerja. Prav tako tudi s.p.-ji, torej samozaposlene osebe iz 15. člena ZPIZ-2, ki samostojno opravljajo pridobitno ali drugo dovoljeno dejavnost, kakor tudi družbeniki, ki so poslovodne osebe in obvezno zavarovani po 16. členu ZPIZ-2, v kolikor so stari 60 let ali več.

POKOJNINSKO PODROČJE

23. Zahteve za spremembo Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

– Polna pokojnina in nadaljevanje dejavnosti

Nesmiselno je postavljati zahtevo, da mora obrtnik oziroma podjetnik svojo dejavnost kot s.p. zapreti, če hoče uveljaviti polno pokojnino, kar je še posebej nepotrebno, v kolikor ima zaposlene delavce, ki jim na ta način zagotavlja tudi socialno eksistenco in zanje odvaja ustrezne prispevke v blagajne javnih zavodov.

Tako ministrstvo, pristojno za delo kot tudi druge inštitucije večkrat izpostavljajo in nagovarjajo starejše, da je treba ohraniti aktivnost v čim višji starosti. Zaželeno bi moralo biti, da se ta aktivnost pozna tudi v materialnem smislu.

Novela Zakona o urejanju trga dela je to omogočila upokojencem, ki v odvisnem razmerju na podlagi »upokojenske pogodbe« lahko brez škodljivega vpliva na pokojnino zaslužijo do 10.781,07 evrov letno. Podobno je brez škodljivega vpliva na pokojnino moč opravljati funkcijo prokurista ali direktorja na podlagi civilnopravne pogodbe o poslovođenju in to ne glede na višino zneska (po starem ZPIZ-1 je veljala omejitev do minimalne plače), prav tako tudi intelektualci preko avtorskih pogodb lahko brez škodljivega vpliva na pokojnino prejemajo honorarje in to brez limita, podobno pa je tudi z zaslužki upokojencev na podlagi podjemnih pogodb.

Večina zavarovancev namreč pokojnino razume kot pravico, ki jim pripada, ker so v ta namen 40 let plačevali namenske prispevke.

Glede na navedeno predlagamo pripravo takšne sistemske zakonske rešitve, ki bi vsem upokojenim obrtnikom, podjetnikom omogočila uživanje celotne – 100% pokojnine kljub temu, da ob tem še naprej opravljajo svojo samostojno dejavnost, iz naslova katere v izogib očitkom o nelojalni konkurenci plačujejo še naprej predpisane dajatve, tako davke kot prispevke.

Rezultat take rešitve bo več sredstev v proračunu, več davkov iz naslova dohodnine, DDV, več prispevkov za ZPIZ in ostale inštitucije, večja bo socialna varnost upokojencev, večje bo njihovo zadovoljstvo, ko bodo videli, da lahko sami še vedno koristno in aktivno soustvarjajo tudi v starosti, manj bo sive ekonomije, in obratno.

Smiselno enako naj velja tudi za družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe. Iskanje rešitve za ohranitev polne pokojnine na način, da družbenik postane prokurist, poslovodno funkcijo pa prenese na kako drugo osebo nima posebne dodane vrednosti, ampak predstavlja nepotrebno administrativno in finančno breme.

Četudi je novela ZPIZ-2B razširila inštitut delne upokojitve na način, da je možno uveljaviti tri četrtine pokojnine in plačevati iz naslova nadaljnjega opravljanja dejavnosti zgolj četrtino prispevkov, takšna zakonska rešitev ne zadovoljuje pričakovanj vseh naših članov, ki želijo imeti polno pokojnino. Vsekakor je nerazumljivo in družbeno škodljivo, da lahko uživa polno pokojnino tisti, ki popolnoma ničesar ne dela ali to dela »na črno«, ne pa tudi obrtnik, podjetnik, ki bi ob prejemanju polne pokojnine, opravljal še legalno dejavnost in iz tega naslova plačeval tudi še davke in prispevke, če ob tem zanemarimo tudi višje dajatve iz naslova komunalnih prispevkov. Čeprav je Ustavno sodišče RS z odločbo št. U-I-303/18-38 odločilo, da zdajšnja zakonska rešitev ni v neskladju z Ustavo RS, pa je vsekakor za v bodoče izhajati tudi iz njihove ugotovitve v 38. tč. obrazložitve, »vendar taka presoja US ne pomeni, da Ustava drugačno ureditev onemogoča«. To pomeni, da zakonodajalec lahko dvojni status uredi tudi v smeri predloga OZS.

– Dogovor glede nadaljnje zaposlitve ob izpolnjevanju pogojev

Med delodajalci sicer precej nezadovoljstva povzročajo ureditev, da je nadaljevanje delovnega razmerja po izpolnitvi pogojev za upokožitev zgolj pravica zaposlenega, na katero delodajalec nima nikakršnega vpliva, saj se ne zahteva niti soglasje delodajalca niti ni prenehanja delovnega razmerja pred nadaljevanjem zaposlitve. V prihodnosti bi kazalo nujno razmišljati v smeri iskanja zakonske rešitve in neke razumne meje, ko nadaljevanje delovnega razmerja ni odvisno zgolj od volje delavca, ampak bi moral imeti ustrezno vlogo tudi delodajalec, bodisi s podanim soglasjem ali pa da se delovno razmerje prekine avtomatično z izpolnitvijo pogojev za starostno upokožitev, ki omogoča uveljavitev pokojnine brez odbitkov in se nato sklene nova pogodba o zaposlitvi s potrebnimi delavci.

– Odlog in obročno plačilo prispevkov za socialna zavarovanja za s.p.-je in družbenike poslovodje

Skladno z odločbo Ustavnega sodišča RS, je ZPIZ-2 uzakonil ureditev, da ni več možen odpis ali delni odpis kot tudi ne odlog ali obročno plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Glede na dejstvo, da se ta odločba nanaša na zaposlene, menimo, da bi za podjetnike še vedno morala obstajati možnost odloga ali obročnega plačila prispevkov. Tudi plačilo z zamikom ali na obroke, pomeni korektno izpolnitev predpisanih obveznosti, saj se pri tem zaračunajo zakonite zamudne obresti in posledično de facto nihče ne bi bil oškodovan. Zadostno varovalko pred morebitno zlorabo pa predstavlja že zakonska ureditev, da se s.p.jem v primeru neplačanih prispevkov ne prizna pokojninska doba.

– Ustanovitev enotnega izvedenskega organa za delavce invalide

V primerih, ko je delavec v invalidskem postopku, naj se v sodelovanju z delodajalcem že v obravnavi pred invalidsko komisijo ZPIZ, vključi tudi predstavnik ZRSZ in že takrat naj se ugotavlja možnost prerazporeditve delavca na drugo delovno mesto, upoštevajoč pri tem tako specifično delovnega procesa delodajalca kot tudi zdravstvene oziroma delovne omejitve delavca.

S tem bi odpadli dolgi postopki pred 5-člansko komisijo ministrstva, pristojnega za delo, ki podaja mnenje o dopustnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu, pri čemer to mnenje temelji ravno na ugotavljanju možnosti ali delodajalec odločbo ZPIZ o prerazporeditvi delavca na drugo delovno mesto sploh lahko realizira ali ne.

V praksi se v večini primerov, ki pridejo pred to komisijo ugotovi, da prerazporeditev delavca na drugo delovno mesto ni možna, zato se običajno tudi poda soglasje za odpoved pogodbe o zaposlitvi. To pomeni, da se posamezni postopek v primeru, ko pri delodajalcu ni ustreznega delovnega mesta za invalida, konča z nekajmesečno zamudo, ki pa finančno bremeni delodajalca.

Pristojna ministrstva naj pristopijo k pripravi zakonodaje, ki bo omogočila ustanovitev enotnega izvedenskega organa, ki bi posameznega zavarovanca obravnaval bodisi za potrebe ocenjevanja začasne, trajnejše ali trajne dela zmožnosti, tako za potrebe ZZS, ZRSZ kot tudi ZPIZ, saj bi se na ta način postopki izvajali bistveno bolj racionalno.

V praksi se pogosto dogaja, da kljub aktivnemu sodelovanju delodajalca pred invalidsko komisijo delavec dobi pravico do poklicne rehabilitacije, ki traja lahko tudi več let, ki ni povezana z opravljanjem dejavnosti delodajalca, čeprav delodajalec to predhodno pojasni, saj že vnaprej ve, da takšnega delovnega mesta ne bo imel.

V takšnih primerih naj se delavca ne napoti na poklicno rehabilitacijo ter delodajalcu, ki ima 5 ali več zaposlenih omogoči čimprejšnji postopek pred komisijo ministrstva pristojnega za delo, ki podaja mnenje o dopustnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu.

Nenazadnje v času opravljanja poklicne rehabilitacije delodajalca bremeni strošek regresa.

24. Poklicno zavarovanje

Vlada Republike Slovenije mora v čim krajšem možnem času sprejeti uredbo, s katero se določijo merila in kriteriji ter način in financiranje ugotavljanja delovnih mest, za katera so delodajalci dolžni plačevati prispevke za poklicno zavarovanje. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pa bi moralo čimprej v skladu z 201. členom ZPIZ-2 določiti Komisijo pri ministrstvu, ki med drugim ugotavlja, da na določenem delovnem mestu niso več izpolnjeni pogoji za poklicno zavarovanje in posledično odloča o prenehanju obveznosti poklicnega zavarovanja za to delovno mesto.

Skladno z 201.a členom ZPIZ-2 pa bi bilo nujno čim hitreje imenovati tudi Komisijo pri delodajalcu, ki je pristojna za ugotavljanje, ali pri zavezancu obstajajo delovna mesta, za katera je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje. S tem naj bi se dosegla revizija delovnih mest ter delodajalcem omogočila vključitev in izključitev iz sistema poklicnega zavarovanja ob spremembi pogojev.

Do današnjega dne ni bila izdana ne uredba, niti ni bila imenovana nobena od komisij, kljub temu, da je zakonski rok za sprejetje uredbe potekel že pred dobrimi desetimi leti. S tem so pristojni organi opustili zakonsko določeno obveznost, kar lahko predstavlja temelj za odškodninsko odgovornost države v primeru konkretnih sporov.

25. Kvotni sistem zaposlovanja invalidov

Delodajalec, ki ima zaposlenih 20 ali več delavcev mora imeti zaposlene tudi invalide in sicer v odvisnosti od vrste dejavnosti in velikosti delodajalca in na ta način se šteje med zavezanca h kvoti. Zavezanec h kvoti, ki ne izpolni kvote, mora do vključno zadnjega dne v mesecu za pretekli mesec plačati v sklad prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov, v višini 70% minimalne plače za vsakega invalida, ki bi ga moral zaposliti za izpolnitev predpisane kvote, v kolikor ne sklene pogodbe o poslovnem sodelovanju z enim ali večimi invalidskimi podjetji ali zaposlitvenimi centri kot nadomestno izpolnitev kvote. V praksi pa se dogaja, da bi delodajalci želeli zaposliti invalida, vendar primernega ni prijavljenega v evidenci iskalcev zaposlitve na zavodu za zaposlovanje.

Predlagamo, da je delodajalec oproščen plačila prispevka zaradi neizpolnjevanja kvote, če mu Zavod RS za zaposlovanje izda potrdilo, da v evidenci iskalcev zaposlitve ni primernega kandidata-invalida ali če le-ta odkloni zaposlitev.

Ob tem predlagamo tudi to, da se v kvoto zaposlenih invalidov pri delodajalcu štejejo tudi delavci državljani tretjih držav (npr. iz Srbije, BiH, Makedonije ipd.), ki so status invalida pridobili v matični državi.

26. Spregled obvestilne dolžnosti delodajalca glede prijave zaposlenih invalidov v zavarovanje

Delodajalec, ki ima 20 ali več zaposlenih, je zavezanec h kvoti na podlagi Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI) in Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, kar pomeni, da mora imeti določen odstotek zaposlenih invalidov, ki pa je odvisen od vrste dejavnosti, ki jo delodajalec opravlja. V kolikor kvote ne izpolnjuje, mora za vsakega manjkajočega invalida, v Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije, plačati prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov v višini 70 odstotkov minimalne plače ali skleniti pogodbo o poslovnem sodelovanju z invalidskim podjetjem kot nadomestno izpolnitev kvote.

Upoštevajoč zakonsko terminologijo v 62. členu ZZRZI in 6. členu Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, lahko delodajalec izpolni kvoto le s tistimi zaposlenimi invalidi, ki jih je prijavil v zavarovanje v skladu z Navodilom za izpolnjevanje obrazca prijave v zavarovanje za invalide. To pomeni, da delodajalci, četudi imajo dovolj zaposlenih invalidov, ne morejo uveljavljati njihovega vštevanja v zahtevano kvoto, če jih nimajo prijavljene na ZZZS kot invalide v skladu z navodilom. Na ta način se takšni delodajalci obravnavajo in sankcionirajo na popolnoma enak način kot delodajalci, ki sploh nimajo zaposlenih invalidov, kar je popolnoma nesprejemljivo.

Spregled takšne formalne dolžnosti delodajalca, bi lahko predstavljal kvečjemu podlago za izrek manjše globe, vsekakor pa delodajalca v takem primeru ne bi smeli obravnavati kot zavezanca, ki ni izpolnil kvote. V dobi informacijske tehnologije bi morale javne inštitucije kot npr. ZPIZ, ZZZS, FURS in Sklad, z medsebojno izmenjavo informacij poskrbeti za pravilno in popolno ugotovitev dejanskega stanja in si po uradni dolžnosti izmenjevati relevantne podatke tudi o zaposlenih invalidih, delodajalca pa v smislu prijazne javne uprave pravočasno opozoriti na morebitne formalne spreglede.

27. Omejitev obveznosti zaposlovanja invalidov za nekatere dejavnosti

Predlagamo spremembo Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, da obliacija zaposlovanja invalidov ni predpisana za prevoznike in tiste dejavnosti, kjer invalidi glede na naravo dejavnosti ne morejo oz. celo ne smejo opravljati dela (vozniki, ipd.).

Predlagamo, da v določenih dejavnostih ne bi bilo potrebno zaposlovati invalidov ali plačevati prispevka za nedoseganje kvote, če tako delo zahteva popolnoma zdrave, mentalno in fizično sposobne ljudi, predvsem tudi zaradi varnosti tretjih oseb.

28. Sklad obrtnikov in podjetnikov

Ker so bili obrtniki izločeni iz državnega sistema pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja, so ustanovili Sklad obrtnikov in podjetnikov (SOP) in od leta 1956 do leta 1985 namesto države plačevali stroške pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja. V ta namen so se porabila sredstva aktivnih članov. Da bi odpravila posledice pretekle krivičnosti, se je država leta 2000 obvezala refundirati pokojnine starejših upokojencev. Tako je SOP imel dovolj sredstev, da bi tudi sedanji aktivni člani, na katere je država prenesla strošek financiranja pokojnin starejših obrtnikov, v prihodnosti dobili pokojnine, ustrezne premijam, ki so jih plačevali.

Državni zbor RS pa je leta 2016 spremenil Zakon o poračunavanju finančnih obveznosti RS iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZPFOPIZ-1), s katerim je praktično ukinil financiranje upokojenih članov SOP. S tem država ponovno uvaja krivično ureditev, ker je breme financiranja preteklih obveznosti države ponovno prevalila na sedanje člane. Ker je država za 90 % znižala obseg refundacije, je SOP moral znižati pokojnine, da bo lahko z lastnimi sredstvi izplačal pokojnine vseh članov. Zaradi spremembe ZPFOPIZ-1 vodi SOP pravne postopke proti državi.

Predlagamo odpravo krivice in sistemsko ureditev financiranja zavarovancev SOP.

II. DAVČNI IZZIVI

ZAHTEVE ZA SPREMEMBO ZAKONA O DOHODNINI IN ZAKONA O DAVKU OD DOHODKOV PRAVNIH OSEB

29. Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov (razvojno/ socialna kapica)

Lestvica za odmero dohodnino vsebuje primerljive stopnje obdavčitve z drugimi državami EU, vendar pa dohodninski razredi niso primerljivi, saj so občutno prenizki. Medtem ko imajo nekatere države članice EU ničelno dohodninsko stopnjo tudi za dohodke do 11.000 evrov in več, v Sloveniji najnižja dohodninska stopnja zajema dohodke do zneska 8.755 evrov in je obdavčena s 16 %. OZS predlaga, da se razpon prvega razreda dohodninske lestvice zviša na 11.000 evrov ter obdavči z ničelno dohodninsko stopnjo. Prav tako je potrebno ponovno uzakoniti redno letno usklajevanje vseh olajšav in mej dohodninskih razredov z inflacijo.

Obremenitve podjetij so previsoke, zato OZS predlaga znižanje prispevkov delodajalca in delojemalca, predvsem to velja za visoko kvalificiran/izobražen kader. S predlogom bi se zvišalo neto plačilo delavca, motivacija in pripravljenost delavcev za delo, posledično pa bi povečana potrošnja vodila v vsesplošno gospodarsko korist. Podredno predlagamo vzpostavitev socialne/razvojne kapice na prispevke PIZ delodajalca v višini 2,5 kratnika povprečne plače. Večina držav članic EU uporablja sistem kapice na prispevke, v celoti ali deloma le na nekatere vrste prispevkov. Glede na to, da je kapica že vzpostavljena pri samostojnih podjetnikih posameznikih in družbenikih poslovodnih osebah, hkrati pa je omejeno nadomestilo plače ter višina pokojnine, menimo, da je vzpostavitev kapice tudi na dohodkih iz delovnega razmerja nujno potrebna.

Predlagamo tudi, da se dodatke za nadurno, nedeljsko in praznično delo oprosti plačila prispevkov. Plačila prispevkov na dodatke bi bila oproščena delavec in delodajalec, znesek, namenjen plačilu prispevka delodajalca naj pripada delavcu, v smislu višjega bruto dohodka. S tem bi se povečala tudi motivacija in pripravljenost delavcev za delo v neugodnih delovnih razmerah. Hkrati sprememba ne bi vplivala na obseg stroškov za plače.

30. Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja

V Sloveniji je največ mikro in majhnih podjetij, ki so tudi inovativna, in predvsem bolj prilagodljiva od srednjih in velikih podjetij. Poslovanje majhnih podjetij je manj stabilno, težje spremljajo spreminjajočo se zakonodajo in tudi težje obstanejo na trgu zaradi nepričakovanih sprememb v poslovnem okolju.

Predlagamo dve stopnji davka od dohodkov pravnih oseb: znižano stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb za mikro in majhna podjetja, po vzoru nekaterih evropskih držav ter 19% splošno stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb, ki bi veljala za srednja in velika podjetja. S tem ukrepom bi okrepili stabilnost in rast malega gospodarstva ter omogočili odpiranje novih delovnih mest.

31. Poenostavitev pravil pri računovodenju in ugotavljanju davčne osnove za mikro in mala podjetja

Nedopustno je, da imajo v Sloveniji samostojni podjetniki in obrtniki tako zapletena pravila vezana na računovodenje in ugotavljanje davčne osnove. Kljub sprejetju novih Slovenskih računovodskih standardov, ki so pričeli veljati s 1. januarjem 2024, se pravila računovodenja za samostojne podjetnike in mikro podjetja niso v ničemer poenostavila.

Temeljni problem pri uporabi predpisov, ki veljajo pri samostojnih podjetnikih, je namreč v tem, da je podjetnik dolžan kombinirati predpise, ki veljajo specialno zanj, s tistimi, ki veljajo za pravne osebe, kar občutno oteži razumevanje pravnih podlag, s tem pa tudi davčno varnost podjetnikov. Samostojni podjetniki in obrtniki morajo namreč rešitev za posamezen davčni problem najprej iskati v Zakonu o dohodnini, nato pa jih ta zakon, v delu, ki se nanaša na obdavčitev dohodkov iz dejavnosti, napoti na uporabo Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, ki velja od mikro družb do največjih delniških družb, zato ni prilagojen temu, da bi ga lahko uporabljali samostojni podjetniki, vendar so ga kljub temu dolžni uporabljati. Pri tem v Zakonu o dohodnini ni navedeno, katere člene Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb naj bi samostojni podjetnik uporabljal, temveč mora sam izluščiti, katera pravila iz predpisa, ki velja za pravne osebe, naj bi veljala tudi zanj, kot zasebnika.

OZS posledično predlaga, da se davčni predpisi pri tistih malih poslovnih subjektih, ki ugotavljajo davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, poenostavijo in uredijo na način, da bo celotna davčna zakonodaja, ki so jo dolžni davčni zavezanci upoštevati pri svojem poslovanju, urejena v zgolj enem davčnem predpisu.

32. Ukinitev obveznega vodenja in spremljanja zalog v mikro družbah

Vodenje materialnega knjigovodstva v mikro družbah je zamudno opravilo, ki ne prinaša dodane vrednosti za podjetje in podjetnika, zato OZS zahteva, da se mikro družbe, kot so opredeljene v 55. členu ZGD-1, razbremenijo nepotrebnega administriranja.

Stroški materiala naj se ugotovijo po metodi posrednega ugotavljanja porabe s popisom, kot to velja za podjetnike, ki vodijo knjige po načelu enostavnega knjigovodstva.

Nedopustno je vodenje materialnih evidenc vezati na način vodenja knjig, saj to vodi v diskriminacijo med seboj enakovrednih udeležencev na trgu. Z ukinitvijo zahteve po vodenju in spremljanju zalog materiala se bo poenostavilo poslovanje in odpravilo birokratsko delo, podjetnikom in podjetjem pa omogočilo prihranek časa in denarja, ki ga bodo lahko namenili za opravljanje osnovne, pridobitne dejavnosti.

33. Odprava različne obravnave upravičenih oseb za prenos podjetja na podjetnika prevzemnika po načelu univerzalnega pravnega nasledstva in na davčno nevtralen način

Pri prenosih podjetja na podjetnika prevzemnika se uporabljata dva predpisa vezana na zagotavljanje kontinuitete poslovanja po prenosu, in sicer Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) in Zakon o dohodnini, vendar vsebujeta različna merila glede upravičenih oseb, kar v praksi povzroča nelogične in nedopustne razlike.

V skladu z 72.a členom ZGD-1 podjetnik lahko za časa svojega življenja prenese podjetje na drugo fizično osebo (v nadaljnjem besedilu: podjetnik prevzemnik). S prenosom preidejo na podjetnika prevzemnika podjetje podjetnika ter pravice in obveznosti podjetnika v zvezi s podjetjem. Podjetnik prevzemnik kot univerzalni pravni naslednik vstopi v vsa pravna razmerja v zvezi s prenesenim podjetjem podjetnika. V nasprotju s to rešitvijo je na podlagi Zakona o dohodnini davčno nevtralni prenos možen le na nekatere osebe, določene v samem zakonu.

Zato OZS predlaga, da se Zakon o dohodnini dopolni na način, da se merila glede upravičenih oseb, ki so določene v 72. a členu ZGD-1, prenesejo tudi v Zakon o dohodnini.

34. Odpravnina iz poslovnih razlogov izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba

Zakon o dohodnini v zadnjem stavku devete točke 44. člena določa, da se za odpravnino zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki bi bila izločena iz davčne osnove dohodka iz delovnega razmerja ne šteje odpravnina, ki je, med drugim, izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba.

OZS meni, da je takšna določba Zakona o dohodnini diskriminatorna, zato predlaga, da se le-ta črta.

35. Uvedba ugodnosti za delodajalca, ki zaposluje prostovoljnega gasilca, pripadnika Civilne zaščite ali drugega reševalca

Delodajalec, ki zaposluje delavca, ki je prostovoljni gasilec ali pripadnik Civilne zaščite ali prostovoljno in nepoklicno opravlja naloge zaščite, reševanja in pomoči v enotah, službah in drugih operativnih sestavah društev in nevladnih organizacij in je aktivni operativni član, naj bo oproščen plačila prispevkov delodajalca iz naslova plač ali pa naj se uvede davčna olajšava za delodajalca v višini izplačane bruto plače zaposlenega.

36. Znižanje davčne osnove samostojnega podjetnika iz naslova delovnopравnih pravic

Zakon o dohodnini omogoča samostojnemu podjetniku znižanje davčne osnove, do Uredbe o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja, iz naslova povračil stroškov na službeni poti in povračil stroškov z zvezi z delom (prehrana, prevoza na delo in z dela ter terenski dodatek), ne pa tudi iz naslova ostalih pravic, ki pripadajo zaposlenim na podlagi ZDR-1. Ne glede na subjektiviteto je nosilec dejavnosti »zaposlen« v svojem podjetju, zato mora biti posledično upravičen do znižanja davčne osnove iz naslova vseh delovnopравnih pravic, kot to velja za delavce v delovnem razmerju, primeroma regresa za letni dopust, nadomestila za ločeno življenje, odpravnine ob upokojitvi, jubilejne nagrade, solidarnostne pomoči in poslovne uspešnosti.

37. Izvzem zavarovalnih premij za skupinsko zdravstveno zavarovanje iz bonitet

Delodajalci lahko za zaposlene osebe sklenejo skupinsko zdravstveno zavarovanje, ki omogoča hitrejši dostop do zdravstvenih storitev. Skrajšanje odsotnosti delavca z dela je za podjetje ključnega pomena, tako z vidika organizacije dela (nadomeščanje) kot tudi s stroškovnega vidika (nadomestila). Ker na trgu ni dovolj usposobljene delovne sile, pomeni skrajšanje časa bolniške odsotnosti neposredni pogoj za opravljanje dejavnosti in nima značaja privatnosti, zato predlagamo, da se tovrstna zavarovanja, ki so v prid delavca, delodajalca in nenazadnje celotne družbe, izključijo iz bonitet in štejejo za davčno priznan odhodek.

38. Neobdavčeni dohodki iz naslova prodaje zlata

ZDoh-2 dohodke fizičnih oseb iz naslova prodaje zlata eksplicitno ne ureja, so pa skladno z določili prve točke 32. člena ZDoh-2 tovrstni prejemki izvzeti iz obdavčitve.

V izogib vsakršnim dvomom, OZS predlaga, da se:

- ZDoh-2 dopolni na način, da se v zakon jasno zapiše, da so dohodki iz naslova prodaje zlata fizičnih oseb neobdavčeni;
- ZDoh-2 dopolni z definicijo zlata (oziroma investicijskega zlata) v obliki, kot jo smiselno določa Zakon o davku na dodano vrednost.

39. Nevštevanje povračil stroškov v davčno osnovo dohodkov iz drugega pogodbenega razmerja

Pri obračunu dohodka iz drugega pogodbenega razmerja se od 1. 2. 2024 prispevki za socialno varnost obračunajo od osnove, ki predstavlja bruto dohodek, vključno s povračili stroškov, zmanjšan za 10 % normiranih stroškov. Zakonodajalec je pri spremembi sledil sodbi Vrhovnega sodišča X Ips 367/2015, ki je odločilo, da je potrebno pri obdavčitvi izhajati iz objektivnega neto načela, ki zagotavlja davčno pravičnost, ker terja, da se od dohodka odštejejo za njegovo pridobitev potrebni stroški, saj je le (pozitivna) razlika tista, ki dejansko pomeni povečanje premoženja (ekonomske moči) davčnega zavezanca.

Predlagamo spremembo 4. odstavka 41. člena ZDoh-2 na način, da se tudi za potrebe obdavčitve dohodka iz drugega pogodbenega razmerja povračila stroškov ne všttevajo v davčno osnovo prejemnika. Normirani stroški (10 %), ki znižujejo davčno osnovo, so namenjeni kritju materialnih stroškov, ki zavezancu nastajajo pri opravljanju dela, kot npr. pisarniški material, administrativni stroški, amortizacija delovnih sredstev, ipd. Zato bi bilo potrebno dopolniti drugi stavek 4. odstavka 44. člena ZDoh-2 in v okvir uveljavljanja dejanskih stroškov vključiti tudi dejanske stroške prehrane. Za namene spremljanja podatkov o izplačanih povračilih stroškov predlagamo, da se povračila stroškov poročajo v REK-0 obrazcu.

40. Ukinitve posebnega davka na določene prejemke

Pri izplačilu dohodka iz občasnega in začasnega dela upokoјencev in podjetne pogodbe je delodajalec dolžan obračunati in plačati posebni davek v višini 25 %. Posebni davek je bil v preteklosti uveden iz razloga, da se dohodki iz delovnega razmerja ne bi prelivali v druge dohodke iz zaposlitve, ki niso bili obremenjeni s prispevki za socialno varnost (dohodek iz podjetne pogodbe).

Ker se pri podjetni pogodbi in občasnem in začasnem delu upokoјencev obračunajo, odvedejo in plačajo prispevki za socialno varnost, predlagamo ukinitve Zakona o posebnem davku na določene prejemke (ZPDDP) in črtanje 27. e člena ZUTD-1. Zaradi dodatnega davka je obremenitev teh dohodkov bistveno višja, kar vodi v izogibanje teh oblik dela in nedovoljene prakse, hkrati pa otežuje vključitev upokoјencev na trg dela.

41. Ugodnejša davčna obravnava napotenih delavcev

Zaradi spremembe 2. odstavka 144. člena ZPIZ-2, ki s 1.1.2024 izenačuje osnovo za prispevke napotenih delavcev ne glede na podlago zavarovanja, podjetja prenašajo sedež poslovanja in zaposlujejo delavce v države z ugodnejšo davčno obravnavo (predvsem na Hrvaško). Z namenom ohranitve konkurenčnosti slovenskih podjetij, ki poslujejo na tujih trgih in varovanja zdravstvene blagajne predlagamo:

- spremembo 42. člena ZDoh-2 (posebna davčna obravnava naj velja tudi za zasebni sektor; odprava neenakosti);
- spremembo 45.a člena ZDoh-2 (dvig iz 20% na 60% plače, omejitev olajšave na 3.000 EUR in črtanje pogojev za uveljavljanje);
- spremembo 44/4.b člena ZDoh-2 pri povračilu stroškov prehrane in nastanitve (črtanje roka napotitve).

42. Sprememba 59. člena ZDoh-2 (starševsko varstvo in prenehanje opravljanja dejavnosti zaradi upokojitve)

Normirani s.p., ki ne izpolni pogoja zavarovanja za polni delovni čas (40 ur/teden) neprekinjeno najmanj 9 mesecev, se šteje z vidika določb za »popoldanski normirani« s.p. Nosilci dejavnosti, ki koristijo starševsko varstvo, se po pojasnilih FURS ne štejejo za zavarovane za polni delovni čas, kljub številnim sodbam sodišč, ki so presodili drugače (UPRS sodba I U 1784/2016, I U 1843/2020-12, I U 1776/2020-11, I U 1364/2020-15, I U 1772/2020-12). Predlagamo, da pristojni organ sledi sodbam sodišča ter zavezancem, ki ugotavljajo davčno osnovo po normiranih odhodkih in koristijo starševsko varstvo ter jim prizna polne pravice.

Vežano na prenehanje opravljanja dejavnosti zaradi upokojitve velja enako kot zgoraj, če je zavezanec prenehal opravljati dejavnost pred 1. oktobrom tekočega leta. Ker je prav pri prenehanju opravljanja dejavnosti, zaradi prenosa sredstev v gospodinjstvo, davčna osnova bistveno višja predlagamo, da za te zavezance velja posebna obravnava.

43. Davčna obravnava ukrepov promocije zdravja pri delu

Zakon o varnosti in zdravju pri delu opredeljuje, da mora delodajalec načrtovati in izvajati promocijo zdravja na delovnem mestu, zagotoviti potrebna sredstva in način spremljanja izvajanja. Delodajalec je dolžan izvajati aktivnosti in ukrepe z namenom ohranjanja in krepitev telesnega in duševnega zdravja delavcev, pa vendar se ukrepi, zaradi odsotnosti zakonskih določb, po večini všttevajo v davčno osnovo prejemnika.

Predlagamo dopolnitev 3. odstavka 39. člena ZDoh-2 na način, da se za boniteto ne štejejo dohodki prejeti v denarju ali naravi iz naslova promocije zdravja na delovnem mestu do višine 500 EUR na leto, kot npr. povračilo stroškov delavnic in izobraževanj, zagotovitev zdrave prehrane, prilagoditev delovnih mest, oprema za sprostitve, ipd. Stroški v zvezi z izvajanjem promocije zdravja pri delu, se štejejo za davčno priznan odhodek.

Prav tako predlagamo, da se pavšalni zneski bonitet, ki se ne všttevajo v davčno osnovo prejemnika, uskladijo z inflacijo (darila otrokom in bonitete do višine 15 EUR/mesec).

DAVČNE OLAJŠAVE

OZS se zavzema za uveljavljanje in razširitev davčnih olajšav:

44. Razširitev možnosti uveljavljanja davčnih olajšav iz dejavnosti

V Sloveniji smo imeli do konca leta 2004 v Zakonu o dohodnini predpisane olajšave za začetnike. Te so bile kasneje ukinjene z utemeljitvijo, da vsebuje nov Zakon o dohodnini tudi nov način pokrivanja izgube v višini 100 odstotkov dosežene davčne osnove, zaradi česar naj začetniške olajšave ne bi bile več potrebne. V letu 2013 so bile sprejete spremembe Zakona o dohodnini in Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, na podlagi katerih je odslej možno pokrivanje izgube le v višini 50 % ugotovljene davčne izgube, kar povzroča zlasti malim poslovnim subjektom na začetku njihove poslovne poti številne probleme.

Predlagamo naslednje spremembe obstoječih olajšav:

a) Olajšave za vlaganja v opremo

V nekaterih dejavnostih pohištvena in pisarniška oprema predstavlja bistven, osnoven in obvezen element, ki zavezancu omogoča poslovanje in ustvarjanje dodane vrednosti (npr. trgovinski regali, različne vrste vozičkov (komisionarni, nakupovalni idr.), blagajniške mize, delovni pulti v trgovinah, insektomati, pohištvo v nastanitvenih obratih, ipd.), zato jih ne moremo uvrščati v kategorijo »pohištva in pisarniške opreme«, za katero ni moč uveljavljati investicijske olajšave. Predlagamo, da se v 1. točki 2. odstavka 55.a člena ZDDPO-2 kot izjema doda nakup pohištvene in pisarniške opreme, ki se šteje za del proizvodne (osnovne) opreme zavezanca. Podredno predlagamo, da se v vseh dejavnostih omogoči uveljavljanje olajšav za vlaganja v pohištvo in pisarniško opremo v določenem deležu od doseženih prihodkov (izločitev luksuza).

Zavezanec prav tako ne sme uveljavljati olajšave za investiranje za nakup klimatske naprave, toplotne črpalke, ipd., saj se po pojasnilu FURS-a ta oprema šteje za sestavni del objekta. Pojasnilo FURS-a presega zakonski okvir in se naslanja na določbe izvedbene Uredbe Sveta EU št. 1042/2013 (člen 13. b), kar je nedopustno in v nasprotju s pravnimi normami.

b) Olajšava za vlaganja v digitalni in zeleni prehod po 55. c členu

55.c člen ZDDPO-2 določa, da zavezanec lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v višini 40 % zneska, ki predstavlja vlaganja v digitalno preobrazbo in zeleni prehod, in sicer v računalništvo v oblaku, umetno inteligenco in velepodatke ter okoljsko prijazne tehnologije, čistejši, cenejši in bolj zdrav javni in zasebni transport, razogljičenje energijskega sektorja, energijsko učinkovitost stavb, uvajanje drugih standardov za klimatsko nevtralnost.

V letu 2022 je ta olajšava predstavljala le 1 % vseh olajšav. Menimo, da je razlog za tako nizko koriščenje te olajšave v izredno tehnično naravnanim Pravilniku, ki od zavezanca zahteva poglobljeno analizo ustreznosti vgrajenih materialov, administrativno obremenitvijo z razmejevanjem blaga in storitve in odsotnost prenosa olajšave v naslednja davčna obdobja.

S ciljem zmanjšati zaostanek za drugimi evropskimi državami in spodbuditi zavezance k vlaganju v zeleni in digitalni prehod predlagamo spremembo določb na naslednji način:

- Prenos neizkoriščenega dela olajšave (5 let).
- Administrativna razbremenitev (v olajšavo se zajame celotna storitev).
- Poenostavitev pri tehničnih karakteristikah.

c) Ponovna uvedba znatnih olajšav za investicije v izgradnjo in vzdrževanje stanovanjskih objektov

Občani bi olajšave lahko uveljavljali na podlagi računov za opravljene tovrstne storitve. Poudarek bi lahko bil dan gradnji in ukrepom za energetske bolj učinkovite objekte.

d) Olajšave za prvi vstop v podjetništvo

OZS zahteva, da se za spodbujanje nastajanja novih podjetij in za stimuliranje prehoda iz ilegalne v legalno ekonomijo ponovno uvede davčno olajšavo za prvi začetek opravljanja dejavnosti, in sicer za prvo leto poslovanja v višini 100 odstotkov, za drugo leto poslovanja pa v višini 50 odstotkov.

e) Olajšave za zaposlovanje

Obstoječa določila Zakona o dohodnini kot tudi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, predvidevajo olajšavo samo za zaposlitev oseb iz ciljne skupine:

- mlajših od 29 let, starejših od 55 let, ali oseb v poklicu, za katerega na trgu dela primanjkuje iskalcev zaposlitve, pri čemer ta oseba v obdobju zadnjih 24 mesecev ni bila zaposlena ali
- mlajših od 25 let, ki se zaposlujejo prvič.

OZS predlaga širitev olajšave za zaposlovanje:

- na zaposlitev vseh brezposelnih oseb, ki so bile pred zaposlitvijo vsaj šest mesecev prijavljeni v evidenci brezposelnih oseb pri Zavodu RS za zaposlovanje in v obdobju

- zadnjih 24 mesecev niso bile zaposlene pri tem zavezancu ali njegovi povezani osebi;
- na zaposlitev skrbnikov do otrokovega 15. leta starosti, saj je v tej skupini zaznati pogosto odsotnost z delovnega mesta zaradi nege, kar delodajalce odvrča od zaposlitve in
 - na zaposlitev upokoјencev.

f) Uvedba investicijskih olajšav za vlaganja v nepremičnine, namenjene poslovni rabi

OZS predlaga uvedbo olajšav za vlaganja v nepremičnine, ki so namenjene poslovni rabi. Obstoječe davčne olajšave za zeleni in digitalni prehod, to je vlaganja v energetska učinkovitost stavb, se lahko uveljavljajo le za nakup določenih materialov in opreme. Olajšavo lahko zavezanci koristijo le v letu vlaganj, saj se ta ne prenaša v naslednja obdobja. Omejitve uveljavljanja olajšav negativno vpliva na obseg proizvodnih kapacitet, zavira razvoj in rast podjetij ter novega zaposlovanja.

Predlagamo, da se olajšave za investiranje preoblikujejo na način, da se v okviru te olajšave omogoči tudi olajšava za vlaganja v nepremičnine, ki so namenjene poslovni rabi.

g) Davčne olajšave za predhodno arheološko raziskavo

Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1) zahteva na varstvenih območjih dediščine predhodno arheološko raziskavo. Predhodna raziskava je raziskava dediščine ali arheoloških ostalin, ki jo je treba opraviti, zato da se pridobijo informacije, potrebne za vrednotenje dediščine ali arheoloških ostalin pred posegi v prostor ali pred graditvijo, se natančneje določijo ukrepi varstva ali se z njo dediščina ali arheološka ostalina deloma ali v celoti nadzorovano odstrani. V okvir raziskave sodi tudi poizkopavalna obdelava arhiva arheološkega najdišča. Stroški raziskave se gibljejo od nekaj sto evrov dalje in so odvisni od vrste, obsega in zahtevnosti raziskave. Skladno z zakonom stroške predhodne arheološke raziskave načeloma nosi investitor gradnje, razen v primerih iz 3. odstavka 34. člena zakona. V izjeme zakon uvršča predhodno arheološko raziskavo pri gradnji stanovanj za lastne potrebe, če je investitor fizična oseba, in v primerih gradnje neprofitnih najemnih stanovanj.

Nedopustno je, da zakon zavezancev ne obravnava enako, zato predlagamo, da se stroški arheoloških raziskav v celoti financirajo iz državnega proračuna ne glede na to, kdo je investitor in za kakšno vrsto gradnje gre. Podredno predlagamo, da se investitorjem, ki so dolžni financirati predhodne raziskave, omogoči uveljavljanje davčne olajšave v višini celotnih stroškov.

ZAHTEVE ZA SPREMEMBO ZAKONA O DAVKU NA DODANO VREDNOST

45. Možnost kontinuirane identifikacije za DDV pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo

Pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo se podjetje samostojnega podjetnika preoblikuje v gospodarsko družbo. V praksi je to tako, da naslednji dan AJPES izbriše podjetnika iz poslovnega registra na dan pred vpisom nove družbe v sodni register. Do konca leta 2011 je poslovni subjekt lahko FURS predložil izpis iz sodnega registra tudi v nekaj dneh po vpisu statusnega preoblikovanja vanj in je FURS ne glede na to novo družbo identificiral za DDV za nazaj - z datumom registracije nove družbe. Že nekaj časa pa ni več možno nove družbe identificirati za DDV z datumom za nazaj na dan registracije, temveč šele od dejanskega dne identifikacije za DDV, kar pa je lahko kar nekaj dni kasneje. V vmesnem času nova družba ni identificirana za DDV, kar pomeni, da se je prekinila njena kontinuiteta identifikacije, posledično bi oba poslovna subjekta (prenosni in prevzemni) lahko izgubila vsa upravičenja, ki sta jih pridobila iz preteklega poslovanja. Še večji problem je zaračunavanje DDV v tem vmesnem obdobju in davčne posledice za prejemnika računa, če bi bil DDV na njem vseeno zaračunan, identifikacije pa še ne bi bilo.

Podoben problem z identifikacijo za DDV nastane tudi pri prenosu podjetja samostojnega podjetnika na podjetnika prevzemnika po 72. a členu ZGD-1.

OZS zahteva ureditev ustreznih pravnih podlag (spremembe Pravilnika o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost), ki bi poslovnim subjektom, ki se formalno statusno preoblikujejo oziroma prenašajo dejavnost na podjetnika prevzemnika, dovoljevale neprekinjeno identifikacijo za DDV tudi po prenosu oziroma preoblikovanju, na podlagi univerzalnega pravnega nasledstva.

46. Povračilo DDV-ja upniku za prijavljeno terjatev v insolventni postopek dolžnika

V skladu z Zakonom o davku na dodano vrednost upnikom, ki so zavezanci za DDV, ni potrebno čakati na zaključek stečajja, ki lahko traja več let, da pridejo vsaj do povrnitve DDV-ja. Vendar pa je pogoj, da lahko upnik - zavezanec za DDV popravi (zmanjša) znesek obračunanega in neplačanega DDV v stečajju, da so prijavljene terjatve priznane. OZS zahteva, da se upniku omogoči, da popravi DDV (ga zmanjša) že na podlagi prijave svoje terjatve v insolventni postopek in ne šele po tem, ko upravitelj preizkusi in prizna terjatev.

Še zlasti je naveden predlog relevanten glede na določila ZFPPIPP-G, s katerim se je uzakonilo, da se v osebnem stečajju, kjer je stečajna masa neznatne vrednosti ali ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka, odloži ali celo ne opravi preizkusa terjatev. Gre za določbo, ki je izrazito v nasprotju z interesi upnikov oziroma v njihovo škodo. Upniki, zlasti v takšnih stečajjih, imajo že sicer malo možnosti za poplačilo svojih terjatev oziroma nič. Zato je za njih edina dobra stvar v takšnem stečajju možnost, da dobijo (čim prej) »povrnjen« vsaj že plačan DDV (ki lahko pomeni tudi visoke zneske, predvsem pa pomembne za upnika) in to še predno se stečaj zaključi. V skladu s 4. odstavkom 39. člena ZDDV-1 tako upnikom, ki so zavezanci za DDV, ni potrebno čakati na zaključek stečaja, ki lahko traja več let, da pride vsaj do povrnitve DDV-ja.

Gre za neutemeljeno različno urejanje posledic oziroma sistema med družbami v stečajju, kjer bo odbitek možen prej, in pri s.p., kjer bo odbitek možen šele po več letih (do izdaje sklepa o preizkusu terjatev). Glede na navedeno predlagamo spremembo ZDDV-1 tako, da bi za refundacijo DDV zadoščala prijava terjatev v insolventnem postopku in ne šele njeno priznanje.

47. Pavšalno ugotavljanje osnove za DDV

Kljub obvezni identifikaciji za DDV bi samostojni podjetniki in mikro družbe plačevali DDV na pavšalen način tako, da bi od obračunanega DDV od obdavčljivega prometa blaga in storitev odšteli pavšalno priznan vstopni DDV (po zgledu pavšalnega nadomestila - kmetje).

Koristi od pavšalne obdavčitve tudi na področju ugotavljanja osnove za DDV bi imeli tako samostojni podjetniki in mikro družbe kot tudi država, saj bi bilo manj administriranja, poročanja, s tem pa bi bilo tudi lažje zagotavljati davčni nadzor na eni strani in večjo davčno varnost na drugi strani. Samostojni podjetniki in mikro družbe bi imeli manjše stroške računovodstva, poslovne knjige bi lahko vodili v skladu s svojimi poslovnimi potrebami (za poslovno odločanje in komunikacijo s poslovnim okoljem), ne pa pretežno za davčne potrebe.

Na tak način podjetniki in gospodarske družbe sicer vodijo enostavnejše evidence pri ugotavljanju osnove za obdavčitev dohodka iz dejavnosti, medtem ko so evidence za ugotavljanje obveznosti iz naslova DDV nespremenjene in zelo zapletene.

Zakonodajalec je torej rešil le en del problema pri obdavčitvi dobička, ni pa rešil problema ugotavljanja osnove za DDV pri poslovnih subjektih s pavšalno obdavčitvijo. Sankcije zaradi napak so pri teh subjektih zelo visoke in v nesorazmerju z velikostjo poslovnega subjekta.

48. Prag za vstop v sistem DDV naj se zviša na 100.000 EUR

Z namenom zmanjšanja administrativnih bremen in vzpostavitve ugodnejšega davčnega okolja za male davčne zavezance predlagamo, da se v 1. odstavku 94. člena ZDDV-1 znesek 50.000 EUR nadomesti z zneskom 100.000 EUR ali vsaj v višini 85.000 EUR, kot to predvideva Direktiva EU 2020/285.

Direktiva EU 2020/285 uvaja poenostavljena pravila za zmanjšanje upravnega bremena in stroškov upoštevanja predpisov za mala podjetja in za ustvarjanje ugodnejšega davčnega okolja, ki bi jim pomagalo pri rasti in učinkovitejši čezmejni trgovini. Mala podjetja bodo lahko upravičena do poenostavljenih pravil za izpolnjevanje obveznosti v zvezi z DDV, kadar bo njihov letni promet pod pragom, ki ga določi zadevna država članica in ne more biti višji od 85 000 EUR. Pod nekaterimi pogoji so tudi mala podjetja iz drugih držav članic, ki ne presegajo tega praga, upravičena do ugodnosti iz poenostavljene ureditve, če njihov skupni letni promet v celotni EU ne presega 100.000 EUR.

49. Uporaba nižje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti

V Sloveniji so izdelki in storitve v okviru določenih obrtnih dejavnosti, ki izvajajo storitve za končnega potrošnika (nekateri izmed njih so v izumiranju ali pa del slovenske nesnovne dediščine), obdavčeni z 22 % DDV, zaradi česar so njihove storitve in izdelki predragi za končnega porabnika, kar nosilec teh dejavnosti ne onemogoča dostojnega preživljanja. Mojstri v teh poklicih stežka najdejo naslednike, zato se pretežno odločajo za zaprtje obratovalnic in delavnic, s tem pa trg izgublja dragocene ponudnike storitev.

Utemeljeno zahtevamo, da se Vlada sooči s problemom osebnih storitev s pretežnim deležem ročnega dela in nemudoma pristopi k spremembi Zakona o davku na dodano vrednost, na podlagi katere bi se nižja stopnja DDV (9,5 %) uporabila tudi za promet blaga in storitev tistih obrtnih dejavnosti, ki se izvajajo pretežno na ročni način (na primer pleskarstvo, avtoservis, kamnoseštvo, šivanje po meri, izdelava čevljev, dejavnost kemičnega čiščenja in pranje, storitev fotografiranja ipd.) ali so izumirajoče (domača in umetnostna obrt) ali pa so bile nepremišljeno uvrščene med dejavnosti, ki so obdavčene s splošno, 22 % stopnjo DDV (kozmetične, pedikerske in druge storitve za nego telesa).

50. Možnost zmanjšanja obveznosti z naslova DDV ob začetku izvršilnega postopka

Po sedaj veljavni ureditvi iz veljavnega 39. člena ZDDV-1 lahko davčni zavezanec popravi (zmanjša) znesek obračunanega DDV, če na podlagi pravnomočnega sklepa

sodišča o zaključenem stečajnem postopku ali o uspešno zaključenem postopku prisilne poravnave ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti. Na enak način lahko ravna tudi davčni zavezanec, ki pridobi pravnomočni sklep sodišča o ustavitvi izvršilnega postopka oziroma drugo listino, iz katere je razvidno, da v zaključenem izvršilnem postopku ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti, ter davčni zavezanec, ki ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti, ker je bil dolžnik izbrisan iz sodnega registra oziroma drugih ustreznih registrov ali predpisanih evidenc. Če davčni zavezanec naknadno prejme plačilo ali delno plačilo za opravljeno dobavo blaga oziroma storitev, v zvezi s katero je uveljavil popravek davčne osnove v skladu s tem odstavkom, mora od prejetega zneska obračunati DDV.

Davčni zavezanec lahko popravi (zmanjša) znesek obračunanega in neplačanega DDV od vseh priznanih terjatev, ki jih je prijavil v postopku prisilne poravnave oziroma stečajnem postopku.

Problem obračunanega DDV nastane predvsem v primeru, ko upnik toži dolžnika za plačilo. Ker lahko dolžnik v postopku sodne izterjave uporabi vsa pravna sredstva za zavlačevanje poravnave dolga, lahko upnik čaka na pravnomočni sklep sodišča o ustavitvi izvršilnega postopka oziroma na drugo listino tudi pet in več let. Vzrok je predvsem v počasnem delovanju sodnega sistema, ves ta čas pa mora davčni zavezanec financirati državo, kar je nepravilno in nepravilno.

Zato OZS predlaga spremembo Zakona o DDV v tej smeri, da davčni zavezanec lahko zmanjša obveznost iz naslova DDV takoj, ko sproži pred sodiščem postopek izvršbe zoper dolžnika.

51. DDV po plačani realizaciji

OZS predlaga preoblikovanje sedanjega modela v bolj uporabnega, s ciljem izboljšanja likvidnosti malih podjetij.

52. Obravnava storitev prevoza blaga

Sprememba davčne obravnave, ki je posledica sodbe Sodišča EU v zadevi C-288/16, je močno vplivala na sektor prometa v Sloveniji, predvsem v poslabšanju likvidnosti podjetij, ki delujejo v omenjeni branži. Po uvedbi sodbe je Slovenija sprejela odločitev, da se storitev prevoza blaga, namenjenega izvozu, če jo opravi slovenski podprevoznik za slovenskega prevoznika, obdavči v Sloveniji. Sodba se v državah članicah ne izvaja enotno, nekatere države članice, tudi Slovenija, sodbo izvajajo, nekatere so preložile izvajanje na kasnejši datum, nekaj držav članic pa je sklenilo, da izrek ni vezan na presojo storitev, zato sodbe ne bodo izvajale.

Različna davčna obravnava v državah članicah vpliva na konkurenčnost slovenskih podjetij, zato zahtevamo eskalacijo na pristojnih organih v tujini, v smislu poenotenja davčne obravnave tovrstnih storitev. Prav tako zakonodajalcu predlagamo, da prevozne storitve vključi v mehanizem obrnjene davčne obveznosti, s čimer bomo zavarovali konkurenčnost slovenskega prevoznništva, ohranili davčno osnovo in omogočili nadaljnjo rast in razvoj prevoznništva v Sloveniji.

ZAHTEVE ZA SPREMEMBO ZAKONA O DAVČNEM POSTOPKU

53. Dvig meje za davčno izvršbo na 50 evrov

Slovenski davčni sistem temelji na prostovoljnem izpolnjevanju davčnih obveznosti, kar v praksi pomeni, da večina davčnih zavezancev svoje obveznosti poravnava v zakonsko določenem roku. Gre za institut samoobdavčitve, ko davčni zavezanci sami napovejo davek v davčnih obračunih ter na tej podlagi izračunajo svojo davčno obveznost. Razlika med izračunano davčno obveznostjo in dejanskimi vplačili iz tega naslova pomeni davčni dolg, to je kategorija, ki jo spremlja Finančna uprava Republike Slovenije.

V preteklih letih se je, in se še, veliko pravnih oseb v Sloveniji sooča s plačilno nedisciplino. Podatki sicer kažejo, da število pravnih oseb, ki imajo neporavnane obveznosti nad pet dni neprekinjeno, počasi upada, število plačilno nesposobnih subjektov in njihov znesek sta manjša tudi v primerjavi s preteklimi leti. Ne glede na izboljšanje pa plačilna nedisciplina še vedno povzroča težave predvsem malim podjetjem, saj njihov finančni položaj zaradi zakasnitve izplačil ali izpada plačil kratkoročno in dolgoročno ni sposoben prenesti večjih obremenitev. Posledično so dolžne pravne osebe financirati dolžnike precej daljši čas (že ob tako daljših plačilnih rokih), kar seveda vpliva na njihovo lastno plačilno sposobnost.

Posledično OZS predlaga, da tudi država prevzame del bremena plačilne nediscipline in sicer v obliki dviga praga, ko FURS lahko začne davčno izvršbo nad davčnim dolžnikom. OZS predlaga, da se davčna izvršba nad davčnim dolžnikom uvede, če znesek neplačanega davka presega 50,00 evrov. Trenutni 149. člen Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2) namreč določa, da se davčna izvršba ne začne, če znesek davka, razen v primeru iz 146. člena ZDavP-2, ne presega 25,00 evrov. OZS zato zahteva dvig meje, ko FURS lahko začne davčno izvršbo nad davčnim dolžnikom iz obstoječih 25,00 evrov na 50,00 evrov.

54. Dvig meje za odkup zlata v gotovini

Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2) v 36. členu določa, da so pravne in druge osebe, ki opravljajo dejavnost oziroma, ki kupujejo blago ali storitve od drugih oseb, tudi fizičnih oseb, oziroma izvajajo plačila drugim osebam, tudi fizičnim, dolžne plačila,

za dobavljeno blago in opravljene storitve ter druga plačila prejemnikom, nakazovati na njihove transakcijske račune, odprte pri ponudnikih plačilnih storitev. Izjeme od obveznosti nakazovanja na transakcijske račune so določene v 23.a členu Pravilnika o izvajanju Zakona o davčnem postopku. Na podlagi 2.točke prvega odstavka navedenega člena je potrebno dohodke, ki jih fizična oseba ustvari ob prodaji zlata (investicijskega ali lomljenega) nakazati na transakcijski račun fizične osebe, če je dohodek višji od 420 EUR.

Dolžnost nakazovanja plačil na transakcijski račun fizične osebe je za panogo odkupa zlata zelo omejujoča, kar vodi do nekonkurenčnosti slovenskih pravnih oseb in posameznikov, ki opravljajo dejavnost odkupa zlata od fizičnih oseb, glede na primerljive poslovne subjekte s sedežem na območju sosednjih držav, ki imajo manj omejujoče davčne ureditve oziroma omejitve za tovrstno poslovanje (Avstrija in Hrvaška imata izplačila v gotovini pri 10.000 EUR), ustvarja se črni trg, ki pomeni izgubo nadzora nad tovrstnim poslovanjem, kakor tudi izgubo davčnih prihodkov, izguba strank pomeni izgubo dobička in delovnih mest, vse to pa vodi do nezaupanja strank, ki pri prodaji zlata ne dobijo takojšnjega plačila, kar odvrča predvsem nerezidente in starejše ljudi, ki na splošno nimajo zaupanja v bančno poslovanje.

Posledično OZS predlaga, da se meja za odkup zlata v gotovini s sedanjih 420 EUR dvigne na 5.000 EUR, kot je sicer določena za namene omejitve gotovinskega poslovanja v Zakonu o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-1).

ZAHTEVE ZA SPREMEMBO ZAKONA O DAVČNEM POTRJEVANJU RAČUNOV

55. Zmanjšanje kazenskih sankcij

Zakon o davčnem potrjevanju računov v 18., 19. in 20. členu določa kazenske sankcije za tiste davčne zavezance, ki ne izpolnjujejo oziroma kršijo zakonsko določena pravila. Obstoječe kazenske sankcije so na področju davčnega potrjevanja računa nesorazmerno visoke glede na velikost (za mikro družbe) in poslovanje posameznih družb in samostojnih podjetnikov posameznikov (tisti, ki ne dosegajo prometa niti 50.000 evrov). Prav tako so obstoječe kazenske sankcije previsoke pri tistih zakonskih prekrških zavezancev, ki so se izkazali kot napaka in ne kot naklepno dejanje.

56. Zahteve glede morebitne nove obdavčitve nepremičnin

Pri uvedbi novega davka na nepremičnine mora Vlada RS upoštevati dejstvo, da mora biti nova obdavčitev primerljiva z obstoječim nadomestilom za uporabo stavbnega

zemljišča. OZS ne pristaja na dodatne obremenitve podjetij in podjetnikov ter zahteva enakopravno obdavčitev (obdavčiti je potrebno vse nepremičnine, brez izjem).

Zakon o davku na nepremičnine mora jasno opredeliti davčno osnovo in iz nje izhajajočo davčno obveznost posameznega davčnega zavezanca. Davčna stopnja naj se določi glede na vrednost in namen rabe nepremičnine (stopnja davka za poslovne nepremičnine, v katerih podjetniki opravljajo dejavnost, mora biti primerljiva s stopnjo za rezidenčna stanovanja). Prav tako naj se zagotovi učinkovito pravno varstvo lastnikov nepremičnin (ugovor na posplošeno tržno vrednost nepremičnine in ugotavljanje posebnih okoliščin).

III. POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE TER IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Podjetja se soočajo s pomanjkanjem usposobljenih kadrov na različnih področjih, predvsem v tehničnih in storitvenih poklicih. Z upokojevanjem starejše generacije, ki je še relativno močno zastopana tudi na teh področjih, je že sedaj pomanjkanje kadrov izrazito veliko, predvsem v storitvenih in obrtnih dejavnostih (npr. gradbeništvo, gostinstvo in turizem, logistika, druge storitvene dejavnosti, ipd.). Zaradi negativne demografije se bo stanje le še slabšalo.

Velikokrat potrebujejo tudi kader, ki je strogo usmerjen v določeno stroko (npr. ustanovitev Visoke strokovne šole za oblikovanje materialov v Sežani). Predlagamo, da so postopki ustanovitve novih visokošolskih zavodov pregledni, transparentni in predvsem hitri, brez dodatnih birokratskih ovir.

57. Celovitejša urejanje izobraževanja odraslih

OZS je eden od izvajalcev dejavnosti v izobraževanju odraslih, izvaja mojstrske izpite (s katerimi se pridobi formalna izobrazba), različna neformalna usposabljanja in izvaja postopke za pridobitev nekaterih nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

Pri tem opozarjamo na dejstvo, da se zaradi doseganja meril izobraženosti populacije v Sloveniji, v razpisih s sredstvi EU namenja največ pozornosti usposabljanju nižje izobraženim ali neizobraženim in starejšim od 45 let. S tem pa se ne stimulira poklicnega in strokovnega formalnega izobraževanja odraslih, kljub temu, da je na trgu dela potreba po strokovnih kadrih tehnične usmeritve. Usposabljanja nudijo dobrodošel in aktualen omejen obseg znanj in kompetenc ter vedno bolj potrebna mehka znanja, mali delodajalci pa ob tem potrebujejo kader, ki lahko pokriva širše strokovno področje in ima temeljno strokovno znanje.

Mojstrski izpit, sicer državni izpit, pomembno javno pooblastilo Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, je sinonim za kakovost. Mojstri so jedro mentorjev mladim v praktičnem usposabljanju z delom v poklicnem izobraževanju v vertikali, njihova vloga pa je še bolj izpostavljena zaradi uvedenega vajeništva. Uspešno opravljen mojstrski izpit kandidatom na izpitni način zagotovi pridobitev srednje strokovne izobrazbe. Mojstri so potencial za krepitev podjetništva in podjetniških idej, s svojo dejavnostjo pa potencial za zaposlovanje drugih in za samozaposlovanje.

V zadnjem času se na mojstrski izpit prijavljajo kandidati, ki sicer že imajo V. stopnjo izobrazbe, vendar zaradi neustrezne smeri ne zadostujejo pogojem, ki bi jim omogočala samostojno pot. Zaradi potreb in načel vseživljenjskega izobraževanja ter zaradi vedno bolj aktualnega

ohranjanja zaposljivosti z novimi, dodatnimi znanji, veščinami ter kompetencami menimo, da morajo biti v prihodnje sofinancirani stroški mojstrskega izpita vsem kandidatom.

Mojstri so tudi del baze sodnih izvedencev in cenilcev. Mojstrski izpit v Sloveniji je primerljiv z mojstrskimi izpiti v državah članicah EU, ki ta institut poznajo, ga ohranjajo in razvijajo. Ob pripravi nacionalnih ogrodij kvalifikacij v državah članicah se je pokazalo, kakšen pomen nekatere članice pripisujejo mojstrom in kako visoko v ogrodju uvrščajo mojstra (nacionalno ogrodje kvalifikacij Nemčije in Avstrije mojstre uvršča v šesto raven od osmih).

Zato predlagamo, da se med ukrepe za hitrejšo zaposlovanje mladih in nezaposlenih, ki jih država financira iz evropskih in proračunskih sredstev uvrsti sofinanciranje stroškov mojstrskega izpita vsem kandidatom, ki so mojstrski izpit uspešno zaključili.

58. Sofinanciranje fleksibilnejšega načina usposabljanja zaposlenih v obrti in podjetništvu

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije znova ugotavlja, da se skozi različne javne razpise in projekte iz evropskih sredstev in nacionalnega proračuna za izobraževanje in usposabljanje odraslih sicer namenijo precejšnja sredstva, da pa ciljne skupine, ki so jim sredstva namenjena in programska usmerjenost razpisov in projektov ne odražajo potreb delodajalcev po aktualnih znanjih in kompetencah (prehod na zeleno, trajnostno, digitalno).

Predlagamo, da se del sredstev iz proračunskih in evropskih razpisov in z ukrepi znotraj aktivne politike zaposlovanja nameni ciljnemu pridobivanju novih potrebnih kompetenc, znanj in spretnosti zaposlenih v obrti in podjetništvu za prilagoditev znanj tehnološkim in poslovnim novostim, v krajših, fleksibilnejših oblikah izobraževanja in usposabljanja. Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije je pripravljena aktivno sodelovati pri opredelitvi potrebnih vsebin, načrtovanju, organizaciji in izvajanju.

59. Vajeništvo

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije ponovno izpostavlja zahtevo po pomembni vlogi zbornice pri izvedbi vajeništva. Za uveljavitev in kakovosten razvoj vajeništva je potrebno zagotoviti kakovostna učna mesta ter stabilen in dolgoročen sistem financiranja za razvoj učnih mest in vzdrževanje sistema. Delodajalcem, ki vstopajo v sistem vajeništva je potrebno zagotoviti sistemska sredstva za izvedbo praktičnega usposabljanja z delom v delovnem procesu.

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje naj omogoči izvajanje vajeništva na vseh šolah, ki izvajajo javno veljavne programe na srednjem poklicnem nivoju.

Glede na pomanjkanje kadra predlagamo, da na podlagi določb Zakona o vajeništvu celovito pristopimo tudi k uvedbi vajeništva v izrednem izobraževanju.

Potrebno je zagotoviti sistemska sredstva za delodajalce, ki izvajajo praktično usposabljanje z delom v srednjem poklicnem izobraževanju.

60. Promocija obrtnih poklicev

Ena od pomembnejših aktivnosti zbornice na področju izobraževanja je promocija vajeništva in poklicnega izobraževanja. Kako mlade in njihove starše prepričati, da se bodo odločili za karierno pot v poklicnem in strokovnem izobraževanju bo v prihodnosti postalo ključnega pomena. S tega vidika mora biti promocija obrtnih poklicev naša prioriteta. Tudi na tem področju so sredstva, ki jih namenja država kratkoročna in nesistemska, zato zahtevamo, da se sofinanciranje uredi sistemsko in na državnem nivoju. Le dolgoročna vizija promocije bo prinesla zelene rezultate.

61. Srednje strokovne šole

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije dobro sodeluje z večino srednjih poklicnih in strokovnih šol. Glede na izvedbo posameznih programov in na probleme, ki so nam jih predstavili predstavniki srednjih poklicnih in strokovnih šol, menimo, da jim je potrebno sistemsko zagotoviti dodatna sredstva, glede na dejstvo, da so stroški za izvedbo posameznih programov višji v primerjavi z gimnazijskim programom.

62. Prehod na univerzitetni študij

Poklicni maturanti, ki se želijo vpisati na univerzitetni študij, morajo ob poklicni maturi opraviti še izpit iz posameznega predmeta splošne mature. Vpisa na univerzitetni študij z opravljeno poklicno maturo sicer ne omogočajo prav vsi univerzitetni študijski programi, vendar pa velika večina.

Predlagamo, da se osnovnošolcem, ki se vpisujejo na srednje strokovne šole, poda jasna in ne dvoumna navodila za nadaljevanje študija. Obstaja bojazen, da se zaradi nejasnosti pri prehodu na univerzitetni študij oziroma pri morebitni zaostritvi pogojev za prehod na univerzitetni študij, ne bodo odločili za vpis v srednje strokovno izobraževanje. Dijaki srednjih strokovnih šol so s tega vidika postavljeni v nepredvidljiv in nejasen položaj. Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije naj jasno uredi vstopne pogoje glede na prehodnost in veljavno zakonodajo, da do takih nejasnosti ne bo več prihajalo.

IV. PODPORNO OKOLJE, ODPRAVA ADMINISTRATIVNIH OVIR IN DIGITALIZACIJA

63. Državni sekretar za malo gospodarstvo

Malo gospodarstvo v Sloveniji predstavlja več kot 90 % gospodarstva, zato je skrajni čas, da malo gospodarstvo dobi svojega zastopnika. Predlagamo, da se ponovno vzpostavi funkcija državnega sekretarja za malo gospodarstvo, v kabinetu predsednika vlade kot je nekoč že bilo. S tem bi zagotovili reševanje problemov mikro in malih podjetij.

Naloga državnega sekretarja za malo gospodarstvo bi bila ustvarjati pogoje za razvoj malega gospodarstva, za povečanje števila zaposlenih v malih podjetjih, izboljšanje pogojev za ustanavljanje in poslovanje malih podjetij ter zmanjšanje administrativnih ovir in poenostavitev poslovanja malih podjetij.

64. Sistemsko financiranje reprezentativnih zbornic

Glede na dejstvo, da se v Sloveniji in Evropski uniji zakonodaja pogosto spreminja, podjetja potrebujejo zaščitnika oziroma zastopnika njihovih interesov proti državi, ki spremlja aktivnosti zakonodajalca. Zbornica vsakodnevno spremlja zakonodajo na različnih področjih in se bori za boljše predpise in lažje poslovanje obrtnikov, podjetnikov, vendar izbrjane ugodnosti koristijo vsi gospodarski subjekti.

Predlagamo več možnih rešitev: menimo, da mora vsak gospodarski subjekt k temu nekaj prispevati, zato predlagamo, da naj bo vsak gospodarski subjekt član ene od reprezentativnih zbornic, odločitev, v kateri bo član, pa naj bo prostovoljna. Poleg tega predlagamo tudi, da država uvede rešitev, ki bo reprezentativni zbornici zagotovila stabilen vir financiranja - prispevek za zastopanje.

Reprezentativne zbornice opravljajo pomembne naloge za podjetja v okviru podpornega podjetniškega okolja zato predlagamo, da država zagotovi sredstva že obstoječi obrtno-podjetniški zbornični mreži, da se lahko še dodatno krepí in kvalitetno opravlja storitve za podjetja. Obstoječa mreža ima izkušnje, znanje, mednarodno je povezana, zato predlagamo, da se jo krepí, ne pa da se ustanavlja nove organizacije, ki večino sredstev porabijo v začetni fazi za zagon in administracijo. Poleg tega gre za preveliko razvejanost, podvajanje zadev, določene organizacije/agencije ne zagotavljajo specifičnih svetovanj.

65. Sistemska in enotna ureditev postopka izrekanja denarnih kazni

Večina predpisov, ki jih mora podjetje uporabljati pri svojem poslovanju, določa sankcije za kršitve. Le-te so največkrat v obliki denarnih kazni (globe). Glede na področje, ki ga sankcionirajo, lahko denarne kazni bremenijo le kršitelja ali pa hkrati z njim tudi odgovorno osebo. Splošna značilnost glob je, da so nesorazmerno visoke predvsem pri kršitvah, ki jih glede na njihove posledice laična javnost opredeli kot manjše kršitve predpisov. Predpisi določajo denarne kazni praviloma v razponu in na uradni osebi, ki vodi postopek, je odločitev, ali in kako visoko denarno kazen bo izrekla kršitelju. Pogosto pomeni višina denarne kazni za kršitelja nesorazmeren finančni pritisk v primerjavi s posledicami same kršitve. Določene kazni so tako visoke, da lahko pod vprašaj postavijo eksistenco podjetja ali podjetnika, zmožnost plačevanja zaposlenih in izpolnjevanja prevzetih pogodbenih obveznosti. Zakonodajalec vedno pri določanju višine denarnih kazni zasleduje predvsem preventivo, ki naj bi bila v izkoreninjenju ponavljanja kršitev. Pri tem predlagatelji predpisov spregledajo, da je razlog za kršitve pogosto tudi v izredno hitrih spremembah zakonodaje in neobvladljivem obsegu pravnih norm, ki bi jih morali poslovni subjekti za zakonsko skladno poslovanje poznati. Ta težava je še posebej izrazita pri tistih poslovnih subjektih, ki nimajo svojih pravnih služb, ki nimajo zunanjih pravnih svetovalcev in celotno poslovanje urejajo skupaj in v okviru svojih zaposlenih. Za vse pa to pomeni, da morajo poleg svojega dela dnevno slediti zakonodajnim spremembam, različnim stališčem državnih organov pri tolmačenju predpisov in njihovih sprememb in neenotni sodni praksi, ki odgovarja na vprašanja povezana s kršitvami.

Glede na to predlagamo, da se sistemsko in enotno uredi postopek izrekanja denarnih kazni in sicer, da se pri tem upošteva:

- Kršitelja se mora na ugotovljeno kršitev vedno najprej opozoriti z opominom. Iz opomina mora biti razvidna kršitev in kršitelju dan razumen rok za njeno odpravo, če je to glede na kršitev mogoče. Tak način postopanja pri kršitelju namreč vzbudi občutek, da je namen kontrole opozorilo in preprečitev nadaljnjih kršitev in ga odvrne od ponavljanja teh dejanj.
- Če se kršitev ponovi se izreče sankcija, ki je določena v razponu, kar pomeni, da se pri izreku upošteva razloge na strani kršitelja, njegov namen, stopnjo malomarnosti in posledice te kršitve.
- Razpon denarne kazni mora biti prilagojen različnim subjektom, ki nastopajo na trgu in ni razumnega razloga, da je razpon enak za vse kršitelje. Taka ureditev namreč ni pravična (kar je sestavni del zakonitosti), saj enak razpon za vse pomeni za nekoga kazen, ki ne bo imela v smislu kaznovanja nobenega učinka, za drugega pa morda enormne finančne težave pri poslovanju.
- Denarna kazen mora biti sorazmerna z drugimi kršitvami, sorazmernost pa se določi glede na težo, ki jo dejansko posamezna kršitev pomeni.

Primerjava pokaže, da so globe za sicer minorne kršitve predpisov, ki se zgodijo subjektom, ki so registrirani in opravljajo svojo dejavnost v skladu z veljavnimi predpisi, višje od glob, s katerimi se kaznujejo tisti, ki isto ali primerljivo dejavnost opravljajo na črno. Tako nesorazmerje spodbuja idejo, da je delo na črno bolj ekonomičen način poslovanja. V masi veljavnih predpisov hitro pride do napake medtem, ko se pri delu na črno kaznuje le dejstvo samega dela na črno.

66. Digitalizacija malih in srednjih podjetij ter zborničnega podpornega okolja

Slovenija se po indeksu DESI (indeks digitalnega gospodarstva in družbe) uvršča na 11. mesto med 28 državami članicami EU. Digitalizacija MSP je nujna in ji je potrebno dati večjo pozornost in finančno podporo. Nenazadnje je digitalizacija ključna za konkurenčnost podjetij. Prihaja veliko novih tehnologij, ki jih morajo mikro, mala in srednja podjetja poznati, osvojiti in uvesti v svoje poslovanje.

Poleg nakupa opreme, vzpostavitve ali posodobitve spletnih strani podjetij je potreben tudi dvig digitalnih kompetenc za podjetja. Potrebne so promocijske aktivnosti in ozaveščenost podjetij o pomenu digitalizacije. OZS bo podjetjem pomagala pri digitalizaciji, zato predlagamo naslednje ukrepe:

- Celosten program podpore na enem mestu (podoben vzorec pozna Bavarska – digitalni bonus). Ta zajema več produktov, ki so neposredno namenjeni podjetjem in so zelo enostavno dostopni (enostavna prijava in hitra odobritev). Vsebinsko podpirajo razvoj, uvedbo in/ali izboljšanje IT varnosti v podjetjih:
 1. Digital Standard – subvencija za nakup opreme ali storitve (npr. 30-50%) za digitalizacijo malega ali srednjega podjetja. Subvencija do max. Višine 10.000 EUR;
 2. Digital Plus – subvencija za razvoj, uvajanje ali izboljšanje izdelkov, storitev in procesov prek strojne ali programske opreme;
 3. Digital Kredit – ugoden kredit z garancijo za digitalno transformacijo podjetja (do 200.000 EUR za MSP).
 4. Digital vavčer – vavčer za svetovanje ali izobraževanje iz področja digitalizacije (50% do 70% upravičenih stroškov izobraževanja ali svetovanje pri verificiranih izvajalcih – do max. višine 10.000 EUR na podjetje).
- Promocija pomena digitalizacije, z namenom povečati zavedanje in znanje o digitalizaciji med podjetji.
- Izvajanje izobraževanja (klasičnega in e-izobraževanja) za dvig kompetenc podjetij na področju digitalizacije. Cilj spodbuditi hitrejši prehod podjetij na elektronsko poslovanje
- Razvoj uporabnih svetovalnih in izobraževalnih aplikacij za različne branže – vzpostavitev digitalnega podpornega okolja po branžah.
- Razvijati nove čezmejne e-storitve.

- Povezovanje različnih javnih in zasebnih podsistemov preko koalicije digitalna. si (podjetniško podporno okolje, javna uprava, izobraževalni sistem v povezavi z gospodarstvom, itd).
- Zagotovitev finančnih virov za vzpostavitev digitalnega podpornega okolja, ki bo podjetjem in obrtnikom omogočilo dostop do znanj in digitalnih veščin.
- Vzpostavitev prijaznega digitalnega orodja, ki na transparenten način in uporabnikom prilagojen način, omogoča koriščenje klasičnih in alternativnih finančnih spodbud
- Zagotovitev sredstev za oblikovanje splošnih standardnih podpornih orodij za digitalizacijo po posameznih branžah, ki imajo različne potrebe; v skladu s tem pa predhodno pripraviti analizo potreb in izdelati orodja.
- Programi/javni razpisi morajo biti prilagojeni mikro in malim podjetjem.

67. Finančna pomoč prevzemnikom družinskih podjetij

Pri prehodu iz prve na drugo generacijo propade 2/3 družinskih podjetij, s čimer je ogroženo tudi veliko število delovnih mest, saj družinska podjetja zaposlujejo 70 % aktivnega delovnega prebivalstva.

Predlagamo, da so prevzemniki družinskih podjetij deležni enkratne finančne podpore v obliki nepovratnih sredstev po zgledu pomoči mladim prevzemnikom kmetij, ki dobijo več deset tisoč evrov.

Ukrep bi bil namenjen dvigu produktivnosti in konkurenčnosti s podporo prevzemnikom družinskih podjetij za lažji prevzem in prehod ter stimuliranju potomcev za prevzem podjetij, saj je teh po raziskavah le 9%.

68. Ponovna regulacija dejavnosti, ki so lahko zdravju in okolju škodljive

Uredba o obrtnih dejavnostih je, v letu 2013, število obrtnih dejavnosti, za katere je treba pridobiti obrtno dovoljenje, zmanjšala za tretjino, v primerjavi s prej veljavno uredbo. Odprava izobrazbenega pogoja za nosilca obrtne dejavnosti ne bo prispevala h konkurenčnosti podjetij, niti ne bo vplivala na zmanjševanje sive ekonomije ali dela na črno. S tem ne odpravljamo ene od administrativnih ovir, kar je bil argument države in ne omogočamo širitev podjetniških pobud; minimalna regulacija zagotavlja urejenost pomembnega področja, strokovnost in kakovost ter zdravo konkurenčnost. S takšnimi ukrepi je država le še poslabšala ugled obrtnega poklica, mladih ne bo pritegnila v poklicno in strokovno izobraževanje, potrošniki pa bodo nezadovoljni z nekakovostnimi obrtniškimi storitvami.

Dokaj reguliran vstop v opravljanje obrtnih dejavnosti imajo v Avstriji, Nemčiji, Franciji, podobno tudi v Italiji, vendar se tam pogoji med posameznimi deželami nekoliko razlikujejo. Tako je v Avstriji reguliranih 80 obrtnih dejavnosti, za katere je potrebno izpolnjevati pogoj določenih delovnih izkušenj in ustrezno poklicno kvalifikacijo. Prav zahtevana poklicna kvalifikacija je na bistveno višjem nivoju, kot jo poznamo pri nas. Kot primer navajamo opravljanje tesarskih del (postavljanje ostrešij in drugih lesenih konstrukcij), kjer mora imeti oseba najmanj eno leto in pol delovne dobe na vodilnem položaju in končano višjo strokovno šolo. Na področju graditve objektov (gradbeništvo) mora imeti oseba, ki je nosilec dejavnosti, najmanj štiri leta delovne dobe, od tega najmanj dve leti kot vodja gradbišča in končano višjo strokovno šolo. Pri opravljanju npr. pleskarske ali frizerske dejavnosti pa mora imeti oseba mojstrski izpit; take obrtne dejavnosti se tretira kot rokodelske dejavnosti in za vse te dejavnosti je potrebno izpolnjevati pogoj, t.j. mojstrski izpit. Vsa podjetja, ki opravljajo obrtno dejavnost, morajo ne glede na statusno obliko poleg korporacijske registracije pridobiti še obrtno dovoljenje.

Glede na to, da je v zadnjem nekajletnem obdobju prišlo (ali pa se načrtuje) do nasilne deregulacije dejavnosti, ki predstavljajo resno tveganje za javno zdravje in varnost, predlagamo ponovno regulacijo oziroma regulacijo na višjem nivoju tistih dejavnosti, ki spadajo med obrtne dejavnosti oziroma dejavnosti katerih opravljanje lahko pomeni resno tveganje za javno zdravje in varnost:

- proizvodnja mesa ter proizvodnja mesnih izdelkov;
- kompletno gradbeništvo (vse dejavnosti s šifro F 41 Gradnja stavb, F 42 Gradnja inženirskih objektov, F 43 Specializirana gradbena dela);
- slikopleskarska dejavnost;
- gostinska dejavnost;
- frizerska dejavnost;
- kozmetična in pedikerska dejavnost (manikiranje, ličenje);
- kemično čiščenje in pranje.

S spremembo Uredbe o obrtnih dejavnostih se je pri določenih dejavnostih znižala stopnja minimalne poklicne usposobljenosti (npr. dejavnost inštaliranja električnih napeljav in naprav), dejavnost pa je ostala regulirana. Stroka je zato mnenja, da bi bilo v nekaterih dejavnostih smotrno regulirati celo poklic.

Opozarjamo, da je potrebno glede deregulacije ravnati premišljeno ter da se proučijo tako pozitivne kot tudi negativne posledice spremenjene ureditve.

69. Sprememba metodologije za izračun omrežnin

Cene komunalnih storitev so se po uveljavitvi Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja pri nekaterih uporabnikih celo več kot dvakrat zvišale, zato predlagamo, da se uredba ustrezno spremeni. Z Uredbo je namreč določeno, da je cena omrežnine odvisna od zmogljivosti priključka oziroma premera vodomera. Večina gospodarskih subjektov ima vgrajene vodomere večjih velikosti zaradi zagotavljanja varnosti, običajno je to nad DN50. Posledično so ti stroški zaradi večjega faktorja omrežnine zelo visoki. Taka ureditev nerazumno in prekomerno obremenjuje slovensko gospodarstvo in njegovo konkurenčno sposobnost.

Predlagamo, da se uredba spremeni tako, da se kot osnova za obračun stroškov upošteva dejanske (ali pričakovane) količine porabljene vode, saj v nasprotnem primeru prihaja do velikih razhajanj, višina končnega računa za vodo pa ni odvisna od porabe vode, temveč od zmogljivosti vodovodnega priključka in vrednosti infrastrukture v posamezni občini, kar v nobenem primeru ne stimulira porabnikov k racionalnejši rabi vode. Zaskbljujoče je tudi to, da se nekateri porabniki zaradi izredno visokih stroškov odločajo za zmanjševanje velikosti vodomero, kar pa po drugi strani lahko poveča požarno ogroženost oziroma vpliva na slabšo požarno varnost celotne okolice, ne le posameznika neposredno.

70. Zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice

Plačevanje nadomestil za avtorske pravice pri javnem predvajanju avtorskih del vsem kolektivnim organizacijam, ki upravljajo z avtorskimi pravicami (SAZAS, ZAMP, IPF), bi morali zagotoviti preko skupne položnice oziroma preko skupnega računa. S tem bi podjetniku zmanjšali nepotreben obseg dela in stroške provizij. Z enotno položnico in v začetku leta določeno višino skupnega nadomestila, bi se preprečilo nepotrebno birokratizacijo.

71. Objavljanje anonimiziranih pravomočnih sodnih odločb s področja varstva potrošnikov

Člani OZS so pogosto udeleženi v postopkih pred tržno inšpekcijo, v katerih je izjemno težko napovedati izid postopka oziroma se sploh opredeliti do očitkov inšpektorjev, saj inšpektorji iz različnih območnih enot predpise tolmačijo različno, kar vnaša med poslovne subjekte precej zmede. Hkrati podjetja tudi ne vedo, ali so določeni zahtevki potrošnikov sploh skladni z zakonodajo oziroma kako naj se postavijo v določenih

konkretnih situacijah. Posledično so tudi inšpekcijske in kasneje prekrškovne odločbe (tako iz postopkov, sproženih po uradni dolžnosti, kot na podlagi prijav potrošnikov) izjemno nekonsistentne. Mnogi domnevni kršitelji se tudi ne odločajo za nadaljevanje postopkov pred sodišči, bodisi zaradi pomanjkanja finančnih sredstev za zagotovitev ustrezne pravne pomoči, bodisi zato, ker je potencialni izid tako negotov, da ne želijo tvegati dodatne stroške.

V izogib temu in zaradi večje pravne varnosti poslovnih subjektov predlagamo, da se začnejo objavljati tudi pravnomočne sodne odločbe prvostopenjskih sodišč, ki so vezane na področje varstva potrošnikov. S tem bo tudi marsikateremu poslovnemu subjektu olajšano postopanje v konkretnih primerih v razmerju do potrošnikov, kot tudi odločitev, ali in kdaj nadaljevati s postopki pred sodišči.

72. Pomoč gospodarstvu za omilitev posledic energetske krize

Od leta 2022 se večina poslovnih subjektov ukvarja z zakonodajo, ki ureja področje pomoči zaradi energetske krize. Za večino podjetnikov, predvsem tistih, ki nimajo svojih pravnih služb, je spremljanje in razumevanje predpisov tega področja pomeni porabo nesorazmerno veliko časa. Predpisi so nesistematični, pomanjkljivi in zapleteni, predvsem pa se hitro spreminjajo. Regulacija cen je pogosto določena za prvo polovico leta, aprila pa se je podaljšala do konca leta.

Pri pomoči države predlagamo, da se sistem prijavljanja za pomoč uredi na način, ki bo manj birokratski in bo razbremenil podjetnike iskanja in zbiranja dokumentacije (predvsem tiste, s katero razpolagajo distributerji) in bo prijava v sistem bistveno poenostavljena.

73. Omrežnine

V primeru novega obračuna omrežnin predlagamo prehodno obdobje, v vmesnem času pa enostavnejše in transparentnejše kalkulatorje, prilagojene za MSP, za možne preračune. Predlagamo dvoletno prehodno obdobje ter da so v drugem letu omrežnine simulirane na nov preračun, kjer bi dobila podjetja uvid v nov obračun.

74. Dosledna kontrola prijavljenih na Zavodu RS za zaposlovanje v postopku iskanja zaposlitve

Posebej v stečajnih postopkih se pogosto pokaže, da dolžniki, ki jim ZFPPIPP nalaga, da se morajo med postopkom zaposliti in si prizadevati, da najdejo zaposlitev, izigravajo

sistem. Zavod RS za zaposlovanje jih kot iskalce zaposlitve pošilja na različne razgovore za delo. Kot zadosten dokaz opravljenega razgovora in s tem izpolnitve obveznosti je že potrdilo, da se je brezposelna oseba razgovora udeležila. Pogosta je njihova komunikacija s potencialnim zaposlovalcem taka, da je jasno, da iskalec zaposlitve v resnici noče zaposlitve in le izpolnjuje obveznosti, ki mu omogočajo nadaljnje življenje na socialnih prejemkih. Le-ti so pogosto dovolj visoki, da iskalcem zaposlitve ob delu na črno, nudijo zadovoljive življenjske pogoje, ki so večinoma enaki ali boljši od tistih, ki delajo za polni delovni čas.

Zahtevamo, da se vzpostavi ustrezen in strikten nadzor nad potencialnimi iskalcem zaposlitve, ki izkoriščajo sistem, živijo na račun davkoplačevalcev in jih sistem k takim nedopustnim ravnanjem spodbuja. Zaposlitvena neaktivnost oziroma le formalna aktivnost spodbuja k sivi ekonomiji, trošenju javnih sredstev za tiste, ki jih ne potrebujejo, k pomanjkanju delovne sile, slabi volji redno zaposlenih in izredno negativen vzor mladim s spoznanjem, da je življenje na socialnih transferjih lažje, kot pošteno delo.

ZAHTEVE ZA SPREMEMBO ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU

75. Varnost in zdravje pri delu

Zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu je za mikro in mala podjetja še vedno preveč zapletena in zahteva več kot predpisuje okvirna direktiva Sveta 89/391/EGS. Očitek Evrope prejšnji zakonski ureditvi je bil, da delodajalci storitve s področja varnosti in zdravja pri delu preveč prepuščajo zunanjim strokovnim službam, medtem ko direktiva določa, da naj bi delodajalec le izjemoma poveril izvajanje teh nalog zunanjim izvajalcem. Delodajalci tako brez predhodno opravljenega strokovnega izpita ali prilagojenega usposabljanja pri sebi ne morejo prevzeti vodenja in zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, čeprav so bila na nivoju EU razvita interaktivna spletna orodja OiRA, ki mikro in malim delodajalcem omogočajo (tudi ob sodelovanju z delavci), da sami pripravijo oceno tveganja, saj je orodje prilagojeno vsem profilom mikro in malih delodajalcev ne glede na njihovo predhodno formalno izobrazbo. V praksi je tako izredno malo delodajalcev, ki bi sami prevzeli vodenje strokovnih nalog s področja varnosti in zdravja pri delu, saj morajo v vsakem primeru opraviti strokovno usposabljanje ali strokovni izpit. Enako kot lani, nič se ni spremenilo

Za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu predlagamo, da se poišče primernejše rešitve. Predlagamo, da delodajalci, ki zaposlujejo manj kot 5 delavcev in opravljajo dejavnosti, kjer ni prisotnih večjih tveganj z vidika varnosti in zdravja pri delu, lahko tudi sami, brez formalnega usposabljanja, s pomočjo raznih spletnih orodij, smernic in

primerov dobrih praks ocenjujejo tveganja ter izvajajo ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Nemčija določa, da morajo imeti delodajalci, ki zaposlujejo več kot 10 delavcev, dokumentacijo (odvisno od narave dejavnosti in števila delavcev), ki odseva ocenjeno tveganje, sprejete in izvedene ukrepe in opravljeno revizijo, če ni drugače predpisano. Italija določa, da lahko mali delodajalci, ki imajo do 10 zaposlenih, namesto ocene tveganja pripravijo izjavo, s katero potrdijo, da so ocenili tveganja in vzpostavili potrebne varnostne ukrepe, razen če nimajo visoke stopnje določenih tveganj.

Predlagamo, da se opredeli in ločeno obravnava kategorijo podjetij,

– ki imajo manj kot 5 zaposlenih in

– opravljajo dejavnosti, kjer ni prisotnih večjih tveganj z vidika varnosti in zdravja pri delu.

Zakon delodajalcem nalaga vrsto obveznosti, ki niso vedno povezane z zagotavljanjem varnosti in zdravja pri delu. To predstavlja zlasti malim delodajalcem, obrtnikom velike administrativne ovire.

– Zdravstveni pregledi študentov

Obveznost zagotavljanja zdravstvenih pregledov študentov je skladno z ZVZD-1 dolžnost delodajalca, saj omenjeni zakon enači vse delavce, ne glede na status zaposlitve, kar predstavlja delodajalcu velik strošek, zlasti v primerih, ko gre za časovno krajši obseg del.

Predlagamo, da se v ZVZD-1 določi, da stroške preventivnega zdravstvenega pregleda pri izvajalcih medicine dela študentom plača študentski servis, ki na podlagi izdanih napotnic napotuje študente na delo k delodajalcem. Študentski servisi iz naslova napotovanja študentov na delo k delodajalcem dobijo sredstva, ki jih plača podjetje, zato predlagamo, da se del teh sredstev nameni poplačilu stroškov preventivnega zdravstvenega pregleda.

– Tečaj prve pomoči na delovnem mestu

Za opravljen tečaj prve pomoči na delovnem mestu naj se kot primarna opcija šteje tečaj opravljen iz sklopa pridobljenega znanja pri opravljanju vozniškega izpita katerekoli kategorije. Kot podrejena varianta se naj zakon spremeni na način, da takšne tečaje lahko opravljajo tudi druge inštitucije in ne le Rdeči križ Slovenije.

76. Sprememba Pravilnika o zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen

V številnih dejavnostih se ročnemu premeščanju ni moč izogniti. To je zlasti izrazito v dejavnostih gradbeništva, trgovin, prenekaterih terenskih delih ipd. Pravilnik sprejet v lanskem letu številnim delodajalcem prinaša težave z vpeljavo ustreznih rešitev, ki so potrebne v primeru izračunanih visokih obremenitev.

Predlagamo, da se tabele, ki so priloga 3 pravilnika povzamejo po originalni nemški KIM metodi, tudi glede potrebnih ukrepov pri izračunanih stopnjah tveganja. Besedila pravilnika v predmetni tabeli ne ustrezajo originalni KIM metodi in se brez kakršnihkoli strokovnih argumentov zaostrejejo. Tako je pri stopnji tveganja 2 že v najkrajšem možnem času predvidena prilagoditev delovnega mesta in izdelava načrta drugih preventivnih ukrepov pri delavcih z zmanjšano zmogljivostjo za zmanjšanje stopnje obremenitve, prav tako je smiselno enako zapisano pri stopnji tveganja 3 za vse delavce.

Predlagamo, da se prehodno obdobje za začetek veljavnosti pravilnika podaljša na način, da pravilnik začne veljati 24 mesecev po objavi v Uradnem listu RS. Dosedanje izkušnje iz prakse kažejo, da je 12 mesečno prehodno obdobje za uveljavitev pravilnika absolutno prekratko. Ob tem poudarjamo, da bo v delovnih okoljih pogosto potrebno vpeljati tehnične in druge prilagoditvene ukrepe za zadostitev zahtevam zakonodaje, ki zahtevajo finančne vložke. V primerih mikro in malih podjetij pa se kaže problematika tudi v kadrovskih kapacitetah, saj za storitve s področja varnosti in zdravja pri delu večinoma najemajo zunanje izvajalce, ki v tako kratkem času pogosto ne morejo zagotoviti ustrezne odzivnosti. Menimo, da bi omenjeni pravilnik v sedanji obliki ogrozil številna mala podjetja, kot so npr. podeželske trgovine, ki pogosto delujejo na meji donosnosti.

Predlagamo tudi namenitev dela prispevka za poškodbe pri delu za vpeljavo tehničnih rešitev, kjer so delavci izpostavljeni fizičnim obremenitvam (ročno premeščanje, potiskanje, vlečenje idr.).

77. Požarna varnost

– Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom

Zakonodaja na področju požarne varnosti je administrativno izredno zahtevna, kar povzroča dodatne stroške delodajalcem in samozaposlenim osebam pri izvajanju preventivnih ukrepov s področja varstva pred požarom. Zato predlagamo, da se črta obveznost priprave programov usposabljanja, saj jih zelo natančno predpisuje že sam pravilnik.

Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (Uradni list RS, št. 32/11 in 61/11-popr.) določa, da mora delodajalec za namene usposabljanja zaposlenih s področja varstva pred požarom pripraviti in potrditi program usposabljanja in predhodno izdati pooblastilo za izvajanje ukrepov varstva pred požarom izvajalcu usposabljanja. Pristojni inšpektorji na terenu zahtevajo izredno natančno zapisane vsebine programov usposabljanja za varstvo pred požarom, kar se nam zdi nepotrebno administrativno breme, saj vsebino zelo natančno predpisuje že omenjeni pravilnik in ne vidimo razloga zakaj je potrebno vsebino ponovno vpisovati v programe, jih potrjevati ipd. Bistveno je, da so ljudje usposobljeni, s pretirano administracijo pa zagotovo ne pripomoremo k boljši usposobljenosti zaposlenih, ampak povzročamo le večje stroške in časovno obremenjujemo deležnike.

Predlagamo tudi, da se v pravilniku črta obveznost izdaje pooblastila za izvajanje ukrepov varstva pred požarom, saj se naloge izvajajo preko pogodbe ali posameznega naročila. Lastniki oziroma uporabniki poslovnih prostorov v duhu gospodarnega ravnanja za posamezne naloge (tekem let) najemajo različne izvajalce in v takih primerih je potrebno prejšnja pooblastila preklicati, kar povzroča dodatna administrativna bremena.

– Pravilnik o požarnem redu

Obveznost izdelave požarnega reda za samozaposlene osebe, ki opravljajo dejavnost v objektih, ki imajo zelo nizko do srednjo požarno ogroženost, naj se ukine. Požarni red je smiselno imeti v primerih, ko ima organizacija zaposlene delavce, in se tudi vpisuje odgovornosti posameznih oseb.

Predlagamo, da se črta obveznost izpolnjevanja kontrolnih listov, ker ugotavljamo, da je potrebno vpisovati dvojne evidence, npr. ob pregledu sistemov aktivne požarne zaščite preglednik pripravi dokumentacijo, ki jo je sedaj potrebno prepisati še v pripadajoče priloge požarnega reda. Evidenca pregledov in vseh izvedenih aktivnosti pa je razvidna že iz predane dokumentacije izvajalcev.

– Pravilnik o izdelavi ocen požarne ogroženosti

Omenjeni pravilnik postavlja zahtevo za izdelavo ocene požarne ogroženosti za stavbe, ki so v skladu s predpisi o razvrščanju objektov uvrščene na področje 1 Stavbe in za katere je treba v skladu s predpisi o požarnem redu izdelati požarni red, in naj bi jo izdelal lastnik oz. uporabnik stavbe. V praksi imajo številni uporabniki stavb težave, kot so neodzivnost lastnikov ali ostalih uporabnikov za izdelavo dokumentacije, nezmožnost pridobitve informacij glede objektov in tako imamo številne objekte, ki te dokumentacije kljub roku in ne po lastni krivdi nimajo izdelane. V samem dokumentu ne vidimo dodane vrednosti k izboljšani požarni varnosti, zato predlagamo, da se omenjena obveznost za objekte v izmeri do 200 m², ukine. Namesto tega naj se da večji poudarek na praktične ukrepe s področja požarne varnosti.

78. Uredba o obvezni občinski gospodarski javni službi zbiranja komunalnih odpadkov

V preteklem letu so številni člani OZS, ki svoje dejavnosti opravljajo izključno na terenu, prejeli pozive s strani izvajalcev javnih služb varstva okolja k obveznemu plačevanju stroškov ravnanja s komunalnimi odpadki, čeprav le teh s svojo dejavnostjo dokazljivo ne ustvarjajo, stroške pa že plačujejo v okviru svojih gospodinjstev. To se nam zdi sporno, izvajalci javnih služb pa vztrajajo, da je tudi v navedenih primerih, ko evidentno ni nastalih odpadkov, vseeno potrebno plačevati stroške.

Zato predlagamo dopolnitev omenjenega predpisa, da uporabnik, ki je pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, v primerih, ko nima komunalnih odpadkov iz dejavnosti, poda ustrezno izjavo izvajalcu javne službe, in stroškov ni dolžan plačevati.

V. ČEZMEJNO IZVAJANJE STORITEV in ZAPOSLOVANJE TUJCEV

79. Sistemska ureditev za pohitritev postopkov za zaposlovanje delovne sile iz tujine

Že dalj časa opozarjamo na pomanjkanje kadra in da bi bilo potrebno čim hitreje pristopiti k spremembi nacionalne zakonodaje na področju zaposlovanja delovne sile iz tujine. Delovne sile namreč še vedno povsod kronično primanjkuje, zato so delodajalci začeli zaposlovati tudi delavce izven Evrope (Bangladeš, Filipini, Indija).

Tujci, ki jih želijo zaposliti slovenski delodajalci potrebujejo enotno dovoljenje. Pohitritev postopkov za njegovo pridobitev bi se moralo urediti po prilagojenem zgledu 89. člena Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav iz zemeljskih plazov iz avgusta 2023 (ZIUOPZP) za vse poklice v vseh dejavnostih.

Upravna enota bi, ne glede na popolnost vloge za izdajo enotnega dovoljenja tujemu delavcu, morala ZRSZ nemudoma poslati v obravnavo zahtevke za podajo soglasja, če bi bila k vlogi priložena dokazila o izpolnjevanju pogojev, ki jih za podajo soglasja določa zakon, ki ureja zaposlovanje in delo tujcev. Po izdaji dovoljenja ali soglasja ZRSZ (ter vložitvi vloge), bi upravna enota nemudoma izdala potrdilo o vloženi vlogi za izdajo enotnega dovoljenja, ki bi tujcu dovoljevalo prebivanje in delo v Republiki Sloveniji do pravnomočne odločitve o vlogi za izdajo enotnega dovoljenja.

ZRSZ bi zahtevke obravnavalo prednostno, in sicer v 10 dneh od prejema popolne vloge oziroma podaje zahtevka na upravni enoti. Vlogo bi lahko vložil tako tujec kot tudi njegov delodajalec. Vloga pa bi se lahko vložila na katerikoli upravni enoti, ne glede na nameravani kraj prebivanja tujca oziroma kraj, kjer tujec prebiva, ali sedež delodajalca, ki vlaga vlogo.

V skladu z omenjeno rešitvijo bi torej ZRSZ delavcem, državljanom tretjih držav, izdajal dovoljenja, ki se štejejo kot soglasja za izdajo enotnega dovoljenja v skladu z zakonom, ki ureja vstop in prebivanje tujcev, in podajal soglasja k enotnim dovoljenjem, ki omogočajo zaposlitev, na podlagi pohitrenega postopka.

Menimo, da bi že poznana rešitev iz 89. člena ZIUOPZP v prilagojeni vsebini lahko rešila oziroma pohitrila postopke zaposlovanja tujih delavcev, zato predlagamo, da se jo vzame v resen obzir in se pristopi k čim prejšnji spremembi zakonodaje, s ciljem sistemske rešitve na tem področju.

Dodatno predlagamo, da se poenoti postopke na upravnih enotah po vsej Sloveniji, prav tako bi moralo biti njihovo delo bolj nadzorovano, saj bi s tem pospešili odpravljanje

zaostankov. Kot rešitev, za odpravo zaostankov, bi se lahko del pristojnosti upravnih enot delegiral na Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ), saj so upravne enote preobremenjene in kadrovsko podhranjene.

Postopke je potrebno skrajšati in omogočiti delodajalcem, da zaposlijo delavce, ki jih potrebujejo za opravljanje del v gradbeništvu, gostinstvu, turizmu, prevozništvu in drugih dejavnostih, kjer delavcev kronično primanjkuje (po zgledu nekaterih evropskih držav, kjer postopki trajajo do dva tedna). Glede na to, da se delodajalcem pogosto mudi z zaposlitvijo tujca, bi bilo potrebno olajšati tudi oddajo prstnih odtisov tujcem na upravnih enotah, ne samo na veleposlaništvih v tujini. S tovrstnim načinom bi tudi olajšali in pospešili postopek pridobivanja enotnega dovoljenja za tujca, kot za delodajalca, ki si želi čimprej izpeljati postopek zaposlitve tujca. Posledično je potrebno težiti v smeri odprave dodatnih birokratskih ovir v postopku zaposlovanja tuje delovne sile.

- Dolgotrajni postopki pridobitve delovnih dovoljenj za državljane tretjih držav - vozniki tovornih vozil in avtobusov

Sektor prevoza blaga se že dalj časa sooča s problematiko pomanjkanja voznikov. Ukrep uvrstitve poklica voznika težkega tovornega vozila na seznam deficitarnih poklicev nikakor ne zadostuje, da bi prevozna podjetja pravočasno zapolnila potrebe po voznikih. V zadnjem času pa se vse večje potrebe kažejo tudi na področju prevoza potnikov (vozniki avtobusov).

S kroničnim pomanjkanjem voznikov se soočajo tudi ostale evropske države. Nekatere izmed njih so že sprejele ukrepe, s katerimi želijo vzpodbuditi večje zanimanje za opravljanje tega poklica. Madžarska je npr. že v lanskem letu uvedla brezplačno obvezno izobraževanje voznikov, pridobitev ustreznega vozniškega dovoljenja ter delodajalcem povračilo stroškov v zvezi z usposabljanjem voznikov (3-mesečno praktično usposabljanje).

Prevozniški sektor se pri zaposlitvi voznika, ki prihaja iz tretjih držav sooča z izredno dolgotrajnimi postopki pridobivanja potrebnih dokumentov. Ti trajajo tudi po več mesecev, kar je v dobi elektronske obdelave podatkov povsem nesprejemljivo. Ostale evropske države (npr. Nemčija, Madžarska) so zaradi kroničnega pomanjkanja voznikov že pristopile k izrednim ukrepom na podlagi katerih lahko voznik tujec (državljan tretjih držav) pridobi enotno delovno dovoljenje najkasneje v roku 5 delovnih dni.

- Delovni preizkus novo zaposlenega delavca iz tretjih držav

Delna rešitev bi bila takojšna uvedba začasnih dovoljenj oziroma uvedba možnosti opravljanja poskusnega dela, že v času postopka pridobivanja delovnega dovoljenja.

Predlagamo, da se za nove zaposlitve delavcev iz tretjih držav v času postopkov pridobivanja vseh potrebnih bivalno/delovnih in drugih dovoljenj, ki so izjemno

dolgotrajni, še pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi uvede t.i. institut «delovnega preizkusa», v času katerega bi kandidat že pričel z delom pri delodajalcu. Poskusno delo bi se izvršilo v času, ko kandidat lahko prebiva v državi iz naslova turističnega obiska. Če kandidat ne bi mogel pridobiti vseh ustreznih dovoljenj, bi se delovni preizkus prekinil. Torej bi bilo potrebno čas za rešitev vlog za delovno/bivalna dovoljenja omejiti na tri mesece. S tem bi se bistveno olajšalo pridobivanje novih zaposlenih, kar je za gradbeno panogo zelo pomembno, saj je vedno težje pridobiti nove zaposlene.

– Pravica do izrabe očetovskega dopusta

Glede na to, da družine delavcev iz tretjih držav večinoma ne bivajo v Sloveniji, je za delodajalca zelo moteče, da nenapovedano, za daljše obdobje, izgubi zaposlenega ob rojstvu otroka. Predlagamo, da se problematika reši z varovalko, da se očetovski dopust ob rojstvu otroka, lahko koristi v skladu z dogovorom z delodajalcem in obveznostmi zaposlenega pri delodajalcu.

– Prepoved zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev

Delodajalci se vse pogosteje srečujejo s pretiranimi kršitvami v praksi, predvsem za delo v Sloveniji na področju gradbeništva in ostalih dejavnosti. Zahtevamo, da se črta 4. točka 1. odstavka 42. člena Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev glede prepovedi zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev, ker je s stališča delodajalcev neživljenjska. Zaradi pomanjkanja delovne sile prihaja do zastoja opravljenih storitev in celo do odpovedi poslov. Posledica tega je prenehanje delovanja manjših delodajalcev. Zahtevamo, da manjši delodajalci lahko zaposlujejo tuje osebe in nemoteno opravljajo storitve, čeprav jim je izrečena le ena kršitev.

80. Predlogi za spremembo Zakona o čezmejnem izvajanju storitev

Slovenska podjetja se srečujejo z vrsto administrativnih ovir preden sploh začnejo z delom v tujini. Največ težav povzroča podjetnikom priprava celotne dokumentacije za čezmejno opravljanje storitev.

Interes vseh pristojnih državnih inštitucij bi moral biti, da lahko obrtniki, podjetniki in tudi večja slovenska podjetja, čim več svojih storitev opravljajo v tujini, saj to dejansko predstavlja izvoz, kar tudi bistveno izboljšuje sliko celotnega slovenskega gospodarstva.

Prav iz teh razlogov bi se morala naša država zavzemati za odpravo dodatnih in nepotrebnih administrativnih pogojev, v kolikor le-te ne zahteva evropska zakonodaja. Dejstvo pa je, da države, kjer slovenska podjetja opravljajo čezmejne storitve vsako leto bolj zaostrejuje svoje pogoje dela. Razlog je zaščita domačih podjetij, prav tako postavljajo dodatne ovire, kot tudi zaostrejuje nadzor slovenskih podjetij (ustrezna

urna postavka, ustrezne prijave, ustrezna dokumentacija, čas opravljanja del in ostale pogoje).

Zato predlagamo:

- Da se rok izdaje potrdila A1 s strani ZZS skrajša iz pet dni na tri dni.
- Dvom o opravljanju dejavnosti po izdaji potrdila A1- podjetja, ki na primer opravljajo dela slikopleskarja ali drugi podobni terenski poklic, večinoma nimajo zaposlenih (prav tako ne administrativnega osebja, saj ta dela opravlja sami). Ti podjetniki nimajo posebnih prostorov, saj se njihovo delo večinoma izvaja na terenu. Predlagamo, da se besedilo izvzame za delodajalce, ki opravljajo izključno le terensko delo in nimajo zaposlenih. Prav tako predlagamo, da se iz teksta izvzamejo tudi samozaposlene osebe, ki nimajo poslovnih prostorov in ne administrativnega osebja, kot določa zakon.
- Zoper izdane odločbe in sklepe ZZS ni dovoljenja pritožba. Menimo, da je potrebna sprememba tako, da bo možna pritožba. V nasprotnem primeru preostane edino možno pravno sredstvo tožba na upravno sodišče, za kar se bo malokdo odločil.
- Glede na vse večje zahteve tujine, ki jih morajo delodajalci izpolnjevati, je potrebno najti ustrežno rešitev za 144. člena ZPIZ-2. Predlagamo, da se problematika omenjenega člena uredi preko Zakona o dohodnini, kot je bilo predlagamo že v preteklosti (davčne olajšave za napotene delavce) ali pa ob celoviti spremembi Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.
- Glede na to, da se delodajalci srečujejo s pomanjkanjem delovne sile zahtevamo, da se odpravi administrativna ovira, ki preprečuje novo ustanovljenim podjetjem napotitev novih tujih delavcev, kajti obdobje šestih mesecev pred vložitvijo vloge za izdajo potrdila A1 za novega tujega delavca je predolgo. Predlagamo, da se to obdobje skrajša na tri mesece. Delodajalci dobivajo posle nepričakovano in morajo hitro odreagirati.
- Ker imajo delodajalci težave pri pridobivanju ustreznega kadra oziroma delovne sile skoraj v vseh dejavnostih predlagamo, da bi lahko študenti in upokojnenci dobili potrdilo A1.
- Pogoj za pridobitev potrdila A1 je med drugim tudi, da delodajalcu v zadnjih treh letih pristojni organ Republike Slovenije ni ugotovil več kot eno kršitev v zvezi s plačilom za delo, delovnim časom, zaposlovanjem na črno, ocenjevanjem tveganj za varnost in zdravje pri delu, usposabljanjem delavcev za varno delo ali zagotavljanjem varnega delovnega okolja in uporabo varne delovne opreme, za katero mu je bila s pravnomočno odločitvijo ali več pravnomočnimi odločitvami izrečena globa za prekršek. Gre za širok nabor možnih kršitev, kjer lahko že manjša administrativna napaka privede do tega, da delodajalec za delavca ne bo mogel pridobiti potrdila A1. Predlagamo, da se to določilo črta iz zakona, saj ta povzroča precejšnje težave vsem delodajalcev pri pridobivanju potrdila A1. Posledična prijava v tuje sisteme povzroča precejšnje terensko problematiko. Prav tako pa naši skladi ostajajo brez prispevkov, kar povzroča tudi izgubo naši državi.

81. Predlogi za spremembo Zakona o čezmejnem izvajanju storitev – poklicni vozniki

Zakon med drugim v naš pravni red implementira Direktivo (EU) 2020/1057 glede posebnih pravil, ki se nanašajo na napotitev voznikov v sektorju cestnega prometa.

Izpostavljamo nekaj naših ključnih pripomb:

- Iz Direktive (EU) 2020/157 izhaja, da pravila veljajo izključno za zaposlene voznike. Samozaposleni vozniki bi morali biti izvzeti iz napotitvenih obveznosti.
- Nova, predlagana ureditev določa, da delodajalec izpolnjuje pogoj za čezmejno opravljanje storitev le pod pogojem, da med drugim ni imel več kot eno ugotovljeno kršitev v zvezi delovnim časom v obdobju treh let. Naj ponovno poudarimo, da ne podpiramo kršenja predpisov, vendar je v konkretnem primeru potreben in nujen širši pogled na dejavnost cestnih prevozov. Za vrsto kršitev, ki jih stori voznik, je odgovorno prevozno podjetje. V tem primeru bi podjetje nosilo posledice, čeprav je z vso skrbnostjo izpolnilo vse obveznosti, da do kršitve ne bi prišlo. Prevoznemu podjetju bi krivično onemogočili izvajanje njegove osnovne dejavnosti. Podobne ureditve za sektor cestnega transporta v ostalih državah EU ne poznajo. Kot izhaja, bi bila na podlagi predlagane ureditve slovenska transportna podjetja v neenakem položaju v primerjavi s konkurenčnimi evropskimi podjetji. Glede na specifične dela v sektorju cestnega prometa so potrebna sektorska pravila, da se zagotovi ravnovesje med svobodo prevoznikov, da opravljajo čezmejne storitve, prostim pretokom blaga, ustreznimi delovnimi pogoji in socialno zaščito za voznike. Da želimo v sektorju cestnih prevozov dejansko vzpostaviti pogoje za učinkovit razvoj panoge in pravično konkurenco smo dokazali tudi z našimi pobudami glede zaostrenih pogojev za pridobitev licence ter učinkovitejšimi nadzori na cesti, predvsem na avtocestnem križu.

Kot je navedeno v uvodnem besedilu Direktive (EU) 2020/1057 je potrebno za vzpostavitev varnega, učinkovitega in družbeno odgovornega sektorja cestnega prometa zagotoviti ustrezne delovne pogoje in socialno zaščito za voznike na eni strani ter primerne pogoje poslovanja in poštene konkurence za cestne prevoznike na drugi strani. Temu načelu bi morala slediti tudi vsebina Zakona o čezmejnem opravljanju storitev.

82. Nadzor nad tujimi ponudniki storitev v Sloveniji

S sprejetjem Zakona o čezmejnem izvajanju storitev je problematika nadzora nad tujimi ponudniki rešena le delno. Inšpekcijske službe in carinsko službo je potrebno okrepiti tudi s kadrovskega vidika. Inšpekcijski nadzori bi se morali vršiti bolj pogosto in na različnih mestih. S sprejetjem zakona v Avstriji (Zakon o preprečevanju plačnega in socialnega dumpinga, novela LSD-BG), ki je začel veljati s 1.1.2017, je avstrijska finančna

policija dobila večja pooblastila pri izrekanju in presoji kazni, kot jo je imela do sedaj. Njihovi nadzori se izvajajo vsepovsod in se začnejo že pri prestopu na njihovo ozemlje.

Na slovenskem gradbenem trgu se vse pogosteje pojavljajo izvajalci iz tujine, ki ne izpolnjujejo predpisanih zahtev za izvajanje del in predstavljajo veliko nelojalno konkurenco domačim izvajalcem del. Predlagamo, da se službe inšpekcijskega nadzora čimprej kadrovske okrepijo in začnejo delovati po avstrijskem vzorcu ali poiščejo podoben vzorec, ki bo učinkovitejše in temeljitejše zagotavljal boljši nadzor kot do sedaj. Nadzor je potreben predvsem glede ustrezne prijave za izvajanje obrtne dejavnosti v RS, ali se pri zaposlovanju delavcev držijo določil delovno pravne zakonodaje in kolektivnih pogodb ter določil predpisov o varnosti in zdravju pri delu na gradbiščih.

Delodajalci iz tujine v večini primerov zaposlujejo cenejšo delovno silo iz manj razvitih držav EU ali tretjih držav. Pri tem delavcem ne zagotavljajo delovno socialnih pogojev in pogojev varnega in zdravega dela, kot jih določajo veljavni predpisi in kolektivne pogodbe v RS. S tem so njihove cene lahko bistveno nižje kot cene domačih izvajalcev, ali pa izvajalcev iz RS, ki izvajajo dela v drugih EU državah.

Osnova za tak nadzor je v Obrtnem zakonu, ki v 42. e., f. in g. členu določa, da mora ponudnik iz tujine pred prvim občasnim opravljanjem obrtne dejavnosti vložiti prijavo pri pristojnem organu, zlasti če gre za dejavnost, ki lahko pomeni resno tveganje za javno zdravje ali varnost, kar gradbeništvo nedvomno je.

83. Problematika čezmejnega izvajanja storitev v Italiji

Do dodatnih administrativnih zahtev prihaja tudi pri čezmejnem opravljanju storitev z Italijo. Ta od slovenskih podjetij zahteva številno dokumentacijo, ki jo morajo slovenska podjetja tudi sodno prevesti. Določenih opravljenih tečajev ali usposabljanj, ki so jih slovenska podjetja opravila v Sloveniji, pa enostavno ne prizna in jih morajo slovenska podjetja opraviti še dodatno v Italiji. Naj omenimo dva primera: tečaj prve pomoči je po slovenski zakonodaji predviden v trajanju 8 ur, v Italiji pa je tečaj prve pomoči predviden v trajanju 16 ur. Torej tečaj, ki je opravljen v Sloveniji praktično je v Italiji nepriznan.

Italija pozna koordinatorja za varnost pri delu (RSPP), ki ga pooblasti delodajalec za preventivno izvajanje varnosti in zaščite pred tveganji v podjetju. Opraviti mora posebno strokovno usposabljanje v trajanju glede na stopnje tveganja. Na vsakih 5 let pa je potrebno tovrstno usposabljanje obnoviti v trajanju 16 ur. Po slovenski zakonodaji pa je predvidena strokovna oseba, odgovorna v podjetju za varnost pri delu, ki opravi poseben strokovni izpit in opravlja podobne naloge, vendar Italija tega ne prizna. Zato morajo slovenska podjetja skleniti pogodbo v Italiji z ustrežno osebo ali podjetjem ali pa opraviti usposabljanje po italijanski zakonodaji. Predlagamo, da se zakonodajna stališča uskladijo ter odpravijo

razlike med državama. Z odpravo razlik bi se zmanjšali stroški slovenskih podjetij in čas, ki ga porabijo za opravljanje vseh aktivnosti pri obeh zakonodajnih zahtevah.

Prav tako bi radi opozorili na davčni problem v Italiji. Podjetnik, slovenski mali zavezanec, ki v Republiki Sloveniji ni identificiran za DDV, v primeru, da opravlja v Italiji storitve za fizične osebe ali pa prodaja izdelke na stojnici ali na sejmu v Italiji, mora v Italiji pridobiti davčno številko. Obračunati in plačati mora DDV v Italiji, kar je urejeno v Direktivi EU in velja tudi za tuja podjetja v Sloveniji. Mali slovenski zavezanec, ki mu po slovenski zakonodaji ni potrebno biti zavezanec za DDV, v Italiji ne more pridobiti davčne številke, ne da bi se najprej v Republiki Sloveniji identificiral za DDV zavezanca. Torej mora prostovoljno vstopiti v sistem DDV-ja in v sistemu ostati na primer 5 let ter šele takrat lahko v Italiji pridobi davčno številko.

VI. FINANČNO POSLOVANJE PODJETIJ IN S TEM POVEZANI SODNI POSTOPKI

ZAHTEVE ZA SPREMEMBO ZAKONA O GOSPODARSKIH DRUŽBAH

84. Omejitev delovanja samostojnih podjetnikov in družb, ki nimajo odprtega transakcijskega računa

Številna podjetja poslujejo, čeprav nimajo odprtega poslovnega transakcijskega računa ne v Republiki Sloveniji, ne v EU. Razlog za to je lahko tudi v delu na črno takšnih podjetij in posledično tudi davčni utaji, rešitev tega problema pa ni v izrekanju glob. Menimo, da zaradi pravne varnosti družba ali samostojni podjetnik posameznik, ki nima odprtega transakcijskega računa, ne sme poslovati. Po naši oceni je potrebno šteti, da je podjetnik posameznik ali družba, ki nima odprtega transakcijskega računa v Republiki Sloveniji oziroma nima v registru na portalu AJPES vpisanega računa, odprtega v EU, prenehal poslovati. S tem so izpolnjeni pogoji za izbris iz sodnega registra brez likvidacije in posledično za osebno odgovornost družbenikov za neplačane obveznosti.

85. Prijava neporavnanih finančnih obveznosti v e-pobot vse do realizacije in nadzor nad prijavo v obvezni pobot

Predlagamo, da se v Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih vnese določilo, da bi morala biti prijava v pobot obvezna vse do realizacije pobota tako, da se uvede avtomatska prijava v naslednje pobote vse do realizacije pobota. Avtomatska prijava naj bi pomenila, da se prijava v pobot odda prvič, ostalo pa vrši AJPES do realizacije pobota. V kolikor vmes pride do prostovoljnega poplčila neposredno s strani dolžnika, upnik umakne takšno finančno obveznost iz sistema. Neutemeljen izvzem iz nadaljnjih pobotov mora biti ustrezno sankcioniran.

Ugotovljeno je, da se obveza prijave v obvezni pobot na terenu ne kontrolira oziroma kontrolira premalo. Posledično to pomeni, da le redka podjetja še prijavljajo obveznosti v obvezni pobot in v skladu s tem je jasen rezultat obveznega pobota. Pristojne inšpekcije naj tudi v praksi izvajajo ustrezen nadzor.

86. Prepoved veriženja računov podjetij, ki so dolžniki

Podjetjem dolžnikom je zaradi varstva položaja upnikov v izvršilnih postopkih potrebno prepovedati odpiranje računov pri drugih bankah, če je njihov račun blokiran zaradi nepoplačanega sklepa o izvršbi. Z odpiranjem računov pri drugih bankah namreč dolžniki

lahko posežejo v vrstni red poplačila sklepov o izvršbi, saj banke sklepov v evidenci niso dolžne avtomatično posredovati drugi banki, pri kateri bi dolžnik naknadno odprl nov TRR. To za upnika pomeni, da lahko tisti, ki je prvi v vrsti za poplačilo na eni banki, z odprtjem novega računa postane zadnji. Med bankami je potrebno vzpostaviti sistem vrstnega reda poplačila sklepov o izvršbi v primeru, da dolžnik med postopkom izterjave odpre nov račun.

IZVRŠBA

Zahteve za spremembo Zakona o izvršbi in zavarovanju

Izvršilni postopek je eden pomembnejših sodnih postopkov, ki neposredno vpliva na plačilno disciplino. Da ima izvršilni postopek lahko tak vpliv je pomembno, da je hiter in učinkovit in da je zasnovan tako, da v prvi vrsti varuje položaj upnika. Že v preteklosti je bila dana pobuda za spremembo postopka v zvezi z ugovorom, kadar teče izvršba na podlagi verodostojne listine in sicer s tem, da se zahteva, da je ugovor utemeljen in ustrezno obrazložen. Razlogi zakonodajalca, da ta del postopka ne spremeni je po njegovem majhen del ugovorov (cca. 7%) v celotni masi spisov (cca. 110.000 letno), ki so podani zgolj z vidika zavlačevanja postopka. Kljub temu pa glede na veliko število izvršilnih zadev tudi ta odstotek predstavlja precej upnikov, ki se zaradi neutemeljenih ugovorov znajdejo v dolgotrajnih pravnih postopkih. Z omejitvijo zavestnega vlaganja neutemeljenih ugovorov bi se hitrost postopka in s tem njegova učinkovitost bistveno povečala.

87. Pospešitev postopkov izterjave in njihova učinkovitost

V zadnjih letih je bilo sprejetih precej ukrepov in sprememb Zakona o izvršbi in zavarovanju (ZIZ), ki naj bi prispevali k pospešitvi postopkov in njihovi učinkovitosti. V številnih izvršilnih zadevah dolžniki zaradi sistema ugovora zoper sklep o izvršbi izdan na podlagi verodostojne listine še vedno lahko vlagajo neutemeljene ugovore, katerih namen je izključno zavlačevanje postopka in s tem onemogočanje učinkovite izterjave. V primeru vloženega ugovora se postopek nadaljuje v pravdi. V pravnem postopku se ti postopki, ki izhajajo iz izvršbe ne štejejo kot prednostni postopki in v povprečju trajajo več kot dve leti. V tem času se pogosto zgodi, da gre dolžnik v stečaj, proda svoje premoženje ali na drug način razpolaga z njim. V tem času propade tudi precej upnikov, ki zaradi odprtih postopkov ne morejo voditi svojega posla. S temi postopki nastajajo upniku precejšnji stroški (odvetniki, izvedenci, sodne takse), ki jih upnik zalaga sam. Po izdani sodbi, s katero sodišče ugotovi, da dolžnik dejansko dolguje upniku terjani znesek in da je dolžnikov ugovor neutemeljen, mora upnik ponovno v postopek izvršbe. Ta sicer teče na podlagi izvršilnega naslova, torej na način, ki je za upnika bolj ugoden, vendar pa je v veliko primerih ponovna izvršba neuspešna, saj dolžnik nima več premoženja, saj ga je v vmesnem času skrnil ali odprodal.

Predlagamo spremembo izvršilnega postopka tako, da se bo ob odločanju o ugovoru dolžnika v primeru izvršbe na podlagi verodostojne listine (COVL) odločalo tudi o utemeljenosti dolžnikovega ugovora in ne le o obrazloženosti. Tak sistem odločanja o ugovoru dolžnika je imel že Zakon o izvršilnem postopku (ZIP), ki je veljal pred ZIZ.

88. Izvršilni postopek

Prijavi denarnih obveznosti s strani dolžnikov v e-pobot je potrebno dati naravo izvršilnega naslova (enako, kot izvršnici). S tem bi dosegli, da dolžnik, ki je prijavil svojo denarno obveznost do upnika, kasneje v izvršilnem postopku ne bi več mogel ugovarjati temelju in višini svoje obveznosti, saj bi bila ta z naravo te prijave, kot izvršilnega naslova, ugotovljena. Upoštevani ugovorni razlogi bi torej bili tisti, ki jih ZIZ določa v 55. členu, v večini primerov torej le poplačilo. S tem bi skrajšali izvršilne postopke in izigravanje dolžnikov z izrabo vseh zakonskih možnosti za zavlačevanje postopkov, v zadevah, kjer je višina dolga znana.

V primerih, ko se predlaga izvršba na dolžnikove nepremičnine, naj se po vzoru izvršbe na dolžnikov TRR ali plačo ali vrednostne papirje, omogoči vložitev predloga, v katerem ni potrebno opredeliti dolžnikove nepremičnine, saj ima sodišče neposreden vpogled v podatke ali je dolžnik lastnik nepremičnin in katerih.

Predlagamo, da se omogoči upnikom, ki razpolagajo le z verodostojno listino, ki glasi na dolžnika, da pred začetkom postopka pridobijo podatke o dolžnikovem premoženju. Sedanja ureditev omogoča pridobitev teh podatkov le če upnik razpolaga z izvršilnim naslovom. Upnika omejuje varstvo osebnih podatkov. Upniki zato pogosto vlagajo izvršbe le s sredstvi izvršbe pri katerih sodišče samo, po uradni dolžnosti pridobiva podatke o dolžnikovem premoženju (TRR, delodajalec, premičnine, vrednostni papirji). Pogosto se v postopku ugotovi, da dolžnik nima nobenega od naštetega premoženja in posledica je ustavitev izvršbe. Možnost upnika, da pridobi podatke o obstoju premoženja pred postopkom bi znižala stroške nepotrebnih in neuspešnih postopkov, prav tako pa bi se razbremenilo tudi sodišče. Z ureditvijo, kot je sedaj, se upnikom jemlje možnost odločitve ali gredo v postopek ali ne, s tem pa se jim nalaga precejšnje finančno breme teh postopkov.

89. Sprememba položaja samostojnega podjetnika v izvršbi

ZIZ v 102. členu določa, da se v primeru izvršbe seže na dolžnikovo plačo tako, da mu ostane najmanj 76% minimalne plače (prvi odstavek 102. člena ZIZ). V primeru, da je dolžnik samostojni podjetnik zakon določa, da mu mora od skupne vsote mesečnih prilivov ostati znesek, ki predstavlja 76% minimalne plače (drugi odstavek 102. člena ZIZ). Iz tega zneska (76% minimalne plače) mora samostojni podjetnik plačati davke in obvezne prispevke. To

pa pomeni, da je znesek, ki samostojnemu podjetniku ostane v izvršbi bistveno nižji od zneska, ki ostane dolžniku, ki prejema plačo. Takemu dolžniku torej ostane znesek, ki ga predstavlja 76% minimalne plače, medtem ko se pri samostojnem podjetniku ta znesek zmanjša za davke in prispevke, ki jih mora mesečno plačevati. Namen določb 102. člena ZIZ je, da se iz zasega izloči znesek, ki predstavlja socialni minimum, ki je potreben za preživetje. Resnega argumenta zakaj je ta znesek pri samostojnem podjetniku dejansko nižji kot pri ostalih zaposlenih dolžnikih, ni. Predlagamo, da se spremeni ZIZ tako, da bo tudi samostojnemu podjetniku, ki se znajde v izvršbi ostal znesek, ki predstavlja minimum.

INSOLVENČNA ZAKONODAJA

90. *Prisilna poravnava*

Potrebno je dosledno upoštevati načelo, da bodo upniki v postopku prisilne poravnave na boljšem, kot bi bili, če bi šla družba v stečaj. Sodišča pogosto tega sploh ne preverjajo ali upoštevajo in so upniki v zelo težkem položaju, če želijo preprečiti potrditev prisilne poravnave. Dosledno je potrebno upoštevati, da v primeru ko je dovoljena prisilna poravnava ali poenostavljena prisilna poravnava upniki dobijo več, kot v stečaju.

91. *Prednostne terjatve v insolvenčnih postopkih*

ZFPPIPP v 21. členu določa kot prednostne terjatve tudi:

- plače in nadomestila plač za zadnjih šest mesecev pred začetkom postopka zaradi insolventnosti,
- terjatve iz naslova kreditov danih na podlagi zakona, ki ureja pomoč za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb in zadrug v težavah in poroštev danih za te kredite:
- nezavarovane terjatve za plačilo prispevkov, ki so nastali pred začetkom postopka zaradi insolventnosti.

S širjenjem prednostnih terjatev se diskriminira preostale navadne upnike, ki so aktivni subjekti, ki morajo plačevati davke, plače, prispevke. S temi privilegiji je država »zagotovila«, da navadni upniki praviloma ne dobijo ničesar iz stečajne mase. Posebej velja to za posojila države. Država poplačuje s takimi pravili svoje terjatve, ki imajo položaj prednostnih terjatev, država pa absolutni privilegij na račun gospodarstva. Širitve prednostnih terjatev pehajo malo gospodarstvo v insolvenčne postopke.

Predlagamo, da se po vzoru Nemčije poveča pristojnosti Javnega preživninskega sklada, ki bi lahko prevzel vse terjatve delavcev in neplačane prispevke in bi se v stečaju postavil v položaj navadnega upnika.

– Diskriminatorni privilegiji države v poenostavljeni prisilni poravnavi

Država si je z ZFPPIPP-G zagotovila absolutni privilegij v postopku poenostavljene prisilne poravnave, ki velja za mikro podjetja, ko je uzakonila, da poenostavljena prisilna poravnava ne učinkuje na davke in prispevke. S takšnim privilegijem je država bistveno otežila proces razdolževanja slovenskega malega gospodarstva, zlasti mikro, v odnosu do bank. Privilegiranje terjatev države bo namreč zagotovo bistveno zmanjšalo pripravljenost ostalih upnikov, da v postopku poenostavljene prisilne poravnave pristanejo na podrejen položaj, še zlasti glede na to, da v stečajnem postopku niso v podrejenem položaju v odnosu do države. Pri čemer gre za upnike, ki morajo prav tako poplačati vse svoje obveznosti (zaposlene, prispevke, davke, dobavitelje) in jih lahko insolventnost njihovega dolžnika pahne v eksistencialne težave, pa vendar soglašajo s prestrukturiranjem.

92. Stečajni postopki naj bodo krajši in cenejši

Stečajni postopki tečejo predolgo (vsaj del, ki teče do razdelitve stečajne mase), razlogi za to pa so praviloma v sodnih postopkih (predvsem pravnih), ki tečejo med postopkom stečaja. Skrajšanje teh postopkov bi posledično pomenilo tudi skrajšanje stečaja, s tem pa nižje stroške postopka in večje poplačilo upnikov. Pogosto so stečajni stroški edini v celoti poplačani stroški postopka.

93. Stečaj samostojnega podjetnika – odpust obveznosti iz naslova neplačanih davkov in prispevkov

Samostojni podjetniki se pogosto znajdejo v stečajnih postopkih. ZFPPIPP ureja stečaj nad samostojnim podjetnikom, kot osebni stečaj, torej lahko predlaga podjetnik tudi odpust obveznosti, ki so nastale do začetka stečajnega postopka in v postopku niso bile plačane. Po statistiki največ postopkov zoper samostojne podjetnike začne FURS zaradi neplačanih obveznih prispevkov. Gre za podjetnike, ki se znajdejo v poslovnih težavah, prenehajo plačevati davke in obvezne prispevke, svoje dejavnosti pa zaradi dolgov ne zaprejo, ampak jo poiskujejo reševati. Sodišče podjetniku v postopku določi preiskusno dobo. Če jo podjetnik uspešno prestane se mu odpustijo obveznosti. Izjema od tega pravila so tudi neplačani prispevki, ki ostanejo dolžniku tudi po koncu stečaja in jih FURS od njega še naprej terja v izvršbi. Namen osebnega stečaja in odpusta je omogočiti posamezniku nov začetek. Za podjetnika z neplačanimi prispevki te možnosti torej ni. S tako ureditvijo pa se ga postavlja v bistveno slabši položaj, kot je položaj pravnih oseb, ki za svoje zaposlene ne plačujejo prispevkov, vendar pa vse njihove obveznosti s koncem stečaja prenehajo.

Predlagamo, da se ZFPPIPP spremeni tako, da se bodo tudi samostojnim podjetnikom po uspešno prestani preiskusni dobi terjatve iz naslova neplačanih prispevkov odpustile in se mu bo omogočil nov začetek, kar je eden od namenov tega postopka.

94. Pravne posledice izbrisa pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije

Pri izbrisu pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije je potrebno zagotoviti, da sklep o izbrisu predstavlja izvršilni naslov zoper družbenike izbrisane družbe, če se naknadno izkaže, da ima izbrisana družba neplačane obveznosti.

95. Osebni stečaj podjetnika, zasebnika, fizičnih oseb

Dolžniki podjetniki, zasebniki in fizične osebe se pogosto izmikajo plačilu obveznosti. Upnik zoper njih najprej vodi izvršilni postopek in velikokrat tik pred poplačilom upnika predlagajo začetek postopka osebnega stečaja in odpusta obveznosti. Z uspešno prestano preiskusno dobo se dolžniku obveznosti odpustijo, upniki v večini primerov niso poplačani. Tekom postopka odpusta obveznosti bi moral nadzor nad stečajnim dolžnikom opravljati stečajni upravitelj. Vloga upnika v tem postopku je osiromašena, saj zaradi varstva osebnih podatkov težko nadzoruje poslovanje dolžnika (delo na črno, iskanje zaposlitve na način, da je jasno, da dolžnik zaposlitve ne želi in raje živi na socialnih transferih, ..). Upravitelj v postopku osebnega stečaja svojo vlogo opravlja zgolj formalno, preko papirjev preverja ali dolžnik izpolnjuje svoje obveznosti. Iz tega razloga se v večini primerov izkaže, da je obdobje teka preiskusne dobe za dolžnika čas počitka, dela na črno in iskanja poti, kako zagotoviti, da upniki ne bodo poplačani, obveznosti pa odpuščene.

Predlagamo, da se ZFPPIPP spremeni tako, da se povečajo obveznosti nadzora stečajnega upravitelja nad stečajnim dolžnikom tudi fizično in ne le preko listin, ki jih dolžnik dostavlja upravitelju.

VII. OKOLJE

96. Sprememba Zakona o varstvu okolja

Predlagamo spremembo 161. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22 in 18/23 – ZDU-10), v 6. točki drugega odstavka 161. člena ZVO-2 v povezavi z zahtevo iz sedmega odstavka 161. člena istega zakona, ki se nanaša na zavarovanje odgovornosti za nastanek okoljske škode zaradi povzročitve nenadnega onesnaženja.

Člani zbornice dobivajo množične pozive komercialnih zavarovalnic za sklenitev zavarovanj odgovornosti za nastanek okoljske škode, zaradi povzročitve nenadnega onesnaženja. Menimo, da v primerih izvajanja vrtnarske dejavnosti, ki se ne izvaja v obratu ali znotraj naprave, dejavnosti avtoserviserjev, gradbeništva, avtoprevoznništva, lesarske in kovinarske dejavnosti ter drugih obrtnih dejavnosti, ne gre za proizvodnjo, uporabo, skladiščenje, predelavo, polnjenje, izpust v okolje ali prevoz ali prenos znotraj naprave ali obrata nevarnih snovi ali zmesi po predpisih o kemikalijah, fitofarmaceutskih sredstev po predpisih o fitofarmaceutskih sredstvih in biocidnih proizvodov po predpisih o biocidnih proizvodih. Iz tega naslova sklenitev zavarovanj odgovornosti za nastanek okoljske škode zaradi povzročitve nenadnega onesnaženja ni predpisana. Določba omenjenega zakona naj se navede na način, da ne bo prihajalo do nejasnosti pri tolmačenju zahteve.

97. Uredba o odpadkih

– Črtanje zahteve po vodenju internih evidenc in mesečnem popisu stanja začasno skladiščenih odpadkov

Predlagamo, da se v 28. členu Uredbe o odpadkih črta zahteva po vodenju internih evidenc in mesečnem popisu stanja začasno skladiščenih odpadkov.

Vodenje evidenc in popisi, zlasti v malih podjetjih, predstavljajo dodatne obremenitve in ogromno administrativno breme (vključno s finančnimi posledicami), z ničemer pa ne pripomore k boljšemu gospodarjenju z odpadki v podjetju. Vsi relevantni podatki o odpadkih so navedeni že v evidenčnih listih, ki naj služijo kot evidence.

– Črtanje zahteve o letnem poročanju o nastalih odpadkih pri izvirnih povzročiteljih

Predlagamo, da se črta 29. člen uredbe, ki zahteva letno poročanje o nastalih odpadkih pri izvirnih povzročiteljih.

Podatki o ravnanju z nastalimi odpadki so vneseni v spletno aplikacijo IS-Odpadki, kjer se na osnovi veljavnih evidenčnih listov že avtomatsko kreira letno poročilo o nastalih odpadkih in ravnanju z njimi (v tej evidenci so pred poročanjem zavezanci dolžni le še preveriti podatke in obveznost poročanja). Pristojni organ lahko sam pridobi podatke

iz omenjenih poročil, dostopa pa tudi do podatkov v informacijskem sistemu. Zato ne vidimo potrebe po nadaljnji zahtevi za vsakoletno poročanje s strani zavezancev in administrativnem obremenjevanju.

– Sprememba določb, ki zahtevajo lastništvo za izvajanje dejavnosti zbiranja, predelave ali odstranjevanja odpadkov ter za delovanje skladišča, ki se bo uporabljalo za predhodno skladiščenje odpadkov, ko odpadke predhodno skladišči trgovec oz. posrednik z odpadki

Predlagamo spremembe v 30., 38., 50. in 54. členih uredbe, ki zahtevajo lastništvo za izvajanje dejavnosti zbiranja, predelave ali odstranjevanja odpadkov ter za delovanje skladišča, ki se bo uporabljalo za predhodno skladiščenje odpadkov, ko odpadke predhodno skladišči trgovec oz. posrednik z odpadki.

Iz pojasnil pristojnih v času sprejemanja predmetne zakonodaje je bilo razbrati, da je bil namen uvedbe lastništva zemljišča kot pogoja za izvajanje dejavnosti zbiranja, predelave ali odstranjevanja odpadkov ta, da se i. omogoči transparentnost pravice do uporabe zemljišča in ii. olajša možnost države, da povrne stroške za saniranje okoljskih škod (npr. s prodajo tega zemljišča). Lastništvo ni edino pravno dejstvo, ki se ga vpisuje v zemljiško knjigo in s tem omogoča javnost podatkov o lastniku oz. uporabniku zemljišča. Vse stvarnopravne pravice (npr. neprave stvarne služnosti) se prav tako vpisujejo v zemljiško knjigo in omogočajo javnost podatkov. V določenih primerih se lahko tudi najemne pogodbe vpišejo v zemljiško knjigo in se s tem omogoči vpogled v to, kdo je posestnik/uporabnik zemljišča. S tega vidika je torej argumentu transparentnosti zadoščeno tudi na druge načine in ne samo in izključno z lastništvom zemljišča. Prav tako ne prepriča drugi argument – poplačilo stroškov za saniranje okoljske škode. Ko se na določenem zemljišču zgodi okoljska škoda, se tržna vrednost takšnega zemljišča avtomatično zniža.

Upoštevajoč še stroške postopka izterjave in prodaje zemljišča, je realno pričakovati, da bo preostali znesek daleč od zneska, ki lahko poplača stroške sanacije. Pa tudi sicer bi morali biti naporji države usmerjeni v preprečevanje kakršnekoli okoljske škode, ne v povračilu stroškov za sanacijo – ki se jih tako ali tako vedno mora izterjati od povzročitelja glede na načelo polluter pays. Kot je omenjeno zgoraj, s tem, ko se izvajalcem postavljajo nemogoči pogoji za opravljanje dejavnosti, se bo raven varstva okolja zniževala, saj se bo tudi krog ponudnikov v dejavnostih zbiranja, predelave ali odstranjevanja odpadkov ožal, zato naj se dikcija ustrezno spremeni tudi v predlogu ZVO-2.

– Dopolnitev uredbe v poglavju obveznosti prevoznikov odpadkov

Predlagamo dopolnitev uredbe v poglavju obveznosti prevoznikov odpadkov v 46. členu. Obstoječe besedilo naj se dopolni z zahtevo po vpisu v evidenco prevoznikov odpadkov tudi za prevoznika, ki je registriran za prevoz odpadkov v drugi državi članici EU ali tretji državi, če prevažajo odpadke v skladu z Uredbo 1013/2006/ES. Tujim prevoznikom se po

sedaj veljavni zakonodaji v slovenski seznam ni potrebno vpisati, medtem ko večina sosednjih držav vpise od tujih voznikov zahteva.

Slovenski prevozniki, ki opravljajo prevoze odpadkov, se morajo vpisati v registre prevoznikov odpadkov na Nizozemskem, Veliki Britaniji, Nemčiji in Italiji. Predvsem v Italiji so postopki za vpis v evidenco prevoznikov odpadkov dolgotrajni, zahtevni in izredno dragi. Zato naj se tudi v Uredbi o odpadkih vpiše zahteva po vpisu v seznam za tuje prevoznike odpadkov.

– Okoljske dajatve (gume, embalaža in odpadna embalaža, nagrobne sveče, električna in elektronska oprema ter prenosne baterije in akumulatorje, mazalna olja in tekočine, premazna sredstva, ki vsebujejo hlapne organske spojine)

Podjetja morajo za posamezne proizvode podvržene sistemu okoljskih dajatev v različnih časovnih obdobjih vlagati obračune in obračunavati dajatve (npr. mesečno, na tri mesece, na pol leta, ipd). Za podporo pri vodenju evidenc o blagu prvič danem na trg v Republiki Sloveniji pa so, ne glede na količine, prisiljeni kupovati drage računalniške programe, ker je ročno vodenje evidenc prezahtevno.

Predlagamo, da se določi količinski prag za male količine dane na trg, ko ni potreben obračun in plačilo dajatve in naj se poenoti časovna obdobja za vlaganje obračunov.

98. Uredba o embalaži in odpadni embalaži

Predlagamo, da se v Uredbi o embalaži in odpadni embalaži določi, da v primeru, ko pravne osebe oziroma samostojni podjetniki blago v embalaži (kot proizvajalci) preko posrednikov v Sloveniji prodajo v druge države, da se za to embalažo ne vodi evidenc in ne plačuje stroškov embalažnine.

Zlasti pri manjših podjetjih se uporablja način prodaje embaliranega blaga izven RS preko posrednikov v Sloveniji, zato predlagamo, da se za to embalažo, ki dokazljivo ne ostane v RS, ne vodi skupna evidenca s preostalo embalažo in se ne plačuje stroškov ravnjanja.

Predlagamo, da se odpravi obveznost, ki je navedena v 2. odstavku 30. člena uredbe, da mora proizvajalec o sklenitvi pogodbe iz prejšnjega odstavka obveščati vse svoje kupce s pisno izjavo na računih ali dobavnica ob dobavi embaliranega blaga ali servisne embalaže. To za zavezance pomeni dodaten strošek in administracijo, saj bodo morali to zapisati na računih ali dobavnica, kazni pa so visoke.

Že vrsto let se pojavljajo težave s servisno embalažo, saj se pri podjetjih pogosto pojavlja težava, da kljub temu, da to embalažo dokazljivo uporabljajo kot servisno, njihovi dobavitelji za to ne prevzemajo odgovornosti, kot določa uredba. Že v preteklem letu

so bili zaznani primeri pri servisni embalaži, ki se je nedvoumno tržila kot embalaža za uporabo na prodajnih mestih (primer kartoni/škatle za pice), ko se je proizvajalec oziroma pridobitelj le-te embalaže izogibal svojih obveznosti pri ravnanju in so odgovornost prenašali na končne uporabnike.

Pogosto je tudi nejasno kaj s servisno embalažo, ki se nabavi pri trgovcih in je lahko identična embalaži za uporabo v proizvodnji.

– Oprostitev vodenja evidenc za »pavšaliste«

Obdobje od uveljavitve nove uredbe je pokazalo, da izredno veliko proizvajalcev in drugih oseb, ki so dolžne voditi evidenco o embalaži dani na trg v RS, na trg daje količine embalaže do 1000 kg letno, s čimer imajo možnost plačila pavšalnega zneska pri izbrani pogodbeni družbi. Navedene pavšaliste naj se oprosti vodenja evidenc o vrstah in količinah embalaže dane na trg v RS ter sporočanja podatkov izbrani družbi, saj v odzivu s terena ugotavljamo, da evidentiranje vrste in količine embalaže pri majhnih količinah (tudi samo po 1 kg) povzroča izredno veliko administrativno obremenitev.

Predlagamo, da se uredba spremeni, sicer pavšal ne pomeni popolnoma nobene olajšave za proizvajalce in druge subjekte, ki so skladno z uredbo dolžni voditi podatke, prinaša pa številne dodatne administrativne ovire in s tem povezane stroške. S pojmom pavšalist pa si predstavljamo, da je omogočena možnost poenostavljenega načina vodenja evidenc, sicer to ni pavšal.

– Možnost samostojnega sporočanja podatkov o embalaži dani na trg v RS na ministrstvo

Predlagamo, da se dopusti možnost samostojnega sporočanja podatkov na ministrstvo o embalaži dani na trg v določenem kvartalu, v kolikor proizvajalec za to ni pooblastil družbe.

VIII. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI

SEKCIJA CVETLIČARJEV IN VRTNARJEV

99. Sprememba obratovalnega časa in dela zaposlenih ob nedeljah in dela prostih dneh po Zakonu o trgovini

Sekcija cvetličarjev in sekcija trgovcev predlagata spremembo obratovalnega časa in dela zaposlenih ob nedeljah in dela prostih dneh po Zakonu o trgovini.

Skladno z Zakonom o trgovini trgovec, katerega prodajalna s površino prodajnega prostora presega 200 m², ne sme določiti obratovalnega časa prodajaln ob nedeljah in z zakonom določenih dela prostih dnevih. Za člane OZS, cvetličarje je namreč težko razumljivo in zato tudi težko sprejemljivo, da morajo imeti svoje prodajalne (cvetličarne) zaprte na dneve, ko lahko ustvarijo največ prometa in je to vsekakor tudi v interesu potrošnikov. Prav v letu 2022 se je zgodila taka situacija, da so morali imeti zaprto cvetličarno zaradi neživljenjske zakonodaje, ki jim je praktično onemogočila poslovanje v treh zaporednih dneh, 30.10. je bila nedelja, 31.10. in 1.11. pa sta bila praznična oziroma dela prosta dneva, posledično so utrpeli veliko poslovno škodo.

Upoštevaajoč v praksi zaznane zelo številne in velike tozadevne poslovne težave naših članov, posledično predlagamo, da se ne glede na siceršnje omejitve obratovalnega časa omogoči delo cvetličarn tudi ob nedeljah ali z zakonom določenih dela prostih dnevih, in sicer na način, da bi si lahko sami določili npr. 5 dni na leto, ko bi lahko imeli odprto (mislimo predvsem na dneve 31.10., 1.11. ter na dneve 14.2., 8.3. in 25.3., če ti dnevi padejo na nedeljo oziroma praznik). Ob tem pa predlagamo tudi to, da v teh dneh lahko razporedijo na delo tudi zaposlene.

Ob tem predlagamo tudi dopolnitev dosedanjega šestega odstavka z razširitvijo kroga oseb, ki bi že na zakonski podlagi lahko na zakonit način vstopile v delovni proces delodajalca in sicer še z družinskimi člani nosilca trgovinske dejavnosti, bodisi preko inštituta kratkotrajnega dela ali pa če so zaposleni v konkretnem družinskem podjetju.

Po obstoječi zakonski ureditvi se v petem odstavku 8. člena namreč dopušča določitev obratovalnega časa prodajalne brez omejitev, toda le v primeru prodajalne s površino prodajnega prostora do 200 kvadratnih metrov in z zelo ozkim krogom oseb, ki lahko delajo ob nedeljah in z zakonom določenih dela prostih dnevih. Tako je v teh dneh dopustno delo samostojnega podjetnika, nosilca trgovinske dejavnosti in njegovega prokurista, v pravnih osebah pa delo zakonitega zastopnika (direktorja) in njihovega prokurista. Le skupaj s temi osebami in ne samostojno, pa lahko pomagajo tudi dijaki in študenti preko napotnic študentskega servisa in upokojeanci na podlagi pogodbe o začasnem ali občasnem delu upokojenca. To pomeni, da ožji družinski člani podjetnika

(starši, otroci), ki niso prokuristi in tudi nimajo statusa bodisi dijaka oz. študenta ali upokojenca, kot tudi ne zakonec, na navedene dneve ne smejo na zakonit način vstopiti v delovni proces, pa četudi gre za družinsko podjetje.

SEKCIJA ZA DOMAČO IN UMETNOSTNO OBRT

100. Problematika domače in umetnostne obrti

Lani je bil sprejet Zakon o ohranjanju in zaščiti rokodelstva, ki uvaja pojem rokodelstva v slovensko zakonodajo. Namen zakona je ohranjanje in razvoj tradicionalnega rokodelstva in s tem tudi varovanje nesnovne kulturne dediščine, njeno evidentiranje in dokumentiranje na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, razvoj sodobnega rokodelstva ter spodbujanje umetniškega in oblikovalskega ustvarjanja, zaščita rokodelskih izdelkov, prenos rokodelskih znanj, povezovanje rokodelcev in nosilcev podpornega okolja rokodelstva, spodbujanje raznih oblik promocije in ponudbe certificiranih rokodelskih izdelkov in nosilcev rokodelskih znanj, predvsem na področju turizma in turistične ponudbe, s tem pa spodbujanje razvoja rokodelskih panog, zaposlovanja in podjetništva na področju rokodelstva.

Zadanih nalog, ki jih omenja zakon, pa ne bomo izpeljali brez konkretnega izboljšanja pogojev dela, predvsem davčnih olajšav za rokodelce, nosilce posameznih rokodelskih znanj.

Število tistih, ki imajo registrirano rokodelstvo kot osnovno dejavnost in so tudi nosilci znanj poklicev, ki sodijo v okviru rokodelstva, vztrajno upada, kar pa lahko ustavi le konkretna državna pomoč tudi na področju davčne zakonodaje.

Zato, kljub sprejetju zakona o ohranjanju in zaščiti rokodelstva, ponavljamo naslednje zahteve, ki so bistvene za ohranjanje še delujočih rokodelskih delavnic:

– Subvencije v obliki oprostitve plačila dela prispevkov za socialno varnost za nosilce domače in umetnostne obrti

Če želimo rokodelce vzpodbuditi, da svojo dejavnost tudi registrirajo, je nujno potrebna uvedba subvencije v obliki oprostitve plačila vsaj 50 odstotkov prispevkov za socialno varnost, saj so ti, za predstavnike izumirajočih rokodelskih poklicev, občutno previsoki. S tem bi pospešili samozaposlovanje v teh dejavnostih, ki so zaradi svoje dediščinske narave posebnega pomena za Slovenijo, njihovo varovanje pa del zaveze do podpisne pogodbe z UNESCO.

– Uvrstitev izdelkov DUO med DDV-ja oproščen promet blaga

Na podlagi primerljivih tujih praks ugotavljamo, da nekatere države EU (na primer Madžarska) izdelke s področja rokodelstva ščitijo tudi na način, da prodajo le teh,

pri zavezancih za DDV, uvrščajo v ničelno stopnjo DDV oz. da so oproščeni DDV. Zato, z namenom preprečitve nepopravljive kulturne škode zahtevamo enako rešitev tudi v Zakonu o davku na dodano vrednost.

– Oprostitev plačevanja občinskih taks za uporabo stojnic

Sekcija za domačo in umetnostno obrt pri OZS že dlje časa kot problem izpostavlja vprašanje plačevanja taks za pridobitev dovoljenj na podlagi Zakona o trgovini. Rokodelci svoje izdelke najpogosteje prodajajo prav na način, za katerega je potrebno pridobiti soglasje na podlagi določb omenjenega zakona, torej na premičnih stojnicah, na sejmih, na shodih in podobno. To pa pomeni, da omenjenim izdelovalcem oziroma prodajalcem upravne takse lahko predstavljajo pomembno postavko stroškov, še posebej, če svoje izdelke prodajajo na stojnicah po različnih občinah. Če na primer prodajalec izdelke ponuja tako, da potuje po občinah in jih prodaja na stojnicah v dvajsetih občinah, mora pridobiti soglasje od 20 občin, kar predstavlja strošek v višini več kot 500 EUR.

Zato predlagamo, da se za rokodelce, ki so prejemniki certifikata »Rokodelstvo Art&Craft Slovenija«, uveljavi oprostitev plačila upravne takse.

– Možnost nadaljevanja rokodelske dejavnosti po odhodu v pokoj ob prejemanju polne pokojnine

Zaradi neurejenega izobraževanja za 70 poklicev, ki po novem zakonu sodijo v okviru rokodelstva, so nosilci tradicionalnih znanj le starejši mojstri, ki so tik pred upokojitvijo ali pa so že v pokojju. V Sloveniji je organiziranost oziroma ponudba izobraževanja naravnana predvsem na t.i. »masovne poklice«, zato se programi za rokodelstvo sploh ne izvajajo: za večina rokodelskih poklicev sploh ni razpisanih učnih mest oziroma ni dovolj kandidatov.

Do leta 2000 je Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju razlagal, da samostojni podjetniki posamezniki ne opravljajo dejavnosti kot edini ali glavni poklic, če so prejemniki pokojnine in opravljajo eno izmed dejavnosti s področja rokodelstva na podlagi izdanega certifikata OZS. Zakon je torej omogočal, da so starejši rokodelci opravljali svojo dejavnost tudi po upokojitvi in s tem možnost prenosa znanj tudi na mlajše generacije. Sedaj veljavni ZPIZ-2 ne omogoča nadaljevanja dejavnosti rokodelstva po upokojitvi, s tem pa izgubljammo še edino možnost izobraževanja, ki nam ga lahko posredujejo redki starejši rokodelski mojstri. Zato predlagamo, da se ponovno uveljavi določba, ki je veljala vse do leta 2000, da bo starejšim rokodelcem omogočeno opravljati dejavnost tudi po upokojitvi na način, da bi imeli polno pokojnino.

Z odvzemom statusa samostojnega podjetnika oziroma opustitvijo tega statusa ob odhodu v pokoj se, ne le posameznim rokodelcem, temveč tudi Sloveniji, povzroča kulturno-dediščinska škoda, saj je znano, da se kvaliteten turizem v naprednih evropskih državah vse bolj povezuje z živo kulturno dediščino, ki postaja nepogrešljiv del turistične ponudbe. Rokodelce je treba, glede različnih vrst pravic, izenačiti s

samostojnimi kulturnimi delavci in drugimi snovalci narodnega bogastva, ter jih s tem ustrezno zaščititi. Predlog je v skladu s Konvencijo o varstvu nesnovne dediščine, katerega del so tudi tradicionalne obrti (rokodelstvo).

– Obdavčitev osebnega dopolnilnega dela s področja rokodelstva, kot neodvisnega dela, bi morala biti obdavčena z davkom od dohodkov iz dejavnosti

Zakon o dohodnini določa, da se vsako odvisno pogodbeno razmerje, v katerega vstopa fizična oseba pri opravljanju fizičnega ali intelektualnega dela, šteje za zaposlitev, ne glede na čas trajanja. V takšno obdavčitev naj bi sodila tudi izdelava in prodaja.

Pri izdelovalcih rokodelskih izdelkov ne gre za odvisno razmerje, temveč za neodvisno izdelavo izdelkov in njihovo neodvisno prodajo v skladu s Pravilnikom o osebnem dopolnilnem delu, kar pomeni, da takšna aktivnost ne more biti obdavčena kot odvisno razmerje. Pri svojem delu ti izdelovalci uporabljajo številne materiale, ki jih kupujejo ali sami naberejo, pridelajo, izdelajo, zaradi česar zgolj 10 odstotkov normirano priznanih odhodkov oziroma dejanski stroški prevoza in nočitve, ne ustreza dejanskim stroškom v tej dejavnosti, kjer nastajajo tudi stroški materiala: glina in keramika, steklo, volna, bombaž, lan, konoplja in druga naravna vlakna, šibje, ličje, trsje, slama, les, vosek, naravno usnj, kovina, kamen idr.

Izdelovalci rokodelskih izdelkov s statusom osebnega dopolnilnega dela uporabljajo pri svojem delu tudi orodja, naprave, peči, dejavnost pa večinoma opravljajo v stanovanjskih prostorih ali drugih prostorih, ki jih namenijo tej dejavnosti. V tej povezavi nastajajo tudi stroški elektrike, vode, komunalnih storitev, telefona, interneta (npr. dolžni so oddajati napoved preko sistema e-davki), pisarniškega materiala ipd., zato njihova aktivnost tudi slučajno ni podobna dejavnosti nekoga, ki občasno pomaga v gospodinjstvu, pri kmetijskih delih, varstvu otrok, prevajanju, lektoriranju izvajanju inštrukcij.

Zaradi navedenega OZS ugotavlja, da se izdelava in prodaja rokodelskih izdelkov ne more primerjati v načinu izvajanja osebnega dopolnilnega dela z naštetimi dejavnostmi, kjer gre za očitno delo v odvisnem razmerju, praviloma v prostorih in s sredstvi naročnika storitve. Rokodelci prodajajo svoje izdelke praviloma neznanim kupcem v svobodnem poslovnem odnosu in ne v podrejenem, kar je tudi ena izmed značilnosti odvisnega razmerja (na primer ni nadzora nad izvajalcem, vse delo opravlja pod lastno odgovornostjo, z lastnimi sredstvi).

OZS na podlagi vseh ugotovitev in proučitve dejanskega stanja pri opravljanju osebnega dopolnilnega dela v rokodelski dejavnosti predlaga, da FURS ustrezno popravi svoje pojasnilo, v katerem so uvrščene vse aktivnosti s področja osebnega dopolnilnega dela, vključno z izdelovanjem rokodelskih izdelkov med odvisna razmerja, kar pa je v nasprotju z Zakonom o dohodnini in Zakonom o davčnem postopku. Dejstvo je namreč, da je potrebno na podlagi veljavnih Zakona o dohodnini in Zakona o davčnem postopku

vsako obliko dela, aktivnosti in dejavnosti presojeti po njihovi dejanski vsebini, ne pa po obliki. Osebn dopolnilno delo na področju rokodelstva je po svoji vsebini vsekakor neodvisno razmerje, zato mora biti obdavčeno z davkom iz dejavnosti.

SEKCIJA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM

101. Določitev fleksibilnejšega obratovalnega časa za gostince

Urediti je potrebno fleksibilnejši obratovalni čas, ki je določen s Pravilnikom o merilih za določitev obratovalnega časa gostinskih obratov in kmetij, na katerih se opravlja gostinska dejavnost ter odloki občin. Gostinci so edini, ki morajo imeti potrjen obratovalni čas. Dejavnost gostinstva in turizma je velikokrat nepredvidljiva in je zato potrebno hitro prilagajanje ob nenačrtovanih najavah posameznih skupin (avtobus) in zaključenih družbah.

Zahtevamo spremembo Pravilnika o merilih za določitev obratovalnega časa gostinskih obratov in kmetij, na katerih se opravlja gostinska dejavnost in spremembo odlokov občin, ki bo prilagojen potrebam in zahtevam gostom.

102. Bolj življenjski nadzor UVHVVR pri gostincih in zmanjšanje administrativnih obveznosti

Sekcija za gostinstvo in turizem pri OZS meni, da je ustrezen nadzor Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) potreben, poudarja pa, da mora biti le-ta izveden objektivno. V praksi je odkrivanje napak in njihovo sankcioniranje na vseh področjih vse prevečkrat odvisno od subjektivne presoje posameznega inšpektorja, zato zahtevamo poenoten nadzor po celi Sloveniji. Sekcija zahteva, da se nadzor izvaja v času, ko ni malic in kosil, da se z nadzorom ne moti delovnega procesa.

Sekcija zahteva zmanjšanje administrativnih obveznosti za manjše gostinske obrate, ki imajo do 10 zaposlenih v obratu, ki pri delu prihajajo v stik z živili. Manjši gostinski obrati namreč kupujejo manjše količine kot veliki obrati in je zato nujno potrebna poenostavitev vodenja evidenc in postopkov pri zagotavljanju varne hrane.

103. Znižanje stopnje DDV pri gostinskih storitvah

Predlagamo znižanje 22% davčne stopnje za brezalkoholne pijače, vino in pivo (razen za alkoholne pijače z več kot 15 volumenskih odstotkov alkohola) na 9,5%, s čimer se zagotovi večja konkurenčnost ponudbe. V obdobju postopnega okrevanja panoge

poteka velik konkurenčni boj na evropskem turističnem trgu; s tem ukrepom bi slovenski turizem pridobil na konkurenčnosti in olajšal položaj turističnim podjetjem. Za znižanje DDV so se po informacijah Evropskega združenja hotelov, restavracij, kavarn in nočnih klubov Hotrec že odločile Avstrija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Grčija, Norveška, Velika Britanija in Irska.

V Direktivi Sveta 2009/47/ES z dne 5. maja 2009 je zapisano, da če gre za dobavo gostinskih storitev in storitev cateringa lahko država članica vključi ali izključi dobavo alkoholnih in/ali brezalkoholnih pijač v nižjo stopnjo DDV. Sekcija meni, da je nedopustno, da se na primer brezalkoholne pijače v trgovini in v avtomatih prodajajo z znižano stopnjo DDV, gostinci pa morajo zaračunati višjo stopnjo DDV. Še bolj nerazumljivo je, da je kava, ki jo gost odnese s seboj iz trgovine ali z avtomata, obdavčena z nižjo stopnjo DDV, gostinci pa so dolžni pri »kavi za s sabo« obračunati višjo stopnjo DDV. Pri tem ne pozabimo, da so avtomati za pijače izjema pri uvedbi davčnih blagajn.

104. Fleksibilnejše zaposlovanje delavcev

Predlagamo spremembo delovnopravne zakonodaje, ki bi omogočila fleksibilnejšo delovno silo in delo ob povečanem obsegu dela v gostinstvu in turizmu (npr. nenapovedane skupine, poroke, dogodki), s fleksibilnejšo ureditvijo sezonskega dela, posebno obliko pogodbe za gostinstvo in turizem, pri kratkotrajnem delu večje število ur dela ožjih družinskih članov in širitev kroga upravičencev, spremembo pri začasnem in občasnem delu (upokojenec) po ZUTD, idr.

105. Poiskati je potrebno možnosti panožnih vzpodbud pri digitalizaciji v gostinstvu in turizmu

Digitalizacija v gostinstvu in turizmu je nujno potrebna, zato bi bilo potrebno pripraviti možnost vzpodbud v panogi za digitalizacijo (vavčerji, ipd.). S tem bi omogočili dvig dodane vrednosti v panogi, dvignili digitalne kompetence in veščine, jim olajšali poslovanje, med drugim tudi zato, da bi omogočili digitalizacijo naročil in zmanjšanje potreb pri kadrih.

Med ključnimi razvojnimi principi v Strategiji digitalne preobrazbe slovenskega turizma 2022-2026 je navedeno, da je digitalna preobrazba orodje za dvig dodane vrednosti panoge. Gre za celovit pristop, ki ponuja številne tehnološke rešitve za povečanje produktivnosti in s tem dvig konkurenčnosti. Z digitalizacijo lahko optimiziramo procese, zmanjšamo stroške, razvijemo sisteme za podatkovno podprto določanje in povečamo zadovoljstvo gosta. To so ključni elementi za dvig dodane vrednosti v panogi za lastnike, zaposlene in lokalno skupnost.

SEKCIJA GRADBINCEV

106. Javno naročanje v gradbeništvu

Veliko članov Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, ki opravljajo gradbeno dejavnost, se pri svojem poslovanju srečuje s področjem javnega naročanja gradenj kot podizvajalci večjih gradbenih podjetij, pri manjših objektih pa tudi kot samostojni izvajalci. Osnovno izhodišče zahteve je, da je potrebno zagotoviti pregledno javno naročanje, ki naj temelji na strokovnosti, redu in pravičnosti ter enakopravnost malih in velikih podjetij.

Predlagamo, da se zakonodaja oziroma predpisi spremenijo tako, da samo najnižja cena nikakor ne more biti edino merilo za izbiro izvajalca. Merilo za izbiro izvajalca je lahko samo najugodnejša ponudba na podlagi strokovnih, tehničnih, ekonomskih in drugih kriterijev, ki pomembno vplivajo na kakovostno izvedbo gradnje. Poleg navedenega bi bilo primerno vzpostaviti pravila, ki bi omogočala, da ni mogoče izbrati ponudb, ki so izdelane pod najnižjo tržno realno ceno (in ne zgolj v primeru, ko se s ponudbeno ceno ne izkazuje plačila minimalne plače, kar je v gradbeništvu izjemno težko dokazati, saj iz tehničnih razlogov ni mogoče zahtevati števila delavcev in obseg ur potrebnih za izvedbo gradnje). Samo realna tržna cena zagotavlja sprejemljivo raven kvalitete izvedenih del in omogoča ponudniku normalno poslovanje.

Predlagamo, da se več javnih naročil v gradbeništvu izvaja po posameznih segmentih (gradbena dela, zaključna gradbena dela, strojne inštalacije, elektro inštalacije ipd.) tako, da bodo na natečajih lahko enakopravno sodelovala tudi manjša podjetja. Kajti oddaja gradnje kot enovitega naročila onemogoča uspešno konkuriranje malih in srednjih podjetij oziroma jih sili v podizvajalski odnos, kar na žalost velikokrat pomeni podrejen položaj.

Velikokrat so povsem nesprejemljivi pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec glede garancij, kreditne sposobnosti in obsega preteklih izkušenj (veliko število referenc, zneskovno pretirane oziroma posledica vrednosti enovitega naročila), ki so pogosto namenjeni prav temu, da manjšim podjetjem onemogočijo sodelovanje v postopkih oddaje javnih naročil.

Nujno je potrebno zagotoviti 30-dnevne plačilne roke in realizacijo plačil v pogodbeno določenih rokih.

Izbor t.i. »inženiring podjetij-posrednikov« brez zaposlenih oseb, ki dejansko izvajajo dela (zaposlene 1-3 osebe v režiji), povzroča siljenje podizvajalcev za izvedbo gradenj pod ceno in plačilnih pogojih. Predlagamo, da se kot kadrovski pogoj zahteva izvedba del z lastnimi kadri (vsaj polovica del naj se opravi z lastnimi zaposlenimi) in tudi z lastnimi sredstvi.

V zakon o javnem naročanju je treba vnesti odgovornost javnega naročnika za vodenje investicije. V zakonu bi bilo smiselno predvideti določilo o tem, da mora javni naročnik za vsako javno investicijo imenovati kompetentnega odgovornega vodjo investicije (pooblaščenega inženirja/arhitekta z ustreznimi izkušnjami na področju objektov, ki je predmet naročila). V zakonu naj se opredelijo njegove naloge, pristojnosti, odgovornosti, kot tudi sankcije zoper naročnika, ki tega ne upošteva.

Z namenom izboljšanja kakovosti in transparentnosti javnih naročil ter odprave nelojalne konkurence naj se v ZJN-3 vnese naslednja določila:

- naročilo inženirskih storitev in gradnje se (lahko) razpiše samo ob 100% zagotovljenem financiranju (Avstrija, Italija) oziroma zaprti finančni konstrukciji, ki jo je možno definirati na osnovi projektne naloge oziroma standardiziranih popisov gradbenih, obrtniških in instalacijskih del ter materiala in opreme, torej na osnovi kvalitetno izdelane projektne naloge oziroma projektne dokumentacije,
- naročilo gradnje se razpiše na podlagi projekta za razpis, kot ga določa gradbeni zakon,
- ob razpisu naročila se objavi ocenjena vrednost naročila in v primeru naročila inženirskih storitev tudi investicijska vrednost,
- na portalu javnih naročil se takoj po zaključku izvedbe pogodbe objavi končno obračunsko vrednost celotne investicije.

Preprečiti je potrebno pretirane zahteve po bančnih garancijah. Uvedejo naj se naslednja jamstva, ki naj jih ponudniki na javnih razpisih dajejo v zavarovanja:

- za resnost ponudbe do 3 % - izvršnica,
- za dobro in pravočasno izvedbo do 5% - izvršnica ali menično zavarovanje s pooblastilom za unovčenje,
- zavarovanje splošnega garancijskega roka za največ 2 leti (po vzoru Avstrije in Nemčije), v višini do 5% z bančno garancijo brez omejitev, pogojeno s pozivom k odpravi pomanjkljivosti v pogodbenem roku pred unovčitvijo bančne garancije (le za izvedbo).

Javni naročniki gradenj (gradbena dela, zaključna gradbena del, inštalacije) v razpisnih pogojih zahtevajo od izvajalcev vedno daljše jamstvene/garancijske roke za izvedena dela in vgrajeni material. Ti roki so običajno že določeni v osnutkih pogodb, ki so sestavni del razpisne dokumentacije tako, da izvajalec nima možnosti pogajanj ali izbire, lahko samo podpiše pogodbo, ali pa posel prepusti drugim.

Ti zahtevki javnih naročnikov glede garancijskih rokov zdaj že dosegajo 10 let, medtem ko je 5 let minimalna praksa.

V skladu z določili obligacijske zakonodaje in gradbenih zakonov so običajni garancijski roki za gradnje 2 leti. Samo pri zagotavljanju solidnosti gradnje, ki obsega vitalne dele objekta, obligacijski zakonik predvideva 10 letno odgovornost izvajalca del.

Po splošno uveljavljenih obrazložitvah pravnih strokovnjakov namreč odgovornost za solidnost gradnje (662. člen Obligacijskega zakonika, OZ), ki pa v sami zakonodaji ni podrobneje opredeljena, izhaja iz ugotovitve, da mora predmet pogodbe v jamčevalnem roku in ob normalni uporabi v skladu z njenim namenom, opravljati svojo funkcijo, brez da bi se pokazale napake. Kadar so napake objekta takšne, da onemogočajo opravljanje funkcije objekta kot prostora za opravljanje dejavnosti ali prostora za bivanje, se šteje za napako v solidnosti gradnje. Odgovornost za solidnost gradnje torej obsega vse vitalne dele objekta, ki omogočajo opravljanje teh funkcij.

Za t.i. skrite napake, to so napake, ki jih pri običajnem pregledu ob prevzemu del ni bilo mogoče odkriti ali so se pojavile kasneje, pa izvajalec odgovarja še dve leti od prevzema opravljenega posla (634. člen OZ).

Predlagamo ustrezno spremembo zakonskih določil ZJN-3, za javno naročanje gradenj, s katerimi bi bolj podrobno uredili področje jamstev oz. garancij, v skladu z obligacijsko zakonodajo in njihovih zavarovanj.

Problem je tudi v tem, da teh nenormalno dolgih garancijskih rokov, ki jih za področje gradenj zahtevajo malodane vsi javni naročniki, zavarovalnice, ki kljub določilom Uredbe o finančnih zavarovanjih pri javnem naročanju (Uradni list RS, št. 27/16), niso pripravljene zavarovati teh podaljšanih garancijskih rokov, čeprav uredba določa, da je za veljavnost finančnega zavarovanja za odpravo napak v garancijskem roku, lahko takšno zavarovanje sklenjeno za daljše obdobje kot ga predvidevajo določila obligacijske zakonodaje, »če daljši rok opravičujejo tveganja, povezana s predmetom ali okoliščinami javnega naročanja« (2. odstavek 8. člena uredbe). S tem ko odklanjajo sklepanje tovrstnih zavarovanj za daljše obdobje kot je predvideno v obligacijski zakonodaji, se očitno tudi zavarovalnice ne strinjajo, da daljši roki garancij opravičujejo tveganja, povezana s predmetom ali okoliščinami javnega naročanja na področju gradenj.

Nujno bi bilo potrebno doseči tudi usklajenost med zahtevki po garancijskih dobah in možnostjo, da se te garancijske dobe lahko ustrezno zavarujejo.

Največji problem pri podizvajalcih del v javnem naročanju še vedno predstavljajo plačila, saj zakonska določila zagotavljajo direktno plačilo samo ob posebnem zahtevku podizvajalca, pa še to velja samo za prvega podizvajalca v verigi. Pravočasna plačila vsem morebitnim ostalim podizvajalcem v verigi pa so še vedno prepuščena odločitvi njihovih neposrednih naročnikov - izvajalcev, ki so v verigi pred njimi, kar velikokrat pomeni, da za kvalitetno in pravočasno opravljena dela ne dobijo plačil. Tudi uvedba prekrška in morebitni izrek prekrška v zvezi z nepravočasno ali ne podajo izjave o plačilu podizvajalcu v roku 60 dni od končne situacije ne varuje podizvajalca, da bo za izvedena dela prejel plačilo oziroma lahko pripelje do situacij, ko se podizvajalca sili k podpisu tovrstne izjave in hkrati povzroči tveganje za podajo neresnične izjave tudi s strani podizvajalca.

Predlagamo vzpostavitev elektronskega sistema priznavanja referenc podjetij (izvajalskih in projektivnih) ter kadrov po načelih direktive EU in uradni register referenc podjetij in kadrov.

Pripravi in predpiše se obvezno uporabo standardiziranih popisov del in splošnih in posebnih tehničnih pogojev gradnje. Pripravi in predpiše naj se standardno gradbeno pogodbo (za javna naročila). Država mora vzpostaviti in voditi bazo standardiziranih popisov del in posebnih tehničnih pogojev gradnje. Standardizirani popisi del in splošni in posebni tehnični pogoji gradnje se pripravijo ob upoštevanju tujih praks in dosedanjega dela pristojnih zbornic. Vpeljava in uporabo parametrov in postopkov za obvezno določitev realne vrednosti posamezne gradnje (ocenjena vrednost storitve).

Predlagamo tudi, da se poviša spodnja meja za obveznost javnega naročila za javna naročila gradenj, ki naj znaša vsaj 60.000€. Korekcija je potrebna zaradi pojava inflacije, ki je v zadnjih letih močno vplivala na vrednost gradbenih del.

107. Problematika odlaganja gradbenih izkopov

Po veljavni uredbi spadajo gradbeni izkopi med gradbene odpadke, ki so sicer nenevarni. Za gradbene odpadke mora v celoti poskrbeti investitor, vendar ta, tudi v primerih javnega naročanja, običajno vedno to obveznost s pogodbo prenese na izvajalca del. Predvsem je odlaganje gradbenih izkopov problematično, kadar investitor nima svoje parcele, na kateri bi lahko stalno ali začasno uporabil/deponiral izkopane materiale. Obstaja sicer možnost, da se gradbeni izkopi odlagajo na uradnih deponijah, ki pa v veliko primerih ne sprejemajo tovrstnih odpadkov, in je treba izkope transportirati na velike razdalje, kar je povezano z visokimi stroški in posledično tudi z negativnimi vplivi na okolje. Poleg tega ti odjemalci potem te gradbene izkope mešajo z ostalimi odpadki, kar je z okoljskega stališča vprašljivo oziroma nesprejemljivo.

Predlagamo, da se na nivoju države uredi primerno deponiranje/odlaganje gradbenih izkopov, predvsem za vsa javna naročila gradenj, pa tudi za potrebe drugih investitorjev.

108. Prevoz gradbenih odpadkov

Prevoz odpadkov, tudi gradbenih, je podrobneje določen v Uredbi o odpadkih (Uradni list RS, št. 77/22).

Prevoznik lahko prevaža odpadke, če ima pridobljeno odločbo o dovolitvi opravljanja priglasiene dejavnosti za prevažanje odpadkov (odločba o vpisu v evidenco prevoznikov odpadkov), na podlagi katere ga ministrstvo vpiše v evidenco oseb, za katere je bila

izdana odločba o vpisu v evidenco prevoznikov odpadkov, v skladu z zakonom, ki ureja varstvo okolja.

Prevoznik odpadkov mora zagotoviti, da je pošiljka odpadkov med prevozom opremljena s kopijo evidenčnega lista v pisni ali elektronski obliki v skladu z drugim odstavkom 25. člena te uredbe.

Poleg navedenega pa bo moral v prihodnje prevoznik odpadkov zagotoviti, da bo vozilo za prevoz odpadkov opremljeno z napravo z vgrajenim sledilnim sistemom globalnega pozicioniranja (GPS), ki na podlagi satelitskega navigacijskega sistema določa točno lego in časa lokacije vozila ter tako beleži vse premike vozila, in zagotavlja vpogled v zgodovino voženj za najmanj dve leti.

Prevoznik mora opremiti svoje vozilo za prevoz odpadkov z napravo z vgrajenim sledilnim sistemom globalnega pozicioniranja (GPS), ki zagotavlja vpogled v zgodovino voženj, najkasneje do 1. januarja 2024 (76. člen Uredbe o odpadkih).

Zahteva je še razumljiva kadar govorimo o rednih prevozih odpadkov, ki jih izvajajo izvajalci z vozili, namenjenimi samo tej dejavnosti. Pri gradbenih izvajalcih, ki odpadke vozijo zelo poredko, mogoče tudi samo enkrat na mesec, pa je zahteva, da se opremi vozilo z GPS sledilnikom povsem neživljenjska in nepotrebna.

Predlagamo, da se Uredba o odpadkih v 76. členu dopolni, tako, da ta zahteva o GPS sledilnikih ne bo veljala za tiste, ki gradbene odpadke prevažajo samo občasno.

109. Subvencioniranje odstranjevanja in prevoza gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest

Na področju gradbeništva se predvsem pri sanacijah in rušitvenih delih pogosto srečujemo s trdno vezanimi azbestnimi odpadki, kamor štejejo gradbeni materiali iz azbestcementsa, kot so ravne ali valovite strešne plošče velikega formata, fasadne in strešne plošče malega formata, uporabni izdelki, kot so posode za rastline, pepelniki, korita za rože in podobno, ter različne vrste cevi iz azbestcementsa.

Za preprečevanje oziroma zmanjševanje emisij azbestnih vlaken v okolje so predpisani obvezni postopki pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah, kadar se odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest. Poleg pravilnega načina odstranjevanja gradbenih materialov iz azbestcementsa je predvsem pomembno, da se azbestne odpadke odlaga samo na za to predvidenih odlagališčih.

Za ustrezno odlaganje azbestnih odpadkov je odgovoren investitor, ki mora od upravljavca odlagališča za prevzete azbestne odpadke pridobiti potrjen evidenčni list o ravnanju z odpadki. Navedeni evidenčni list je dokazilo o ustrezni oddaji azbestnih odpadkov na odlagališče. Če azbestne odpadke odda na odlagališče izvajalec gradbenih del, se mora potrjeni evidenčni list glasiti na investitorja. Investitor lahko pridobi potrjen evidenčni list o oddaji azbestnih odpadkov v odlaganje tudi od izvajalca gradbenih del, če ima ta dovoljenje za zbiranje gradbenih odpadkov.

Odlaganje azbestnih kritin in materiala, ki vsebujejo azbest, na uradno odlagališče je velik finančni zalogaj za posameznike, lastnike zasebnih hiš in podjetnike pa tudi različne ustanove, zato ti nevarni odpadki vse prevečkrat, zaradi slabe ozaveščenosti, pristanejo na črnih odlagališčih.

Predlagamo, da bi bilo odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest (odslužena strešna kritina iz azbestcementsa in drugi podobni gradbeni materiali), brezplačno. Cilj zagotavljanja brezplačnega odlaganja azbestnih odpadkov je skrb za zdravo okolje, s spodbujanjem zamenjave azbestnocementnih materialov z okolju in zdravju prijaznejšimi materiali.

Upravičenci brezplačnega odlaganja naj bodo investitorji obnove ali odstranitve stanovanjskih, gospodarskih ali poslovnih objektov. Upravičenci naj bodo tudi osebe, ki azbestne odpadke, nastale pri obnovah in odstranitvah objektov, začasno hranijo na svojem zemljišču in le-te, ustrezno zaščitene, pripeljejo na odlagališče.

Prav tako predlagamo, da bi bilo odstranjevanje in prevoz do ustreznih odlagališč, za gradbene odpadke, ki vsebujejo azbest, znatno subvencionirano.

Predlagamo, da se v Uredbi o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest ukine meja, pod katero za odstranjevanje azbestnih odpadkov ni potrebno pridobiti okoljevarstvenega dovoljenja. Vsi izvajalci, ki se želijo ukvarjati z odstranjevanjem odpadkov, ki vsebujejo azbest, naj bodo obvezni pridobiti okoljevarstveno dovoljenje.

Država naj poskrbi za ustrezno informiranje in ozaveščanje prebivalstva, saj je v Sloveniji še ogromno streh pokritih s kritinami, ki vsebujejo nevarne azbestne vsebine in jih bo potrebno v sorazmerno kratkem času nadomestiti.

110. Ustrezna sprememba instituta subsidiarne odgovornosti v gradbeni dejavnosti

Novela ZDR-1 iz novembra 2023 je nepričakovano uvedla nov institut in sicer subsidiarno odgovornost izvajalcev za izplačilo plač delavcem, zaposlenih pri neposrednih podizvajalcih, vendar samo v gradbeni dejavnosti (nov 141a. člen ZDR-1). Po besedah pripravljavcev zakona, je navedeni nov institut posledica poprave neustreznega prenosa EU direktive^[1] s strani Slovenije, ki je subsidiarno odgovornost, kot navedeno zgoraj, prvotno uvedla samo za primere, ki se nanašajo na napotene delavce iz drugih EU držav^[2], ne pa tudi za razmerja, v katerih storitve opravljajo delodajalci s sedežem oziroma prebivališčem v Sloveniji s svojimi zaposlenimi. Posledično naj bi bila Slovenija dolžna slediti ugotovitvam Komisije o neskladnosti slovenske ureditve z 12. členom direktive in sprejeti navedeno določbo. Menimo, da je nov 141a. člen nedodelan in posledično nejasen, sistemsko neustrezno umeščen v ZDR-1 ter ne prenaša ustrezno relevantnih določb direktive:

- pojem gradbene dejavnosti v 141a. členu ZDR-1 ni podrobneje definiran in je zato odprt za interpretacijo. Direktiva vsebuje prilogo s taksativno navedenimi dejavnostmi, ki se izvajajo na gradbiščih in za katere le-ta velja, med katerimi so npr. tudi takšne, ki po slovenski ureditvi ne sodijo v gradbeno dejavnost (npr. slikopleskarska dela);
- postopek uveljavljanja zahtevkov na podlagi navedenega člena s strani delavcev do subsidiarno odgovornega pravnega subjekta ni določen, kar odpira možnosti za neupravičena izplačila, kot tudi zlorabe s strani delavcev (zlasti v škodo subsidiarno odgovornih pravnih subjektov, ki nimajo zagotovljenih varovalk v zakonu, da tovrstne zlorabe preprečijo, saj so odvisni od informacij, ki jim jih posredujejo delodajalci delavcev oziroma sami delavci, npr. ali so prejeli plačo s strani svojega delodajalca in v kakšnem znesku);
- ureditev izplačila plač zgolj eni skupini delavcev oziroma iz samo ene dejavnosti zagotovo ne sodi v sistemski zakon, kot je ZDR-1, saj ni vsebinske povezave med materijo, ki jo ureja ZDR-1 na splošno in materijo, ki je urejena v 141a. členu (z izjemo uporabljene besede »plača«);
- Slovenija ni izkoristila možnosti, ki jo daje direktiva v petem odstavku 12. člena in sicer da uzakoni določbo, da izvajalec, ki je izpolnil obveznosti skrbnega ravnanja, kot so določene z nacionalnim pravom, ni odgovoren v skladu z institutom subsidiarne odgovornosti, kot je bil sprejet v 141a. členu ZDR-1.

Predlagamo spremembo ZDR-1 s črtanjem 141a. člena oziroma dopolnitvijo na način, ki omogoča pravno varnost vseh udeležencev oziroma, ki upošteva z direktivo dane možnosti za zaščito vestnih in skrbnih subsidiarno odgovornih subjektov.

^[1] Direktive 2014/67/EU o izvrševanju Direktive 96/71/ES o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev in spremembi Uredbe (EU) št. 1024/2012 o upravnem sodelovanju prek informacijskega sistema za notranji trg (uredba IMI) (v nadaljnjem besedilu: direktiva).

^[2] 18. člen Zakona o čezmejnem izvajanju storitev (ČmIS) (Uradni list, št. 40/2023).

SEKCIJA KOZMETIKOV

111. Predlog za regulacijo izobraževanja za odrasle na področjih nevarnih za zdravje

Na trgu opažamo veliko povečanje izobraževanja odraslih na vseh področjih – tudi na področjih, kjer se dejavnost opravlja na obrtni način. Izobraževanje odraslih se opravlja velikokrat brez ustreznih znanj, cene izobraževanj pa so zelo visoke.

Tudi pri vseh ostalih izobraževanjih za odrasle ni nobenega pogoja niti za prostor, v katerem se izvaja izobraževanje niti za učitelje oziroma mentorje, ki izobražujejo, zato menimo, da je potrebo to področje ustrezno urediti vsaj za izobraževanje odraslih, kjer obstaja nevarnost za zdravje oziroma za dejavnosti, za katere je potrebno obrtno dovoljenje.

112. Ponovna regulacija dejavnosti stiliranja trepalnic in manikire

Sekcija kozmetikov je v zadnjih letih zaznala občuten porast dejavnosti stiliranja trepalnic in manikiranja, ki že vrsto let nista regulirani. Dejavnosti spadata v alinejo manikiranje in ličenje v šifro dejavnosti 96.022 – kozmetična dejavnost, ki se zdaj opravlja brez kakršnekoli izobrazbe in brez izkušenj (oziroma brez obrtnega dovoljenja).

Tako pri opravljanju stiliranja trepalnic kot pri manikiri se zaradi novih tehnik opravljanja storitev drastično povečujejo tveganja tako za zdravje potrošnikov kot za delavce, ki izvajajo tovrstne storitve. V preteklosti, ko je bilo stiliranje trepalnic in manikiranje deregulirano so bile tudi storitve bistveno drugačne kot so danes. Včasih je namreč pri izvajanju teh storitev šlo zgolj za urejanje in lakiranje nohtov ter podaljševanje trepalnic.

V zadnjem času pa prihaja zaradi uporabe novih tehnik do povečanja različnih tveganj, kar se že kaže tako pri strankah kot pri delavcih, in sicer je vedno več alergij, dermatoloških težav. Pri manikuri lahko prihaja, zaradi nestrokovno opravljene storitve, do večjih poškodb nohtov, ki potrebujejo dolgo zdravljenje. Pri stiliranju trepalnic pa lahko pride tudi do raznih poškodb – odpadanja trepalnic, očesnih poškodb. Stiliranje trepalnic z različnimi tehnikami danes lahko pomeni uporabo določenih t.i. lepil, ki lahko poškodujejo in ranijo oko in veke, zato je strokovna usposobljenost zelo pomembna. Vse te zdravstvene težave pa vodijo do višjih stroškov zaradi povečanja obsega zdravstvenih storitev.

Glede na res zahtevno delo stiliranja trepalnic ter potencialne nevarnosti za potrošnika predlagamo, za razmislek tudi v naprej, da bi vsi, ki opravljajo delo stiliranja trepalnic imeli določeno strokovno usposobljenost in ne le nosilca dejavnosti. Vsekakor pa

predlagamo čimprejšnjo umestitev med kozmetično dejavnost 96.022 - za katero je potrebno obrtno dovoljenje in kjer je za nosilca dejavnosti predpisana ustrezna strokovna usposobljenost.

Kot neregulirana dejavnost ostane samo neinvazivno ličenje (stiliranje trepalnic in zahtevna manikura sodi v kozmetično dejavnost, poleg na primer permanentnega make-upa, ki je že nekaj časa v delu regulirane kozmetične dejavnosti).

Predlagamo, prehodno obdobje – na primer 2 leti, da vsi kozmetični saloni, ki že opravljajo dejavnost stiliranja trepalnic, pridobijo nosilca dejavnosti z ustrezno strokovno usposobljenostjo.

ODBOR POGREBNIH DEJAVNOSTI

113. Izvajanje 24-urne dežurne službe, kot gospodarske javne službe v skladu z 8. členom ZPPDej

Na podlagi 8. člena Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti (ZPPDej), se od sprejetja zakona leta 2016 v večini občin kot javna gospodarska služba izvajajo dodatni nepotrebni in nepietetni prevozi pokojnikov.

Na podlagi revizijskega poročila Računskega sodišča št: 320-6 2021 45 z dne 27.6.2023 ponovno apeliramo na MGTŠ, da se čimprej, in v sodelovanju z izvajalci, ponovno preuči celoten ZPPDej.

V praksi se je pokazalo, da izvajanje 24-urne dežurne službe, kot jo tolmači MGTŠ (da je GJS vsak »prvi prevoz« iz kraja smrti) pomeni za svojce dodatne stroške v povprečju od 200 € pa vse do 400 € in dodatno podražitev pogreba.

Opozarjamo, da v večini primerov ljudje umirajo v bolnišnicah ali domovih starejših občanov izven svoje občine in domačega kraja, kjer so tudi pokopani. V teh primerih pogrebno podjetje iz domačega kraja, ki je prav tako izvajalec 24-urne dežurne službe ne sme in ne more prevzeti pokojnika na kraju smrti. Tam ga prevzame izvajalec 24-urne dežurne službe po kraju smrti in ga prepelje v svoje prostore. Šele nato ga pri njem prevzame izvajalec iz domačega kraja. Čemu in komu služi ta dodaten prevoz, saj je nepotreben; tako urejene gospodarske javne službe ne bi smeli plačevati svojci. Predlagamo, da občine ali država prevzamejo stroške za tovrstne »prve prevoze« pokojnih in kadar ni odredena obdukcija, odvzem organov ali drugi postopki na pokojniku, omogočijo prevzem pokojnikov na kraju smrti pogrebnim podjetjem po naročilu svojcev, ki so plačniki pogreba.

SEKCIJA PREDELOVALCEV KOŽ

114. Ponovna uvedba obveznega označevanja usnjenih in krznenih izdelkov

Sekcija predelovalcev kož pri OZS predlaga, da se ponovno označuje usnjene in krznene izdelke, ki bo obvezno. Podobno kot so oznake s piktogrami ali pisne oznake za materiale glavnih sestavnih delov obutve v skladu s prilogo I/2 v Pravilniku o označevanju materialov, ki se uporabljajo za glavne sestavne dele obutve, namenjene prodaji potrošnikom prikazujejo v primeru, kadar ti materiali predstavljajo vsaj 80 % površine dela in vrste usnja (goveje ipd.).

Predpisi bi morali zavezati proizvajalce, da na vse izdelke iz usnja, krzna in umetnega usnja zapišejo osnovne informacije o izdelku. Proizvajalci napišejo podatke na etikete, ki so všite na izdelku ali nanj obešene oziroma so nalepljene na embalažo izdelka. Poimenovanje usnjenih materialov je neurejeno, lahko bi pa bilo natančno določeno, tako kot je bilo v preteklosti.

Sekcija predlaga, da se ponovno uvede obvezno označevanje za vse usnjene in krznene izdelke. Nedopustno je, da potrošnik ne pozna sestave izdelka in to za usnjene in krznene izdelke. Predlagamo, da je obvezno označevanje izdelkov tako kot to velja za obutev in tekstilne izdelke. V preteklosti je bilo in po spremembi pravilnika ni več regulirano. Zmeda na trgu pri potrošnikih je velika, zato je nujno ponovno označevanje. Na etiketi mora biti označen izvor materiala, izgled in način izdelave ter izvor živali.

SEKCIJA PREDELOVALCEV KOŽ (ODBOR ČEVLJARJEV)

115. Zakon o medicinskih pripomočkih

Trenutno je v fazi sprejemanja nov Zakon o medicinskih pripomočkih (ZMedPri) skupaj s Tarifo za medicinske pripomočke. V primeru, da bosta navedena predpisa sprejeta v trenutnem besedilu, ocenjujemo, da bodo določene branže, ki so zavezanci po navedenem zakonu, utpele konkretne finančne posledice, ki lahko pripeljejo tudi do propada teh panog oziroma subjektov, ki delujejo v teh branžah.

Primeroma izpostavljamo poklic čevljarja, ki je v Sloveniji deficitaren poklic, saj je dejavnih čevljarjev le še približno pet, ki strankam lahko izdelajo ortopedsko obutev. Predlog ZMedPri predvideva nove pristojbine za subjekte, ki izdelujejo oz. distribuirajo medicinske pripomočke (poleg čevljarjev so to še primeroma optiki) – poleg letnih pristojbin, sem sodijo tudi druge pristojbine vezane na postopke pred JAZMP. Menimo, da bo v primeru sprejema ZMedPri velik del teh subjektov obseg poslovanja znatno zmanjšal

ali celo prenehal s poslovanjem. Posledično to lahko povzroči, da na slovenskem trgu ne bo več ponudnikov ortopedske obutve kot medicinskega pripomočka, izdelanega za posameznega uporabnika oziroma da bo ponudnikov blaga in storitev optikov bistveno manj, kar lahko vpliva na kvaliteto in dostopnost prebivalstva do tega blaga oziroma storitev.

SEKCIJA ZA PROMET

116. Odgovornost voznika in prevoznika za primere prekoračitve največje osne obremenitve vozila

Potrebna je pravičnejša ureditev odgovornosti voznika in prevoznega za primere prekoračitve osne obremenitve vozila (ni pa presežena največja dovoljena masa vozila) zaradi nepravilno razporejenega tovora v kontejnerjih. Kontejnerji so carinsko zapečateni in voznik ne more vplivati na pravilno razporeditev naloženega tovora v zabojniku. Blago v kontejnerju se lahko prerazporedi tudi zaradi posledic daljšega prevoza po morju ali pa je bilo blago že v osnovi nepravilno razporejeno. V primeru nadzora na cesti je izrečena globa tako vozniku kot tudi prevoznemu podjetju. Izrečene globe v teh konkretnih primerih so krivične, kajti odgovornost bi moral nositi dejansko tisti, ki je zakrivil nepravilno naložen tovor. Podobni primeri se dogajajo tudi v primerih prevoza sipkega tovora, kajti tam gre za naravo blaga, ki se v primeru tresljajev nastalih med vožnjo tovor sam prerazporedi po tovornem prostoru.

117. Sprememba zakonskega določila, ki predpisuje zaseg vozil

Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 156/21 – uradno prečiščeno besedilo in 161/21 – popr.) v 23. členu določa, da policist zaseže vozniku motorno vozilo, če je bil zaloten pri hujšem prekršku in je bil voznik v zadnjih dveh letih najmanj trikrat pravnomočno kaznovan za hujše prekrške ali če voznik ne izpolnjuje pogojev za vožnjo vozil (vožnja brez veljavnega vozniškega dovoljenja).

Za hujši prekršek se šteje prekršek, za katerega je predpisana stranska sankcija najmanj treh kazenskih točk v cestnem prometu ali stranska sankcija prepovedi vožnje motornega vozila. Za hujši prekršek se šteje tudi vožnja brez veljavnega vozniškega dovoljenja za vožnjo vozil tiste oziroma tistih kategorij, v katero spada vozilo ali skupina vozil, ki ga vozi voznik v času prekrška, vožnja vozila v času izvrševanja prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja oziroma prepoved uporabe vozniškega dovoljenja.

V navedenih primerih se zaseže vozilo tudi, če ni voznikova last (npr. vozilo je last prevoznega podjetja), kar povzroča nepotrebno gospodarsko škodo prevoznikom, ki

so lastniki teh vozil in jih uporabljajo za izvajanje svoje gospodarske dejavnosti. Po veljavnem predpisu mora policija zaseženo vozilo takoj oddati sodišču, ki je pristojno za postopek o prekršku (lahko se hrani tudi na policiji). V praksi to pomeni, da sodni izvršitelj (ali njegov pooblaščenec) vozilo odpelje na varovano parkirišče (Grosuplje), kjer se vozilo hrani do odločitve sodišča. Izjemoma se vozilo lahko hrani tudi pri policiji, kar pa se v praksi ne izvaja.

Ne nasprotujemo ukrepom, s katerimi se voznikom, ki ne izpolnjujejo pogojev za vožnjo vozil ali na drug način izpolnjuje pogoje za zaseg vozila, le-to preprečijo in jih tudi ustrezno sankcionirajo. Menimo, da je postopek nesorazmeren, saj povzroča večjo gospodarsko škodo tudi prevoznikom, ki so naredili vse kar je bilo v njihovi pristojnosti, da do prekrškov ne bi prihajalo in so obenem dosledno seznanjali voznika z vso zakonodajo, ki je pomembna za transportni sektor.

Ob zasegu vozil v večini primerov, ravno zaradi oddaljenosti kraja za hrambo vozil nastajajo veliki in nesorazmerni stroški, prevoznikom pa se tem povzroča dodatna gospodarska škoda (visoki so tudi stroški odvoza vozila, ki pa so nastali izključno zaradi oddaljenosti kraja, kjer se bo vozilo hranilo), saj vozil do odločitve sodišča ne morejo uporabljati.

Tako morajo prevozniki na sodišču izkazovati svoj pravni interes za čim prejšnjo vrnitev vozila, sodišča pa bi morala take primere obravnavati prednostno, kar pa je včasih zaradi preobremenjenosti sodišč težko izvedljivo.

Po mnenju Sekcije za promet pri OZS je namen zakona preprečiti vožnjo vozniku, ki ne izpolnjuje pogojev za vožnjo. Za ta namen ne bi bilo potrebno izvesti zasega vozila, temveč bi to lahko dosegli tudi z »uradnim pečatenjem« vozila na urejenem parkirnem mestu in takojšnjo obravnavo primera na pristojnem sodišču (še isti dan v času uradnih ur sodišča). Tako bi bili primeri obravnavani takoj, hkrati pa bi se odločalo tudi o zahtevah prevoznikov po vrnitvi vozila.

Na predlagan način bi preprečili nastajanje večje gospodarske škode na strani prevoznikov (če bi izkazali ustrezen pravni interes) in povzročanje nesorazmerno visokih stroškov državnim organom. Istočasno je v tem delu nujna odprava 12. odstavka 56. člena Zakona o voznikih (Uradni list RS, št. 92/22 – uradno prečiščeno besedilo in 153/22), ki za podjetja in dogovorne osebe predpisuje izredno visoke globe za prekršek, ki ga stori voznik, če vozi vozilo brez veljavnega vozniškega dovoljenja.

V praksi prihaja do primerov, ko delodajalec kljub vsej svoji skrbnosti in doslednosti ne more vsak dan zanesljivo preveriti ali voznik izpolnjuje pogoje za vožnjo, niti za to nima pravnih možnosti. Znani so primeri, ko je voznik, ki ga je delodajalec napotil na vožnjo v tujino, izven delovnega časa storil prekršek, zaradi katerega so mu nadzorni organi

začasno odvzeli vozniško dovoljenje. V času te začasne prepovedi vožnje je voznik zopet prišel z vožnjo, na katero ga je napotil delodajalec, saj ta predhodno ni bil obveščen o nastalem dogodku. Zato predlagamo, da bi morala država najprej vzpostaviti ustrezne mehanizme, s pomočjo katerih bi bila podjetjem omogočena pridobitev pravih in relevantnih podatkov o vozniku oziroma izpolnjevanju pogojev za vožnjo, šele nato pa uvesti kaznovalno politiko.

118. Uvedba dodatnega popusta pri plačilu cestnine za vozila do NDM 12 t

Med nediskriminatorne ukrepe, s katerimi bi lahko zaščitili domačega prevoznika in obremenili predvsem tuja vozila v tranzitu, predlagamo uvedbo dodatnega popusta pri plačilu cestnine za minibusse in lažja tovorna vozila (NDM do 12 t). Trenutno so ta vozila uvrščena v drugi cestninski razred (R2), enako kot to velja za večje avtobuse (50-sedežne; NDM do 22 t) in tovorna vozila (NDM 18 t).

Minibusi predstavljajo predvsem vozila domačih prevoznikov, ki opravljajo šolske prevoze. S predlaganim ukrepom bi tako pomagali predvsem domačim prevoznikom. Tudi pri tovornih vozilih je velik razkorak med višino cestnine, saj lahko npr. dvosledna motorna vozila (NDM do 3,5 t) s priklopom (do 4,5 t) vozijo samo z vinjeto, medtem ko za lahka tovorna vozila (NDM do 7,5 t) velja plačilo cestnine po prevoženi razdalji (razred R2). To nesorazmerje pa nikakor ni razumno. Trenutna ureditev vzpodbuja nelojalno konkurenco na trgu cestnih prevozov.

119. Garancije zavarovalnice naj se upoštevajo za zavarovanje plačil poplačniških obveznosti plačila cestnine

Za zavarovanje plačila obveznosti stranke po poplačniških pogodbah za plačilo cestnine, naj se poleg sedaj zahtevanih bančnih garancij, omogoči tudi predložitev ustreznih garancij zavarovalnice. Slednja možnost je za podjetja ugodnejša in hitrejša.

120. Znižanje višine glob za napake voznikov v postopku cestninjenja

Po trenutno veljavnem 50. členu Zakona o cestninjenju (ZCestn, Uradni list RS, št. 24/15, 41/17 in 158/20) so za prekrške voznika v primeru nastavitve neustreznega števila osi predpisane izredno visoke globe v višini 800 EUR. Te globe ne služijo svojemu namenu, ampak prekomerno in nesorazmerno ter preko vseh razumskih meja kaznujejo voznike tovornih vozil za prekrške, ki ne dosegajo takšne stopnje nevarnosti, da bi opravičevali njihovo višino.

Po našem mnenju je 50. člen v delu, ki se nanaša na predmetne prekrške, vprašljiv tudi z vidika skladnosti s splošnim ustavnim načelom sorazmernosti. Predmetni prekrški namreč ne predstavljajo hujših kršitev ZCestn. Vozniki tovornih vozil s storitvijo takšnega prekrška nikogar ne ogrožajo, še manj pa povzročajo škodo. Prav tako kršitelji v veliki večini primerov kršitev storijo z milejšo obliko krivde (malomarnost). Nadalje se nesorazmernost kaže tudi z vidika primerjave sankcij za istovrstne prekrške v Avstriji in Nemčiji, kjer je za tovrstne prekrške predpisana globa v višini 120 EUR.

Dodatno želimo izpostaviti tudi neprimernost kaznovanja voznikov tovornih vozil, ki v enem ali več zaporednih dnevih večkrat izstopijo in ponovno vstopijo v sistem avtocest. Trenutno stališče in praksa je, da vsakokratni vstop v sistem avtocest predstavlja novo kršitev, pri čemer so vozniki s strani pristojnega organa, tj. DARS, o kršitvi obveščeni s takšnim zamikom, da je kumulacija vseh prekrškov, za katere lahko tudi ne vejo, številčna, njihova višina pa enormna. Takšna praksa kaznovanja tudi nima nikakršne preprečevalne funkcije, saj vozniki o prekršku niso obveščeni ob zaznavi prekrška s strani DARS niti v nekem razumnem roku po storitvi, ampak lahko preteče nekajdnevno obdobje, v katerem voznik tovornega vozila nevede stori veliko število istovrstnih prekrškov.

Z nesorazmerno višino glob za predmetne prekrške in opisanim načinom kaznovanja ter izdajanjem plačilnih nalogov država slovenske avtoprevoznike postavlja v neenakovreden in nekonkurenčen položaj nasproti konkurenci iz drugih držav. Dejstvo je, da tuji avtoprevozniki, ki Slovenijo prečkajo, ne izstopajo iz sistema avtocest oziroma četudi izstopijo, je to praviloma enkratno dejanje, ki ima za posledico največ dve kršitvi (izhod iz avtoceste in ponovna vključitev). Navedeno nedvomno slabo vpliva na slovensko gospodarstvo in njegovo konkurenčnost v svetu, kar je le še dodaten razlog za upoštevanje naših predlogov in poziva k spremembi razlage načina kaznovanja.

121. Ureditev področja odvoza pokvarjenih in poškodovanih vozil z AC in HC (vozila NDM do 3,5 t)

Za razvoj panoge, dvig kvalitete storitev in povečanje varnosti v cestnem prometu, je potrebno oblikovati nabor pogojev (materialni, strokovni, kadrovski), ki jih morajo izpolnjevati podjetja, ki želijo opravljati odvoze pokvarjenih in poškodovanih vozil z AC/HC. Pri oblikovanju nabora zahtevanih ukrepov morajo poleg resornega ministrstva in DARS sodelovati tudi predstavniki prevoznikov obeh zbornic (OZS in GZS).

122. Pobuda za spremembo Pravilnika o oznakah in opremi vozil, s katerimi se opravljajo prevozi v cestnem prometu

Pravilnik o oznakah in opremi vozil, s katerimi se opravljajo prevozi v cestnem prometu je bil nazadnje spremenjen leta 2009. V letu 2015 je bila zaradi lažjega izvajanja nadzora v Zakon o prevozih v cestnem prometu vnesena zahteva, da mora imeti voznik pri izvajanju občasnega prevoza potnikov v vozilu dokazilo o izvajanju takega prevoza. Dokazilo o občasnem prevozu potnikov mora vsebovati vsaj naslednje podatke:

- vrsto prevoza;
- glavni opis prevoza (pobudnik prevoza, namen prevoza, predvidena relacija prevoza, predvideno trajanje prevoza, predvideni datum ter ura odhoda in prihoda, predvideno število potnikov ter predvideno število prevoženih kilometrov);
- zadevnega prevoznika ali zadevne prevoznike.

Dokazilo o občasnem prevozu potnikov se mora na sedežu prevoznika hraniti dve leti od opravljenega občasnega prevoza.

Menimo, da glede na zakonsko ureditev občasnih prevozov potnikov ni dodatne potrebe po nameščanju tabele na sprednji strani vozila z oznako »OBČASNI PREVOZ«, kot ga predpisuje Pravilnik o oznakah in opremi vozil, s katerimi se opravljajo prevozi v cestnem prometu. Prav tako takšnih oznak ne potrebujejo tuji prevozniki, ki v Sloveniji opravljajo tovrstne prevoze, kot tudi ne domači prevozniki, ki opravljajo te prevoze v tujini.

123. Ureditev sistema napotitve voznikov prevoznih podjetij s sedežem v tretjih državah

Sekcija za promet pri OZS Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti že več let naslavlja pobudo za ureditev področja napotitve voznikov prevoznih podjetij s sedežem v tretjih državah. Zato bi bile nujne dopolnitve Zakona o tujcih.

V Zakon o čezmejnem opravljanju storitev so prenesena posebna pravila o napotitvi voznikov, zaposlenih pri podjetjih s sedežem v državi članici, kot jih določa Direktiva (EU) 2020/1057. Področje glede ureditve napotitve voznikov zaposlenih v podjetjih s sedežem v tretjih državah, ni urejeno. To pomeni, da so prevozna podjetja iz tretjih držav trenutno v privilegiranem položaju, saj jim v primeru izvajanja mednarodnih prevozov ni potrebno spoštovati naših nacionalnih pravil glede minimalnega plačila voznikov. Takšna ureditev domačega prevoznika postavlja v vse težji konkurenčni položaj. Za zagotovitev poštene konkurence na trgu cestnih prevozov je zato nujno potrebna zakonska ureditev področja napotitve voznikov prevoznih podjetij iz tretjih držav.

Stališče Sekcije za promet pri OZS glede ureditve napotitve voznikov (zaposlenih v podjetjih, s sedežem v tretjih državah) je sledeče:

- voznik se smatra za napotenega delavca na delo kadar opravlja mednarodne prevoze blaga ali potnikov, kot so ti opredeljeni v Direktivi (EU) 2020/1057;
- napotitveno napoved oziroma izjavo za voznika mora prevozno podjetje posredovati pristojnemu organu v RS pred izvedbo vsakega mednarodnega prevoza posebej;
- obveznosti napotitve voznika veljajo za vse mednarodne prevoze, ki jih voznik opravi z vozilom za prevoz blaga ali potnikov (ne glede na NDM vozila ali št. sedežev);
- obveznosti napotitve veljajo tudi za samozaposlene voznike s sedežem v tretjih državah.

Nova pravila glede napotitve voznikov naj bodo jasna z vidika možnosti učinkovitega nadzora, zato predlagamo, da pristojni nadzorni organ poda predlog za vzpostavitev učinkovitega sistema.

124. Problematika AO zavarovanj gospodarskih vozil

Vse večje obremenitve gospodarstva in vse višji fiksni stroški slabijo konkurenčni položaj slovenskih prevoznikov. S strani članov smo prejeli kar nekaj obupanih klicev, ki se nanašajo na enormne podražitve AO zavarovanj gospodarskih vozil. Seznanili so nas tudi s primeri, da zavarovalnice, pri katerih so imeli sklenjene zavarovalne police s permanentno veljavnostjo AO zavarovanj za tovorna vozila, zahtevajo prekinitev takšne zavarovalne police in ponudijo sklenitev nove, z novimi pogoji, pri čemer je nova cena kar 200 % višja, v primerjavi z istim produktom v lanskem letu.

Prevozniki imajo na razpolago le tri možne ponudnike AO zavarovanj gospodarskih vozil: Zavarovalnica Triglav (pokriva glavnino vseh AO zavarovanj gospodarskih vozil), Generali (po informacijah, ki so jih prejeli člani od zavarovalnice, naj bi ta opuščala tovrstna zavarovanja) in Zavarovalnica Sava. Zaskrbljujoče je dejstvo, da kljub poskusom prevoznikov za pridobitev konkurenčnih ponudb le-teh ne morejo pridobiti, z razlago da niso njihovi komitent. Ker praktično ni drugega ponudnika so prevozniki primorani sprejeti »oderuške« pogoje.

125. Ohranitev ukrepa vračila trošarin za komercialne prevoze

V predlogu sprememb Podnebnega zakona je predvidena ukinitve trošarin za komercialne prevoze. Glede na to, da gre za enega redkih ukrepov, ki ohranja konkurenčnost domačega prevoznika in ima hkrati velik vpliv na celotno gospodarstvo, predlog ni sprejemljiv. Ni možno prezreti dejstva, da se že drastično poznajo posledice ohlajanja gospodarstva na evropskem gospodarskem trgu. Pričakovali bi, da bodo v predlogu Podnebnega zakona podane spodbude za pomoč gospodarstvu, ki bodo omogočile obstoj in pomagale

panogi transporta pri prehodu na alternativna goriva (»zeleni transformaciji«) ter s tem omogočale nadaljnji razvoj panoge.

Ukinitev trošarin iz razloga zmanjševanja uporabe fosilnih goriv je namenjena ideji prehoda na alternativne vire energije, kar pa je za sektor cestnih prevozov še preuranjen. Trenutno ne razpolagamo niti s primerno infrastrukturo niti s primerno tehnologijo. Zato nikakor še nismo prišli do točke, ko bi lahko govorili o splošni uporabi gospodarskih vozil na alternativni pogon. Ukinitev trošarin bi povišala stroške končne cene proizvodov tako iz naslova podražitve prevoznih storitev kot tudi iz naslova podražitve prevozov (»za lastne potrebe«), ki jih opravljajo proizvodna podjetja sama. Predlagan ukrep bi imel negativen vpliv tudi na javni potniški promet, ki je v določenem segmentu sofinanciran s strani države.

Država predvideva ukinitvev trošarin zaradi zmanjšanja porabe fosilnih goriv, ne da bi predhodno sprejela ukrepe za zdravo in prehodno zeleno transformacijo. V tem trenutku niti ni povsem jasno kateri alternativni energent bo omogočal obstoj in zdrav razvoj panoge. V preteklosti se je promoviral plin kot eden čistjših energentov, ki bo v prihodnosti vodilni energent. Znano je, da so prevozniki, ki so investirali v dražja in bolj čista vozila, zaradi visokih cen energenta čez noč postali nekonkurenčni. Takšne in podobne politične odločitve vnašajo vse preveč nezaupanja in dvomov v zeleni prehod. Menimo, da za predlagani ukrep še nikakor ni prišel pravi trenutek, zato je nujno, da se ga umakne.

126. Finančne spodbude za nakup energijsko učinkovitih in varnih pnevmatik ter nakup obnovljenih pnevmatik za sektor cestnega prevoznštva

Zaradi porabe sredstev za sofinanciranje nakupa in montaže energijsko učinkovitih in varnih pnevmatik ter nakupa in montaže obnovljenih pnevmatik za sektor cestnega prevoznštva je Sekcija za promet pri OZS Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo že večkrat naslovila pobudo za zagotovitev novih finančnih sredstev, ki bi bila namenjena za navedena ukrepa.

V sektorju cestnih prevoznikov ocenjujemo, da sta zgoraj navedena ukrepa pozitivno vplivala k spodbudi nakupa in uporabe energijsko učinkovitih in varnih ali obnovljenih pnevmatik. Glede na število gospodarskih vozil in prispevek pri varčevanju z energijo ter zmanjšanju onesnaževanja sta spodbudi vsekakor v tem trenutku prvi pomembni korak pri ozaveščanju k zelenemu prehodu v dejavnosti.

127. Uvedba novega sistema izobraževanja poklicnih voznikov

Z namenom poiskati rešitve za dvig ugleda in večjega zanimanja za poklic voznik/voznica v cestnem prometu in promocije samega poklica, Sekcija za promet pri OZS predlaga nove oblike izobraževanja poklicnih voznikov z večjim poudarkom na praktičnem delu usposabljanja v prevoznih podjetjih. Poklic voznika je že vrsto let deficitarni poklic. Logistika in transport kot pomembni gospodarski panogi imata v prihodnosti velik potencial za širjenje in razvoj, zato so nujne aktivnosti za pridobitev dodatnega kadra v to dejavnost.

Dejstvo je, da prihaja pretežni del voznikov iz tretjih držav. Znanja, ki jih pridobijo s temeljno kvalifikacijo še zdaleč ne zadoščajo osnovnim zahtevam izvajanja cestnih prevozov, saj se je z napredno tehniko in tehnologijo povečal nabor posebnih znanj, ki jih vozniki lahko pridobijo le s praktičnim delom - neposredno v prevoznih podjetjih. Poleg tega gre tudi za posamezne specifike dela, glede na vrsto tovora, ki se prevažata. Zavedati se je potrebno, da se zaradi nezadostnega znanja voznikov dodatno ogroža varnost v cestnem prometu, povzročata pa se tudi dodatna gospodarska škoda, ki jo utrpijo predvsem prevozniki.

Pristojnim institucijam predlagamo izobraževanje poklicnih voznikov v smeri:

- Izobraževalni program mora obsegati srednješolski program in program za odrasle (možnost prekvalifikacij).
- Znotraj obstoječe zakonodaje oziroma obstoječega srednješolskega programa logistični tehnik se modularno s prostim kurikulumom nadgradi v logistični tehnik in voznik. V postopku izobraževanja kandidat pridobi tudi vozniško dovoljenje. Po zaključku izobraževanja se s spričevalom prizna tudi: koda 95, izpit ADR, izpit za spremljevalca izrednih prevozov in izpit za upravljavca prevozov. Pretežni del izobraževanja mora predstavljati praktično izobraževanje voznikov v prevoznih podjetjih, saj se le na tak način lahko spozna vse potrebne procese dela, ki so zelo tesno povezani z delom v administraciji logistike. Predlagamo znižanje starosti za voznike težkih tovornih vozil iz 18 let na 16 let (voznik lahko vozi z določenimi omejitvami oziroma lahko vozi le v spremstvu voznika »mentorja«, vozilo se ustrezno označi-npr. zelena tabla z oznako »L«).
- Program za odrasle: zajemati mora predvsem praktično izobraževanje v transportnih podjetjih. Prevoznim podjetjem, ki so pripravljena izobraževati voznike mora pripadati nadomestilo za izobraževanja oziroma mentorstvo.
- Poklic voznika tovornega vozila in voznika avtobusa morata biti uvrščena na seznam deficitarnih poklicev.

128. Razvoj intermodalnih logističnih centrov, malih logističnih centrov, varovanih in varnih parkirišč

Ministrstvo za infrastrukturo mora okrepiti svojo vlogo na področju razvoja logistike. Izkoristiti je potrebno geostrateški položaj Slovenije, ki bo gospodarstvu prinašal višjo dodatno vrednost in ne bo le tranzitna država. Pomembno je sodelovanje med lokalnimi skupnostmi (prostorski načrt) in državo (vzpodbujanje javno-zasebnega partnerstva). Vse smernice kažejo, da je potrebno več aktivnosti nameniti izgradnji intermodalnih, malih logističnih centrov, varovanih in varnih parkirišč predvsem ob AC križu in glavnih prometnicah.

129. Nujno potrebne aktivnosti za umeščanje gospodarskih objektov in infrastrukture v prostor

Že vrsto let se srečujemo s problematiko neučinkovitega in dolgotrajnega umeščanja gospodarskih objektov in infrastrukture v prostor. Ti postopki trajajo nerazumno dolgo, tudi po 10 let in več.

V evropskem prostoru se vse bolj spodbuja razvoj varovanih in varnih parkirišč za tovorna vozila, intermodalnih logističnih centrov in malih logističnih centrov. Tudi slovenski podjetniki imajo interes za izgradnjo takih objektov, vendar se vse začne in konča z umeščanjem objektov v prostor. Zaradi problematike umeščanja v prostor se ne izvajajo niti investicije, za katere je že pripravljena investicijska dokumentacija in tudi zbrana potrebna sredstva.

Kljub nekaterim pozitivnim premikom in popravkom predpisov, ki so se zgodili v zadnjem obdobju, je še vedno evidentno dolgotrajno pridobivanje dovoljenj za gradnjo in umeščanje objektov v prostor, kar zavira splošni in gospodarski razvoj.

Ugotoviti je potrebno kje so ozka grla v postopkih pridobivanja dovoljenj za graditev in pripraviti učinkovit načrt zmanjševanja teh ovir, ki so večinoma birokratskega izvora. Zato predlagamo zmanjšanje birokratskih opravil pri pridobivanju dovoljenj za gradnjo in umeščanje objektov v prostor.

130. Finančne spodbude za namen digitalizacije sektorja cestnega prevoznitva

Cestni transport in logistika sta ključnega pomena za oskrbo gospodarstva. Imela sta, in še vedno imata, ključno vlogo pri gospodarski rasti. Z rastjo mednarodne trgovine in notranje logistike, povečanim obsegom dostavnih točk in povečanimi pričakovanji strank

se povpraševanje po transportnih storitvah hitro povečuje. Ta rast pa zahteva nujno prilagoditev transportnih podjetij. Nujno je vlaganje v sodobno digitalizacijo cestnega prometa, ki omogoča konkurenčnost na trgu storitev, poveča učinkovitost, sledljivost, varnost in pozitivno prispeva k zmanjševanju negativnih vplivov na okolje. Digitalizacija, vključno z avtomatizacijo in digitaliziranimi informacijskimi tokovi cestnega transporta, bistveno prispeva tudi k zmanjšanju zastojev na cestah in mejnih prehodih.

Po vzoru razvitih evropskih držav predlagamo uvedbo finančnih spodbud za sektor cestnega prevoznitva za namen digitalizacije in IT tehnologije kot npr. nakup telematskih sistemov (npr. sledenje), programske opreme za prikaz, obdelavo, analizo in arhiviranje podatkov digitalnega tahografa, usposabljanje v povezavi s telematskimi sistemi. Kot primer naj navedemo, da Nemčija v sklopu de-minimis pomoči podjetjem v sektorju cestnega prevoznitva namenja sredstva v višini do 2.000 evrov na vozilo, z zgornjo omejitvijo pomoči na podjetje v višini 33.000 evrov na leto za vpeljavo digitalnih rešitev.

131. Potrebni kratkoročni ukrepi za ohranitev konkurenčnega položaja domačih prevoznikov v obdobju zelenega prehoda

Številne evropske države nudijo prevoznemu sektorju najrazličnejše spodbude, ki so v skladu s trenutnim tehničnim in tehnološkim razvojem, kot je npr. digitalizacija in izobraževanje glede uporabe najsodobnejših naprednih tehnologij, ki med drugim prispevajo k zmanjšanju »praznih« kilometrov.

Ukrep subvencioniranja nakupa električnih tovornih vozil se je zaradi pomanjkljive infrastrukture izkazal za neučinkovitega, saj je še preuranjen. Kljub subvencijam so električna tovorna vozila pogosto dražja, kar povzroča prevoznikom nekonkurenčni položaj na trgu prevoznih storitev. V konkretnem primeru so te subvencije le pomoč avtomobilski industriji. Pomembno je, da se pri uveljavljanju električnih tovornih vozil upoštevajo tudi druge politike, kot so razvoj infrastrukture, spodbude za raziskave in razvoj ter izobraževanje, ki lahko pripomorejo k boljšemu sprejetju električnih vozil.

V okviru ukrepov za zeleni prehod se nikakor ne sme ponoviti situacija, ki smo ji bili priča na področju uporabe plinskih tovornih vozil. Pri izvajanju različnih politik je bil namreč na področju izvajanja cestnih prevozov velik poudarek na zmanjšanju ogljičnega odtisa z uporabo plinskih vozil (LNG, CNG). Prevozniki so pred energetske krizo in v dobri veri, da sprejemajo napredne odločitve, posodobili vozni park z najsodobnejšimi plinskimi vozili. Z nastopom energetske krize pa so postala ta vozila »čez noč« povsem neustrezna zaradi izredne podražitve energenta - plinsko gorivo je bilo kar 70 % dražje od dizelskega. Takšne situacije ustvarjajo nezaupanje do ukrepov spodbujanja alternativnih virov energentov.

Prevozniki ocenjujejo, da so trenutne smernice k zelenemu prehodu izrazito aktivistične in nerealne ter prinašajo negativne učinke za gospodarstvo. Zeleni prehod v sektorju cestnega transporta bi moral temeljiti na realnih tehnologijah in inovacijah. Še posebno skrb je treba nameniti malim in srednje velikim prevoznim podjetjem, ki predstavljajo večino vseh ponudnikov storitev. Potrebno je večje vključevanje strokovnjakov s področja gospodarstva v proces nastajanja in spremljanja izvajanja strateških dokumentov na področju zelenega prehoda. Politika spodbud mora temeljiti na predvidljivosti in mora biti dolgoročna, predvsem pa stabilna.

132. Pobude organizacij, ki izvajajo šole vožnje

V Sekciji za promet deluje tudi odbor podjetnikov, ki izvajajo dejavnost šol vožnje in se po najboljših močeh trudijo prispevati k dvigu kvalitete izobraževanja voznikov, izboljšanju varnosti v cestnem prometu ter učinkovitejšemu delu v dejavnosti.

Zakon o voznikih določa, da mora šola vožnje na zahtevo kandidata za voznika brezplačno izdati izpisni list, s katerim se izkazuje predhodno usposabljanje. Izpisni list vsebuje podatke iz registra kandidatov in podatke o opravljenem usposabljanju, vpisane v evidenčni karton vožnje. Ob izpisu iz šole vožnje mora kandidat za voznika vrniti evidenčni karton šoli vožnje. Predlagamo, da šola vožnje lahko za izdajo izpisnega lista kandidatu zaračuna administrativne stroške. Pri izdaji potrdila gre namreč za administrativno delo, ki ga je zaradi zaposlitve osebe, ki opravlja ta dela potrebno ustrezno ovrednotiti. Ceno izdaje dokumenta naj določi pristojno ministrstvo.

Nadalje zakon neopredeljeno in selektivno opredeljuje tri ali več pisnih opozoril v obdobju zadnjih dveh let kot težjo nepravilnost, pri čemer pa ne definira vsebine pisnih opozoril, ki predstavljajo pogoj za odvzem pooblastila ali izbris šole vožnje iz registra. Takšno postopanje krši načelo sorazmernosti. V skladu s trenutno veljavno zakonodajo ima javna agencija pooblastilo, da izbriše šolo vožnje iz registra šol vožnje tudi zaradi lahke nepravilnosti, če se za to izda pisno opozorilo za obdobje zadnjih dveh let, kar z vidika šol voženj, ki nastopajo na trgu, lahko predstavlja nesorazmerno veliko škodo. Šole vožnje stremijo k sodobnim vozilom in novim voznim parkom. Takšna vozila imajo že sama po sebi jamstva oziroma garancije, zato so šestmesečni tehnični pregledi vozil neutemeljeni. Prav tako bi zmanjšali administrativne postopke šol vožnje v poslovanju, ki imajo tudi finančne posledice.

SEKCIJA VZDRŽEVALCEV TEKSTILIJ

133. Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov

Obrtniki opravljajo dejavnost vzdrževalcev tekstilij (kemičnih čistilnic in pralnic za oblačila), brez izjeme, na trgu, za katerega veljajo tržne zakonitosti in svobodna gospodarska pobuda. Dejavnost obstaja že desetletja, za opravljanje dejavnosti se zahteva uspešno strokovno izobraževanje in praktično dokazovanje.

Opravljanje dejavnosti je vedno bilo in je težko ter glede na vloženi kapital z nizko donosnostjo; letni zaslužek je eden najnižjih v državi. Za panogo velja celo, da je v počasnem izumiranju, saj so poslovna bremena takega podjetja iz dneva v dan večja. Država zahteva od podjetij zelo velika vlaganja v ekološko sprejemljivejša delovna sredstva. Poleg tega obrtniki opravljajo svojo dejavnost vestno, ker so potrošniki vedno bolj pozorni na vsako podrobnost pri izvedbi čiščenja oblačil, še posebej zato, ker gre za njihove osebne stvari.

Menimo, da je tudi spremenjena določba 102. člena Zakona o varstvu potrošnikov (ZVPot-1) neuravnotežena. V prvem odstavku določa ravnanja v primeru poškodbe blaga, ki je bilo dano v popravilo, vzdrževanje ali dodelavo. V takem primeru mora vzdrževalec v roku 3 dni odpraviti poškodbo oziroma okvaro na lastne stroške. Navedeno je možno, kadar se zaradi tega ne zmanjša vrednost ali uporabnost blaga. Pri tem delu se vzdrževalci pogosto srečujejo s prekomernimi zahtevami in včasih tudi izsiljevanji potrošnikov. Gre za primere odpadlega gumba, odparane podloge, pokvarjene zadrge ipd.

V drugem odstavku 102. člen ZVPot-1 določa primere izgube ali uničenja blaga, kadar odprava napak po prvem odstavku 102. člena ZVPot-1 ni mogoča. V takem primeru mora podjetje potrošniku v 8 dneh izročiti novo enako blago ali plačati odškodnino v višini drobnoprodajne cene novega blaga. V primeru škodnega dogodka je torej predvidena prekomerna obremenitev za podjetje (bodisi kot s. p. ali gospodarske družbe) in na drugi strani prekomerna korist za potrošnika, ki je v bistvu njegova obogatitev. Sprašujemo se, ali je pošteno, da je podjetje v tolikšni meri finančno obremenjeno glede na izjemno majhno tržno vrednost čiščenega oblačila.

Primer: potrošnik prinese na čiščenje k vzdrževalcu tekstilij 10 let star plašč. Naroči mu, naj poskusi oprati oblačilo oziroma očistiti madež. Tržna vrednost plašča je morda v najboljšem primeru 1/10 vrednosti novega ali podobnega, s podobnimi kvalitetai, kljub temu, da je v praksi današnje plašče težko primerjati s plašči te starosti. Če bi se podjetju pri kemičnem čiščenju starega plašča primeril škodni dogodek (plašč skrčil) - kljub vsem strokovnim nameram, da se čiščenje izvede v skladu s pravili stroke - bi moralo podjetje skladno z ZVPot-1 povrniti odškodnino v višini drobnoprodajne cene novega izdelka ali izročiti nov enak izdelek. Taki primeri so pogosti.

Primerna rešitev bi bila upoštevanje določene amortizacije, kot je to urejeno v drugih državah EU. Tako na primer nemška zakonodaja dopušča uporabo posebnih lestvic, ki jih je razvila strokovna praksa in s katerimi se lahko zelo natančno določi neodpisano vrednost uničenega ali nepopravljivo poškodovanega oblačila. Osnovni kriteriji, ki se pri tem uporabljajo, so: nabavna vrednost oblačila, povprečni čas uporabnosti oblačila in ohranjenost oblačila. Tabele in odškodninske zahtevke iz nemške prakse (na podlagi priporočila Instituta Hohenstein) je Sekcija vzdrževalcev tekstilij pri OZS prevedla v slovenščino in jih vnesla kot priporočilo v Splošne pogoje poslovanja s potrošniki.

V Nemčiji torej ugotavljajo v primeru sporov med kemičnim čistilcem in potrošnikom dejansko škodo in zato uporabljajo uveljavljene lestvice za določitev neodpisane vrednosti. Da se ne bi vsi spori med vzdrževalci in potrošniki obvezno končali na sodišču (tudi pri nas se v sodnem postopku ugotavlja, kaj je »enako blago oziroma drobnoprodajna cena enakega blaga«, če pride do spora), predlagamo, da se vzpostavi mediacijski postopek, v katerem bi se razreševali taki spori. Sodni postopek, v katerem bi se v primeru spora znašla vzdrževalec in potrošnik namreč praviloma krepko presega znesek blaga, ki je poškodovano ali uničeno.

Nihče ne oporeka pravici potrošnika, da reklamira izdelek, ki nima pričakovanih in/ali dogovorjenih lastnosti. V praksi pa prihaja do situacij (vedno več jih je), ko potrošnik za minorno napako, zahteva vračilo plačanega zneska.

SEKCIJA TRGOVCEV

134. Problematika podeželskih trgovin

Problematika podeželskih trgovin je zagotovo problematika, ki zahteva širši konsenz tako stroke kot države oziroma mestnih občin, ki spodbujajo lokalno gospodarstvo. Trenutno številni dejavniki vplivajo na zaprtje podeželskih trgovin (demografske spremembe, spremenjene nakupovalne navade, podnebne spremembe, itd.). Vsekakor pa je vsako podeželsko okolje drugačno in se na svoj način sooča z izzivi sodobnega časa. Lokalne trgovine so pomembne z vidika ohranjanja mest, oskrbo lokalnega prebivalstva in gospodarstva ter turizma. Lokalne trgovine spodbujajo razvoj domačih družinskih podjetij, regijsko gospodarstvo, lokalno pridelavo, vplivajo na skrajšanje dobavnih poti in posledično manj onesnaževanja zraka in spodbujajo nastanek novih delovnih mest na podeželju ter ohranjajo obstoječa delovna mesta.

Ena izmed temeljnih nalog občin je spodbujanje lokalnega gospodarstva, kamor sodi tudi problematika trgovin na podeželju. Občine lahko pomagajo z različnimi ukrepi, in sicer kot financiranje stroškov povezanih z zagotavljanjem ustreznega poslovnega prostora, stroškov nakupa osnovnih sredstev, stroškov povezanih z odpiranjem

novih delovnih mest in obratovalnih stroškov preko javnih razpisov za spodbujanje razvoja gospodarstva v občini (namenjena finančna sredstva za ohranjanje trgovinske dejavnosti na podeželju (živilske trgovine, tehnične trgovine, vrtnarske trgovine). Problematiko zapiranja pošt in kurirske dejavnosti na podeželju bi lahko občine rešile na način, da bi ponudile trgovcu, ki že posluje na nekem območju, poleg svoje redne dejavnosti, da pogodbeno prevzame tudi izvajanje poštних storitev kot svojo dodatno dejavnost. Občinske poslovne prostore, ki so primerni za trgovinsko dejavnost bi lahko občine ponudile pod ugodnimi pogoji v najem trgovcem.

135. Znižanje splošne in nižje stopnje DDV na raven pred ZUJF (20 % in 8,5 %)

Uvedba višjega »kriznega« DDV je bila predlagana z namenom prebroditve takratne krize in je bil namenjen kot začasni ukrep. Glede na trenutno stanje v gospodarstvu, predlagamo, da se stopnja DDV končno vrne na predhodno raven, saj bi s tem pomagali trgovinski dejavnosti.

136. Finančne spodbude za investicije za trgovinsko dejavnost

Predlagamo sofinanciranje upravičenih stroškov naslednjih začetnih investicij in investicij v razširjanje dejavnosti in razvoj trgovinske dejavnosti:

- materialnih investicij (nakup novih strojev in opreme kot npr. vpeljava hitrih blagajn, vpeljava opreme za varovanje blaga in oseb, vpeljava LED tehnologije, vpeljava naprednih tehnologij itd.);
- nematerialnih investicij (nakup patentov, licenc, know-howa in nepatentiranega tehničnega znanja kot npr. vzpostavitev spletnih trgovin in razvoj digitalnega marketinga, najem spletnih prodajnih platform (Amazon, Etsy, eBay, itd.), vpeljava elektronskih oz. digitalnih računov, najem različnih platform za plačilo (PayPal, Amazon, Dwolla, itd.), patentov, licenc, znanja in izkušenj – know how-a ali ne patentiranega tehničnega znanja),
- in druge oblike kot so: spodbujanje odpiranja novih delovnih mest in samozaposlovanja, strateška partnerstva za skupne nabavne poti, logistične storitve, financiranje izobraževanja in usposabljanja, itd.

Predlagano financiranje bi lahko Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport uredilo preko javnega razpisa za spodbujanje začetnih investicij in investicij v razširjanje dejavnosti ter ukrepa vavčerjev, ki so spodbude manjših vrednosti, ki mikro, malim in srednje velikim podjetjem omogočajo bistveno poenostavljen dostop do sofinanciranja posameznih storitev, s pomočjo katerih lahko podjetja krepijo svojo konkurenčnost in kompetence. Stopnja sofinanciranja bi morala biti motivacijska za vsa podjetja (mikro,

mala in srednje velika podjetja). Menimo, da vsaj 60 %. Potrebno je opredeliti pogoje za spodbujanje in uvajanje novih ali dvig zahtevnosti izdelkov, ustvarjanje novih delovnih mest ali rasti dodane vrednosti na zaposlenega v mikro, malih in srednje velikih podjetjih. Upravičeni stroški bi bili nakup nove opreme, stroški osebja, materialni stroški, stroški nakupa neopredmetenih osnovnih sredstev (nakup programske opreme) in stroški storitev zunanjih izvajalcev, stroški, ki so neposredno povezani z aktiviranjem opreme.

137. Spletne platforme, ki prodajajo blago po dampiških cenah

Damping je ena najpogostejših oblik nelojalne trgovinske prakse, ko proizvajalci iz držav, ki niso članice EU, izvažajo in prodajajo svoje blago v EU po ceni, ki je nižja od normalne vrednosti na njihovem domačem trgu. Pereča problematika so različne spletne platforme kot npr. spletni megamarket - Temu, ki nudi in prodaja blago v EU po dumpinških cenah. Temu deluje od leta 2022 in je danes številka ena v številnih državah, na sam vrh lestvic najbolj priljubljenih (brezplačnih) aplikacij za Android in iOS pa se je Temu prebil tudi v Sloveniji. Spletno platformo Temu upravlja kitajsko podjetje za e-trgovanje PDD Holdings. Mali trgovci se zaradi omenjene spletne platforme soočajo z nelojalno trgovinsko prakso tretjih držav.

Predlagamo uvedbo učinkovitega izvajanja trgovinskih zaščitnih ukrepov EU proti nepoštenim trgovinskim praksam in protidumpinško zakonodajo ter ozaveščanje in izobraževanje potrošnikov v Sloveniji glede kakovosti in varnosti izdelkov, okolju prijaznim izbiram nakupa itd. ter trgovcev glede ukrepov proti nepoštenim trgovinskim praksam.

IX. GLAVNI DOSEŽKI IN AKTIVNOSTI OZS V LETU 2023

1. ZASTOPANJE

- Sodelovali smo pri pripravi interventnih zakonov, povezanih z avgustovskimi poplavami.
- V noveli Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1D) smo preprečili, da bi se uvedli obvezna poslovna uspešnost, dodatek za sobotno delo ter 48-urni tedenski počitek.
- V Zakonu o evidencah na področju dela in socialne varnosti smo preprečili obvezno elektronsko evidentiranje delovnega časa za vse zavezance.
- Po 20 letih smo pripomogli k temu, da je bil sprejet Zakon o ohranjanju in razvoju rokodelstva in s tem je bilo zbornici dodeljeno novo javno pooblastilo.
- V pravilniku o poklicnih boleznih je ministrstvo v določeni meri le prisluhnilo naši pobudi, da je potrebno pri ugotavljanju poklicne bolezni delodajalcu omogočiti pomembnejšo vlogo.
- V Zakonu o interventnih ukrepih na področju zdravstva, dela in sociale ter z zdravstvom povezanih oseb, smo uspeli ohraniti obstoječo ureditev, ko na letnem nivoju nadomestilo plače iz naslova različnih odsotnosti z dela bremeni delodajalca največ za 80 delovnih dni v koledarskem letu, prav tako se ohranja recidiv.

2. IZBOLJŠANJE POGOJEV ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI

- Zaradi zastojev na primorskem kraku AC A1 je bila na pobudo Sekcije za promet ustanovljena Medresorska delovna skupina za optimiranje logističnih procesov v cestnem tovornem prometu z Luko Koper.
- Na pobudo Sekcije za promet je MZI podaljšalo začasni ukrep o poenostavitvi postopka izdaje potrdila o zaposlitvi voznika tujca (državljana tretjih držav).
- Spremembe Zakona o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih, s katerimi se loči opredelitev delovnega časa voznika, ki opravlja mestne, linijske ali občasne prevoze.
- Vzpostavitev kreditne linije SID Banke – Promet2.
- Sodelovanje na mešani slovensko-BIH komisiji za področje cestnega prometa (zavrnitev izmenjave dodatne kvote dovolilnic BIH (za/iz tretjih držav) in dogovorjeno natančnejše izpolnjevanje Interbus spremnice).
- Reševanje problematike napačno izdanih voznikov kartic za digitalni tahograf (vključeno s povračilom škode prevoznikom, ki so jo utrpeli zaradi napake na dokumentu).
- Odprava prepovedi prometa za tovorna vozila (katerih NDM presega 7,5 t) na novi praznik-dan solidarnosti.
- Sodelovanje na sestanku predstavnikov nadzornih organov in prevoznikov (SLO; HR;

SRB) glede problematike prehajanja državne meje tovornih vozil na MP Bajakovo in možnosti za odpravo zastojev.

Izredni ukrepi - poplave:

- Izjeme po Uredbi 561/2006 (vozila, ki izvajajo prevoz materiala iz poplavnih območij, sanacijo poplavljenih objektov, dostavo oz. oskrbo trgovin z nujnimi potrebščinami za prebivalce na poplavljenih območjih ter prevoz gozdnih lesenih sortimentov).
- Donacija Sekcije za promet pri OZS in Združenja za promet pri GZS Ustanovi za humanitarno pomoč prizadetim podjetnikom v poplavah (10.000 EUR).
- Sprejet začasni ukrep: odprava prepovedi prometa zaradi odpravljanja posledic poplav (avgust 2023).

X. ABOUT THE CHAMBER OF CRAFT AND SMALL BUSINESS OF SLOVENIA

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia is an umbrella organisation comprising the craft and small business chamber system jointly with 62 regional chambers of craft and small business. The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia and the regional chambers of craft and small business are independent legal entities managed by craftsmen – officials (functionaries) – on a voluntary basis.

Mission

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia acts and communicates with the public to support and promote the traditional values of its members; hard work, effort, perseverance, honesty, honour, ethics, quality and excellence, and knowledge and innovation. The Chamber advocates preserving the tradition and peculiarities of small business. It provides for an equal role of regional chambers of craft and small business and offers full expert support and assistance to its members.

The key role in the Chamber is played by professional sections because they represent the foundation for linking craftsmen. The Chamber uses its efforts in Slovenia and Europe to improve the conditions for doing business in craft, micro, small and medium-sized enterprises. Craftsmen and their chamber have become an equal partner in the dialogue with the government and trade unions.

Core tasks

1. Representing the members' interests before the government

Cooperation with the Government, the ministries and the National Assembly in creation of economic policy and co-creating the best possible legislation governing craft, micro, small and medium-sized enterprises. The core principle in legislation should be "Think Small First".

2. Informing the members

- Obrtnik podjetnik magazine
- Public relations (information about craft in other media)
- Internet and Intranet
- A number of other publications (collections, manuals, textbooks and promotional material)
- Social media (Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn)
- TV show (Vizionar)

3. Connecting

- Connecting members professionally (there are over 30 separate sections within the OZS)
- Connecting members locally and nationally (there are over 62 regional chambers along with the umbrella organisation in Ljubljana)

4 .Provision of services for members

- Consulting for the members (establishing a company – the VEM one-stop-shop, taxes, labour and welfare law, company and civil law, wages and salaries, accounting and bookkeeping, technical regulations and standards, favourable sources of finance, entering foreign markets, environmental protection, health and safety at work and e-business)
- Organising training
- Organising fairs
- Organising the participation of members at fairs in Slovenia and abroad
- Organising business conferences
- MOZAIK PODJETNIH (the ID card of OZS members that provide a number of benefits)
- Web site MOJ OBRTNIK (www.mojobrtnik.com)
- Web site BUSINESS TRANSFER - CENTER ZA DRUŽINSKO PODJETNIŠTVO (www.druzinskopodjetnistvo.si)

5. Exercising powers conferred by public law

- Managing the procedure of issuing, changing or terminating the validity of craft licences
- Issuing decisions on entry of craft-like activities in the Craft Register
- Managing the Craft Register as a central information database
- Issuing EU certificates with which companies and sole traders prove that they meet the conditions for performing a craft or craft-like activity in Slovenia
- Managing the Master Craftsmen Register and the Court Experts and Appraisers Register for craft activities
- Organising and implementing master craftsman exams
- Performing the procedure of verifying and establishing qualifications for certificates under the national qualification system (NQS)
- Providing for obtaining basic qualifications and regular training of drivers of road vehicles
- Performing training and exams for servicing personnel for cooling and air-conditioning equipment and heat pumps
- Managing the teaching sites register – a database of certified plants for training secondary school students – and the training agreements register
- Managing interim and final exams in vocational education and supervising practical training
- Issuing certificates for domestic arts and crafts products
- Issuing and withdrawing licences of the Road Transport Association

- Issuing certificates to drivers who are not citizens of a EU Member State
- Issuing labels for car taxis
- Issuing permits for international transport of goods to domestic carriers including CEMT permits
- Issuing certificates to carriers in the procedure for obtaining a Russian visa
- Registering the cross-border occasional performance of a craft for natural and legal persons from EU Member States, the European Economic Area and the Swiss Confederation

Organisation

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia is managed by its members through elected or appointed representatives in the Chamber's bodies. The Chamber's bodies include the General Assembly, the Managing Board, the Supervisory Board and the President of the Chamber.

Members of the Chamber carry out their functions in bodies and are involved in other forms of operations and decision-making of the Chamber on a voluntary basis unless provided otherwise by the Statute. The term of office in the Chamber's bodies is four years. Members of the bodies continue to perform their duties after their term ends until new members are elected or appointed.

The General Assembly is the highest management body of the Chamber and comprises 92 representatives. The General Assembly consists of representatives from:

- regional chambers of craft and small business with 1 representative each (62 representatives);
- sections with 30 representatives, 1 per each section.

The Managing Board is the management and executive body of the General Assembly with 11–15 members from representatives in the General Assembly. The Managing Board is chaired by the President of the Chamber who also acts as the Managing Board's formateur. In forming the Managing Board, the President and formateur is required to include representatives from different regional chambers of craft and small business and representatives from sections of different activities.

The Supervisory Board of the Chamber consists of a Chairman and four members who are not representatives of the General Assembly or members of the Managing Board of the Chamber.

The President of the Chamber represents and acts on behalf of the Chamber and implements resolutions adopted by the General Assembly and the Managing Board of the Chamber. The President of the Chamber is elected by the General Assembly from among members for a term of four years. The President of the Chamber is also the Chairman of the Managing Board of the Chamber.

Sections/committees

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia also links its members by activity.

Thirty professional sections (successors of guilds) and two committees have been established for that purpose.

- Building Cleaners Section
- Car Mechanics Section
- Cement Makers, Stonecutters and Terrace Makers Section
- Chimneysweepers Section
- Construction Section
- Cosmeticians Section
- Craft Associations Section
- Domestic Arts and Crafts Section
- Electricians Section
- Electronics and Mechatronics Section
- Energy Installations Section
- Florists and Gardeners Section
- Flooring Section
- Food Producers Section
- Funeral Services Section
- Glass Makers Section
- Goldsmiths and Jewellers Section
- Hairdressers Section
- Metal Processing Section
- Opticians Section
- Painting and Paperhanging Section
- Photographs Section
- Plastics Section
- Printing Section
- Retailers Section
- Skin Processing Section
- Textile Makers Section
- Textile Maintainers Section
- Tinsmiths and Roofers Section
- Tourism and Catering Section
- Transport Section
- Wood Section

OBRITNO-PODJETNIŠKA ZBORNICA SLOVENIJE

Celovška 71, Ljubljana

Telefon: **01 58 30 500**

E-naslov: **info@ozs.si**

Spletna stran: **www.ozs.si**

**OBRITNO-PODJETNIŠKA
ZBORNICA SLOVENIJE**

Že od leta 1969